

Programma voor Plattelandsontwikkeling Vlaanderen 2007-2013. Jaarverslag 2012

Juni 2013

Linn Dumez en Michael Van Zeebroeck

Afdeling Monitoring en Studie
Vlaamse overheid | Beleidsdomein Landbouw en Visserij

PROGRAMMA VOOR PLATTELANDSONTWIKKELING VLAANDEREN 2007-2013 (PDPO II)

JAARVERSLAG 2012

Entiteit: Departement Landbouw en Visserij

Afdeling: Monitoring en Studie

Auteurs(s): Linn Dumez en Michael Van Zeebroeck

Datum: 30/06/2013

COLOFON

Samenstelling

Entiteit: Departement Landbouw en Visserij

Afdeling: Monitoring en Studie

Verantwoordelijke uitgever

Jules Van Liefferinge, Secretaris-generaal Departement Landbouw en Visserij

Depotnummer

D/2013/3241/178

Druk

Vlaamse overheid

Voor bijkomende exemplaren neemt u contact op met

Afdeling Monitoring en Studie

Koning Albert II-laan 35 bus 40

1030 Brussel

Tel. 02 552 78 20 | Fax 02 552 78 71 | ams@lv.vlaanderen.be

Een digitale versie vindt u terug op

www.vlaanderen.be/landbouw/studies

Vermenigvuldiging en/of overname van gegevens zijn toegestaan mits de bron expliciet vermeld wordt:

Dumez L. & Van Zeebroeck M. (2013) *Programma voor Plattelandsontwikkeling Vlaanderen 2007-2013, Jaarverslag 2012*, Departement Landbouw en Visserij, afdeling Monitoring en Studie, Brussel.

Graag vernemen we het als u naar dit rapport verwijst in een publicatie. Als u een exemplaar ervan opstuurt, nemen we het op in onze bibliotheek.

Wij doen ons best om alle informatie, webpagina's en downloadbare documenten voor iedereen maximaal toegankelijk te maken. Indien u echter toch problemen ondervindt om bepaalde gegevens te raadplegen, willen wij u hierbij graag helpen. U kunt steeds contact met ons opnemen.

INHOUD

VOORWOORD.....	1
SAMENVATTING	2
INLEIDING.....	5
1. ALGEMEEN KADER.....	6
1 WETTELIJKE BEPALING PLATTELANDSVERORDENING.....	6
2 ALGEMEEN KADER	6
2. PROGRAMMAMANEGEMENT.....	7
1 WETTELIJKE BEPALINGEN PLATTELANDSVERORDENING.....	7
2 COMMUNAUTAIRE BELEID.....	7
3 TOEZICHT EN EVALUATIE	7
4 BEHEER VAN HET PROGRAMMA	8
5 TECHNISCHE BIJSTAND.....	8
5.1 Algemeen	8
5.2 Vlaams Ruraal Netwerk.....	10
5.2.1 Organisatie	10
5.2.2 Communicatie	12
5.2.3 Transnationale ondersteuning.....	14
6 VOORLICHTING EN PUBLICITEIT	14
3. ONGOING EVALUATIE	16
1 WETTELIJKE BEPALING PLATTELANDSVERORDENING.....	16
2 INLEIDING.....	16
3 EVALUATIEACTIVITEITEN IN 2012	17
3.1 Uitbestede studies	17
3.2 Studies uitgevoerd binnen de administratie	17
4 NETWERKACTIVITEITEN VAN PERSONEN BETROKKEN BIJ EVALUATIE	18
4. PDPO INDICATOREN 2012	20
1 INLEIDING.....	20
2 WETTELIJKE BEPALINGEN PLATTELANDSVERORDENING.....	20
3 FINANCIËLE INDICATOREN	20
3.1 Overzicht uitgaven 2012	20
3.2 Terugvorderingen 2012	34
4 INDICATOREN AS 1 - VERBETERING VAN HET CONCURRENTIEVERMOGEN VAN DE LAND- EN BOSBOUWSECTOR.....	35
4.1 Opleiding in de landbouw (maatregel 111-A).....	35
4.2 Sensibiliseringsprojecten duurzame landbouw (maatregel 111-C)	38
4.3 Opleiding in de biologische landbouw (maatregel 111-D) (uitdovende maatregel)	40
4.4 Vestiging van jonge landbouwers (maatregel 112)	40

4.5	Bedrijfsadviesstelsysteem voor land- en tuinbouwers (maatregel 114)	43
4.6	Investerings in landbouwbedrijven (maatregel 121)	45
4.7	Verhoging van de toegevoegde waarde van land- en bosbouwproducten (maatregel 123-A).....	51
4.8	Deelname door landbouwers aan voedselkwaliteitsregelingen (maatregel 132)	53
4.9	Voorlichting en afzetbevordering van Vlaamse producten erkend als BOB/BGA/GTS (maatregel 133)	53
5	INDICATOREN AS 2 – VERBETERING VAN HET MILIEU EN HET PLATTELAND	55
5.1	Vergoeding natuur binnen en buiten Natura 2000 (maatregelen 212 en 213)	55
5.2	Behoud van met uitsterven bedreigde lokale veerassen en variëteiten van hoogstamboomgaarden (maatregel 214-C)	58
5.3	Agromilieumaatregelen (maatregel 214)	59
5.4	Inrichtingsmaatregelen door landbouwers in kader van kaderrichtlijn water (maatregel 216)	72
5.5	Bebossing van landbouwgronden (maatregel 221)	73
5.6	Eerste totstandbrenging van boslandbouwsystemen op landbouwgrond (maatregel 222)	74
5.7	Niet-productieve investeringen in bossen (maatregel 227)	75
6	INDICATOREN AS 3 – DE LEEFKWALITEIT OP HET PLATTELAND EN DIVERSIFICATIE VAN DE PLATTELANDSECONOMIE.....	77
6.1	Investerings met betrekking tot diversificatie van landbouwactiviteiten (maatregel 311).....	77
6.2	Bevordering van toeristische activiteiten (maatregel 313)	81
6.3	Basisvoorzienings voor de economie en plattelandsbevolking (maatregel 321).....	82
6.4	Dorpskernvernieuwing en –ontwikkeling (maatregel 322)	83
6.5	Instandhouding en opwaardering van het landelijke erfgoed (maatregel 323).....	84
6.6	Intermediaire dienstverlening (opleiding en vorming van ruraal ondernemerschap) (maatregel 331)	86
7	INDICATOREN AS 4 – LEADER.....	89
7.1	Lokale ontwikkelingsstrategieën leefkwaliteit / diversificatie (maatregel 413)	89
7.2	Samenwerkingsprojecten met andere plattelandsgebieden (maatregel 421)	93
7.3	Werking Plaatselijke Groepen (maatregel 431)	93
8	INDICATOREN HEALTH CHECK EN ECONOMISCH HERSTELPLAN	95
8.1	Inleiding	95
8.2	As 1	95
8.2.1	Investerings in landbouwbedrijven (maatregel 121)	95
8.2.2	Verhoging van de toegevoegde waarde van land- en tuinbouwproducten (maatregel 123)	97
8.3	As 2	97
8.3.1	Agromilieumaatregelen (maatregel 214)	97
8.4	As 3	98
8.4.1	Investerings met betrekking tot diversificatie van landbouwactiviteiten (maatregel 311)	98
	FIGUREN	100
	TABELLEN	102
	BRONNEN	104
	AFKORTINGEN	105
	CONTACTPERSONEN	106
	BIJLAGEN	107

VOORWOORD

Dit Jaarverslag 2012 van het Programma voor Plattelandsontwikkeling Vlaanderen 2007-2013 (PDPO II) bevat heel wat cijfermateriaal, onder de vorm van op Europees niveau gedefinieerde indicatoren. Een selectie van die indicatoren wordt in het jaarverslag beschreven en geïllustreerd aan de hand van tabellen en figuren. Dit jaarverslag en de vorige edities geven, samen met de midtermevaluatie, een goed beeld van de uitvoering van het Vlaamse programma.

In dit rapport wordt in een aantal kaderstukken dieper ingegaan op enkele maatregelen van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds. Bovendien wordt zowel voor As 3 als voor As 4 een voorbeeld project beschreven. Er wordt tevens gerapporteerd over de Health Check en het Economisch Herstelplan.

Aan de totstandkoming van dit jaarverslag ging heel wat voorbereidend werk vooraf. De beheersdiensten van de Vlaamse beleidsdomeinen Leefmilieu, Natuur en Energie en Landbouw en Visserij verzamelden en leverden het nodige cijfermateriaal. Ook de Coördinerende Cel Europees Plattelandsbeleid, afdeling Organisatie en Strategisch Beleid van het Departement Landbouw en Visserij, en het Vlaams Betaalorgaan van het Agentschap voor Landbouw en Visserij leverden bijdragen. De coördinatie van de opmaak van dit jaarverslag werd toevertrouwd aan de afdeling Monitoring en Studie van het Departement Landbouw en Visserij.

SAMENVATTING

Het PDPO II Jaarverslag 2012 geeft een beeld van de eerste zes uitvoeringsjaren van het tweede Vlaamse Programma voor Plattelandsontwikkeling (PDPO II, 2007-2013). Het rapport schetst eerst het algemene kader waarbinnen het programma opereert en focust op de wijzigingen die aan het programma werden aangebracht. Daarna worden het programmabeheer en de evaluatieactiviteiten beschreven. De meeste aandacht gaat echter naar de monitoringgegevens van de verschillende maatregelen. De samenvatting beperkt zich ook tot deze monitoringdata.

Financiële voortgang

Tijdens de eerste zes jaren van PDPO II werd in totaal 643,7 miljoen euro uitgegeven (inclusief Health Check en Economische Herstelplan). Dat is 85% van de geplande uitgaven voor de ganse programmaperiode. De totale overheidsuitgaven bedroegen in 2012 98,5 miljoen euro (inclusief top-up) voor de verschillende PDPO II-maatregelen en technische bijstand. Van die overheidsuitgaven in 2012 ging circa 63% naar As 1, 18% naar As 2, 12% naar As 3 en 7% naar As 4. Budgettair gezien waren de belangrijkste maatregelen in 2012 investeringen in landbouwbedrijven (VLIF) (47%), diversificatiesteun (VLIF) (9%), beheerovereenkomst water (7%), vestigingssteun voor jonge landbouwers (VLIF) (7%) en LEADER lokale ontwikkelingsstrategieën (6%).

Ook in het kader van het Health Check-programma en het Economisch Herstelplan werden uitgaven gedaan in 2012. In totaal bedroeg de overheidssteun in 2012 binnen deze programma's 8,4 miljoen euro (inclusief top-up). Sinds 2010 werd zo 31,7 miljoen euro steun verleend aan de prioriteiten van Health Check en Economisch Herstelplan, met name hernieuwbare energie, klimaat, waterbeheer, biodiversiteit en herstructurering van de zuivelsector.

As 1

Binnen As 1 verdeelde het VLIF 87% van de uitgaven (investerings- en vestigingssteun). 6% van de uitgaven ging naar opleiding, 4% naar verhoging van de toegevoegde waarde van land- en bosbouwproducten en 2% naar bedrijfsadviesystemen.

In het kader van opleiding wordt een onderscheid gemaakt tussen cursussen (starters- en vormingscursussen), korte vorming, en sensibiliseringsprojecten.

De cursussen draaiden in 2012 vooral rond management- en marketingvaardigheden en ICT. In totaal werden 4.829 (niet-unieke) deelnemers betrokken en werden 4.194 diploma's of getuigschriften uitgereikt. In de eerste zes jaren van PDPO II namen 14.211 unieke personen deel aan de cursussen en werden 29.093 diploma's en getuigschriften uitgereikt.

De korte vormingssessies trokken in 2012 137.919 (niet-unieke) geïnteresseerden. De thema's management- en marketingvaardigheden en landschapsbehoud/milieubescherming konden op de meeste deelnemers rekenen.

De demo-projecten duurzame landbouw telden in 2012 11.835 deelnemers. De meesten volgden een demoproject rond landschapsbehoud/milieubescherming of rond productkwaliteit.

Onder de maatregel vestiging van jonge landbouwers werden in 2012 117 nieuwe dossiers goedgekeurd, goed voor een totaal investeringsvolume van 21,5 miljoen euro. De meeste dossiers hebben betrekking op gemengde en melkveebedrijven.

Onder de maatregel bedrijfsadviesystemen vallen zowel de bedrijfsadviezen conform de regelgeving van PDPO I (de "milieumodule" en het "bedrijfsleidingsadvies") als de adviezen conform de regelgeving van PDPO II (het zogenaamde "nieuwe BAS"). De betalingen in 2012 gingen naar 783 bedrijfsadviezen onder het nieuwe BAS en 423 dossiers conform PDPO I-regelgeving. Van de 1,1 miljoen euro voor de nieuwe BAS-adviezen ging 65% naar adviezen waarbij de milieucomponent het belangrijkste onderdeel was.

In 2012 werden 2.006 nieuwe investeringsdossiers goedgekeurd, waarvan het totale investeringsvolume geschat wordt op 302,5 miljoen euro. De meeste dossiers hadden betrekking op gemengde, tuinbouw-, melkvee- en varkensbedrijven. 1,3% van de goedgekeurde dossiers betrof een biologisch bedrijf.

In 2012 werd geen nieuwe oproep voor agrovoedingsbedrijven gedaan, waardoor ook geen nieuwe projecten werden goedgekeurd.

Binnen de maatregel deelname aan voedselkwaliteitsregelingen werden in 2012 226 biologische producenten uitbetaald die het jaar voordien een steunaanvraag hadden ingediend. Daarnaast kregen 36 producenten van Brussels Grondwitloof (Beschermd Geografische Aanduiding, BGA) of Vlaams-Brabantse Tafeldruif (Beschermd Oorsprongsbenaming, BOB) een subsidie.

Onder de maatregel "voorlichting en afzetbevordering van Vlaamse producten erkend als BOB/BGA/GTS" werden in 2011 twee programma's, één programma voor de Vlaams-Brabantse tafeldruif (BOB) en één voor het Brusselse grondwitloof (BGA), goedgekeurd en uitgevoerd in 2012. Samen omvatten die programma's negen acties.

As 2

Binnen de tweede As was de beheerovereenkomst water goed voor 42% van de uitgaven in 2012. Daarna volgden de agromilieumaatregelen verwarringstechniek (11%), vlinderbloemigen (7%) en beheerovereenkomst kleine landschapselementen (6%).

In 2012 ontvingen 818 unieke landbouwbedrijven een vergoeding natuur, samen goed voor een totale oppervlakte van 2.492 hectare, waarvan 1.096 hectare in Natura 2000-gebied.

Het totale areaal agromilieumaatregelen bedroeg in 2012 46.876 hectare en er liepen 9.478 contracten. Beheerovereenkomst water was goed voor 36% van het totale areaal. Daarna volgden verwarringstechniek (17%), BO erosiebestrijding (11%), vlinderbloemigen (10%), hectaresteen bio-landbouw (8%) en mechanische onkruidbestrijding (7%). De totale uitgaven voor agromilieumaatregelen in kalenderjaar 2012 bedroegen 16,6 miljoen euro. 43% van die uitgaven ging naar de beheerovereenkomst water en 11% naar verwarringstechniek.

In 2012 hadden in totaal 7.086 bedrijven één of meerdere agromilieumaatregelen lopen, op een totaal uniek areaal van 46.968 hectare. Van dat unieke areaal is 3.077 hectare gelegen in Natura 2000-gebied, 724 hectare in VEN-gebied en 620 hectare in LFA-gebied.

In 2012 werden vijf inrichtingsprojecten in het kader van de kaderrichtlijn water goedgekeurd. De projecten gingen van start op 1 januari 2013. Samen met de eerder goedgekeurde projecten lopen er nu zeven projecten.

Binnen de maatregel bebossing van landbouwgronden werden in 2012 twaalf nieuwe dossiers goedgekeurd. Deze dossiers zijn goed voor een te bebossen landbouwoppervlakte van 19,05 hectare, waarvan 2,33 hectare in LFA-gebied is gelegen. De totale, onder PDPO II-regelgeving beboste of te bebossen oppervlakte landbouwgrond kwam in 2012 op 171,89 hectare.

Er zijn 2012 zeven aanvragen voor boslandbouwsystemen goedgekeurd. Samen zijn deze contracten goed voor een oppervlakte van 7,55 hectare. Er zijn nog geen betalingen gedaan op deze maatregel.

Voor de niet-productieve investeringen in bossen werden in 2012 142 aanvragen goedgekeurd, waarvan 56 voor de submaatregel "bebossing/herbebossing" en 86 voor "ecologische bosfunctie". Samen zijn deze projecten goed voor een investeringsvolume van meer dan 360.000 euro.

As 3

In 2012 werden 377 nieuwe diversificatiedossiers goedgekeurd, samen goed voor een investeringsvolume van bijna 30,5 miljoen euro. De investeringen in hernieuwbare energie waren opnieuw de belangrijkste vorm van diversificatie in 2012.

In het kader van de gebiedsgerichte werking van As 3 werden door de provinciale managementcomités in 2012 53 nieuwe projecten goedgekeurd. 24 daarvan kaderden in de maatregel "instandhouding en opwaardering van het landelijk erfgoed". De maatregel "dorpskernvernieuwing en -ontwikkeling" was goed voor 9 nieuwe projecten en "bevordering van toeristische activiteiten" telde er 8. De overige projecten draaiden rond "intermediaire dienstverlening" (7) en "basisvoorzieningen voor de economie en plattelandsbevolking" (5).

As 4

Met 54 nieuwe Leaderprojecten in 2012, komt het totale aantal voor de periode 2007-2012 op 487 projecten goedgekeurd door de Plaatselijke Groepen. De 487 goedgekeurde projecten hebben in totaal 780 financieel begunstigden, van wie 447 uit de privésector en 333 uit de openbare sector.

In 2012 werden drie nieuwe samenwerkingsprojecten tussen LEADER-gebieden opgestart, wat het totaal op tien projecten binnen deze maatregel brengt. In de samenwerkingsprojecten zijn in totaal 24 (niet-unieke) Plaatselijke Groepen (PG) betrokken, waarvan 15 Vlaamse PG's.

Onder de noemer "werking plaatselijke groepen" kregen in 2012 317 activiteiten steun, waarmee het totaal voor de periode 2007-2012 op 1.465 activiteiten komt. Iets meer dan de helft (53%) van de activiteiten bestond uit een informatiesessie over het Leadergebied en het bekendmaken van de lokale ontwikkelingsstrategieën. 32% van de activiteiten draaide rond het opleiden van personeel dat de lokale ontwikkelingsstrategie moet voorbereiden en uitvoeren. 11% van de acties focuste op het voeren van promotie.

INLEIDING

Het voorliggende jaarverslag schetst een beeld van het zesde uitvoeringsjaar van het Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling Vlaanderen 2007-2013 (PDPO II), dat bij beschikking C(2007)5555 van 13 november 2007 door de Europese Commissie werd goedgekeurd en later werd gewijzigd bij beschikkingen C(2009)1662 van 13 maart 2009 en C(2009)10181 van 11 december 2009.

Hoe een jaarverslag er precies moet uitzien en welke inhoud het hoort te bevatten, staat vermeld in de plattelandsverordening (verordening (EG) nr 1698/2005), artikel 82, 2a) tot g) en werd meer gedetailleerd beschreven in de EU-Richtsnoeren (Europese Commissie, 2006).

In feite komen de bepalingen voor het jaarverslag neer op een kwantitatieve rapportering van de uitvoering van het programma, aan de hand van door de Europese Commissie vastgelegde indicatoren en een beschrijving van de uitvoeringsomstandigheden, de werkzaamheden op vlak van monitoring en evaluatie en de maatregelen genomen door de beheersautoriteit en het toezichtcomité om tot een goede programma-uitvoering te komen.

Waar relevant wordt bij elk hoofdstuk verwezen naar de betreffende wettelijke bepaling die van toepassing is op dat onderdeel van het jaarverslag. De door de Europese Commissie gevraagde indicatorentabellen (Europese Commissie, 2009) vormen een bijlage bij dit rapport. De belangrijkste kengetallen hieruit worden in de tekst nader toegelicht en geïllustreerd met figuren en tabellen.

1. ALGEMEEN KADER

1 WETTELIJKE BEPALING PLATTELANDSVERORDENING

Verordening (EG) nr 1698/2005, artikel 82, 2 a)

Elke verandering van de algemene omstandigheden die een rechtstreekse invloed heeft op de voorwaarden voor de uitvoering van het programma, en elke wijziging van het communautaire en nationale beleid dat gevolgen heeft voor de coherentie tussen de bijstand van het ELFPO en die van de andere financieringsinstrumenten

2 ALGEMEEN KADER

Op 6 februari 2012 werd de PDPO II-wijziging, die op 31 augustus 2011 was ingediend bij de Europese Commissie, goedgekeurd. Deze wijziging werd reeds vermeld in het PDPO II-Jaarverslag 2011.

In 2012 werd tweemaal een wijziging aan het PDPO II ingediend bij de Europese Commissie. Het ging telkens om notificatiewijzigingen in het kader van artikel 6(1)(c) van de verordening 1974/2006:

1. Wijziging aan de financiële verdeling binnen As 1, As 3 en technische bijstand: De wijziging werd ingediend op 27 april 2012 en betrof een transfer van middelen van maatregelen 123, 132 en technische bijstand naar maatregelen 112, 121 en 311. Ook de indicatoren werden aangepast. De wijziging werd op 22 juni 2012 goedgekeurd.
2. Wijziging aan maatregel 323: Op 13 juli 2012 diende de beheersautoriteit een PDPO II-wijziging in voor de maatregel 323-A (instandhouding en opwaardering van het landelijk erfgoed). Hierbij kreeg de maatregel extra financiële middelen (afkomstig van technische bijstand) en werd ze inhoudelijk aangepast. Op 23 oktober 2012 werden deze wijzigingen goedgekeurd.

De aanhoudende economische crisis heeft in 2012 ook een impact op de uitvoering van het PDPO II gehad. Dit uitte zich vooral in de maatregel 123 (verhoging van de toegevoegde waarde van land- en bosbouwproducten), waar de uitgaven lager bleven dan voorzien. Door de crisis is er vanuit de agrovoedingssector immers minder interesse om zware investeringen te doen.

2. PROGRAMMAMANAGEMENT

1 WETTELIJKE BEPALINGEN PLATTELANDSVERORDENING

Verordening (EG) nr 1698/2005, artikel 82, 2 f)

Een verklaring over de inachtneming van het communautaire beleid in het kader van de bijstand, inclusief informatie over de ondervonden problemen en over de maatregelen die zijn genomen om deze aan te pakken

Verordening (EG) nr 1698/2005, artikel 82, 2 e)

De maatregelen die de beheersautoriteit en het toezichtcomité hebben genomen om de kwaliteit en de doeltreffendheid van de uitvoering van het programma te waarborgen, en met name:

- *De activiteiten op het gebied van toezicht en evaluatie;*
- *Een samenvatting van de grote problemen die bij het beheer van het programma zijn ondervonden, en de maatregelen die eventueel, al dan niet naar aanleiding van overeenkomstig artikel 83 gemaakte opmerkingen, zijn genomen;*
- *Het gebruik van technische bijstand;*
- *De maatregelen die zijn genomen om overeenkomstig artikel 76 bekendheid aan het programma te geven.*

2 COMMUNAUTAIRE BELEID

Alle communautaire voorstellen op het gebied van mededinging, de plaatsing van overheidsopdrachten, milieubescherming en -verbetering, de bevordering van de gelijkheid van mannen en vrouwen en non-discriminatie werden in acht genomen.

3 TOEZICHT EN EVALUATIE

In 2012 werd het Toezichtcomité PDPO II drie maal geraadpleegd.

Een eerste maal betrof een schriftelijke procedure in maart 2012 voor de PDPO II-wijzigingen omtrent financiële overhevelingen binnen en naar As 1 en As 3. Via de schriftelijke procedure kwam een aantal vragen naar boven waarop besloten werd om het Toezichtcomité op 20 april 2012 samen te roepen. Volgende zaken werden besproken:

- Financiële voortgang PDPO II
- Stand van zaken wijzigingen PDPO II

Op 5 juni 2012 vergaderde het Toezichtcomité opnieuw, waarbij de wijziging van maatregel 323 (instandhouding en opwaardering van het landelijk erfgoed) en het Jaarverslag 2011 werden voorgelegd. Volgende punten stonden op de agenda:

- Financiële voortgang PDPO II
- Wijzigingen PDPO II: maatregel 323-A
- Voorstelling ontwerp Jaarverslag 2011
- Voorstelling studie over investeringssteun (*Steun aan investeringen in de landbouw: een Europese vergelijking* (Van Zeebroeck, 2012), te raadplegen via deze link <http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?id=2778>)
- Stand van zaken Europees plattelandsontwikkelingsbeleid 2014-2010

Tenslotte werd in september 2012 het Toezichtcomité via een schriftelijke procedure ingelicht over het strategisch monitoringsrapport.

4 BEHEER VAN HET PROGRAMMA

Het Uitvoeringscomité PDPO II vergadert op regelmatige basis. In het Uitvoeringscomité zijn de beheersautoriteit (Coördinerende Cel Europees Plattelandsbeleid of CCEP) en alle beheersdiensten vertegenwoordigd alsook het Betaalorgaan, de interne audit, de Inspectie van Financiën, het Vlaams Ruraal Netwerk en de afdeling Monitoring en Studie. In de tweede helft van 2012 werd het vergadertempo omwille van de voorbereidingen van PPDO III verhoogd.

De vergaderingen vonden in 2012 plaats op 27 januari, 6 maart, 22 mei, 4 juli, 13 september, 9 oktober, 13 november en 11 december.

Vaste onderwerpen op de agenda zijn:

- Briefing door en afspraken met het Betaalorgaan (onder andere bespreking financiële voortgang PDPO II)
- Mededelingen vanuit CCEP (onder andere verslaggeving Rural Development Committee, Raadswerkgroepen, etc)
- Vlaams Ruraal Netwerk
- Monitoring en evaluatie.

Deze agenda wordt aangevuld met onderwerpen die op dat moment actueel zijn of bijzondere aandacht vragen, zoals de controlestatistieken, de borgingsverklaring, voorbereiding PDPO III, etc. Het Uitvoeringscomité heeft via een gedeeld elektronisch platform toegang tot alle relevante documenten.

Grote problemen met betrekking tot de uitvoering van PDPO II hebben zich in 2012 niet voorgedaan.

Het jaarlijkse overleg tussen de Europese Commissie en de beheersautoriteit, zoals voorgeschreven door Verordening 1698/2005, ging door op 29 november 2012. De vergadering vond plaats in de gebouwen van de Europese Commissie. Volgende agendapunten werden besproken:

- Financiële voortgang PDPO II
- Beheer en monitoring van het programma (Jaarverslag 2011, Toezichtcomité, beheer, bekendheid maatregelen, controleresultaten)
- Wijzigingen aan het programma
- Vlaams Ruraal Netwerk

De verslaggeving over dit overleg gebeurt door de Europese Commissie. Enkele punten uit dat verslag zijn de volgende. Algemeen is de besteding van het budget zeer goed. Het jaarverslag is van hoge kwaliteit. Doch de Commissie wenst meer verklaringen bij maatregelen die minder besteden en wil meer concrete voorbeelden van gesteunde acties. Wat betreft de programmawijzigingen vroeg de Commissie naar de nog geplande wijzigingen in de nabije toekomst. Ook de werklast bij programmawijzigingen werd aangehaald. Zowel de beheersautoriteit als de Europese Commissie lichtten elk hun activiteiten in het kader van de voorbereiding van de volgende programmaperiode toe.

5 TECHNISCHE BIJSTAND

5.1 Algemeen

In het PDPO II zijn binnen het onderdeel technische bijstand twee maatregelen voorzien:

- Algemene technische bijstand
- Ruraal netwerk

Tabel 1 geeft een overzicht van de betalingen in 2012 in het kader van technische bijstand.

Tabel 1 Overzicht betalingen technische bijstand 2012

	ELFPO (euro)	Vlaams Gewest (euro)	Totale overheidssteun (euro)
Algemene technische bijstand			
1.1 voorbereiding	0	0	0
1.2 beheer	0	0	0
1.3 toezicht	0	0	0
1.4 evaluatie	25.603,11	25.603,06	51.206,17
1.5 voorlichting	0	0	0
1.6 controle mbt verleende bijstand	0	0	0
1.7 provincies	51.951,80	51.951,76	103.903,56
Totaal algemene technische bijstand	77.554,91	77.554,82	155.109,73
Ruraal netwerk			
2.1 beheer	0	0	0
2.2 uitvoering actieplan	184.563,00	184.562,64	369.125,64
Totaal ruraal netwerk	184.563,00	184.562,64	369.125,64
ALGEMEEN TOTAAL	262.117,91	262.117,46	524.235,37

Algemene technische bijstand

Binnen deze maatregel kaderen centrale uitgaven op het gebied van voorbereiding, beheer, toezicht, evaluatie en voorlichting door de beheersautoriteit.

Evaluatie

De uitgaven hebben betrekking op de loonkosten voor de beleidsondersteuner plattelandsontwikkeling die instaat voor de monitoring en evaluatie van PDPO II.

Provincies

De provincies staan in voor de uitvoering en begeleiding van de gebiedsgerichte werking en ontvangen hiervoor een financiële bijdrage.

Vlaams Ruraal Netwerk

Deze maatregel bestaat uit enerzijds het beheer van het netwerk en anderzijds de uitvoering van het actieplan.

Actieplan Vlaams Ruraal Netwerk

De betalingen in 2012 hadden voornamelijk betrekking op:

- Personeelskosten (volledige loonkost van ondersteuners)
- Onderhoud van de website www.ruraalnetwerk.be
- Kosten verbonden aan studiedagen en excursies
- Publicaties: nieuwsbrief, fotoboek, brochure
- Communicatie- en promotiemateriaal
- Netwerking (onder meer meetings in het buitenland)

5.2 Vlaams Ruraal Netwerk

Op basis van de interne evaluatie van het werkjaar 2011 schoof het Vlaams Ruraal Netwerk begin 2012 volgende speerpunten naar voren:

“Op basis van de evaluatie van 2011 en de brainstormdag voor 2012 werd beslist om ook in 2012 verder te werken op de asoverschrijdende benadering van het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling. Hierbij behouden we de drie grote pijlers (organisatie, communicatie en transnationale ondersteuning) en laten we die steeds meer in elkaar doorlopen. Aansluitend krijgt de voorbereiding van het volgende GLB en PDPO (in de mate van het mogelijke) steeds meer aandacht in onze werking en in onze communicatie.”

Deze doelstellingen werden in en met behulp van drie grote pijlers uitgewerkt: organisatie, communicatie en ondersteuning. De belangrijkste krachtlijnen, gebaseerd op de evaluatie van het werkjaar 2012, zijn hieronder beschreven. Voor verslagen en foto-impressies kan de website (www.ruraalnetwerk.be) geraadpleegd worden.

5.2.1 Organisatie

Studiedagen en infomomenten

In 2012 werden zeven studie- en informatiedagen voor het grote publiek georganiseerd. Hierbij werd de asoverschrijdende benadering van PDPO II-problematieken zo ver mogelijk doorgetrokken.

Een eerste activiteit vond plaats op 7 februari 2012 en was een “consultatiedag” voor alle Vlaamse actoren binnen plattelandsontwikkeling. Deze dag werd op vraag van de Coördinerende Cel Europees Plattelandsbeleid (CCEP) georganiseerd en werd reeds in 2011 (onder andere via de input van een werkgroep) grondig voorbereid. Op basis van de verslagen van de rapporteurs werd hieruit een rapport gedestilleerd dat meegenomen wordt in de verdere voorbereidingen van PDPO III.

Op 3 april vond een tweede studiedag plaats in Gingelom. Daar werd, in samenwerking met het Waals Ruraal Netwerk, een debriefing van de studiedag “Jonge landbouwers” georganiseerd. Na afloop van de bijeenkomst tijdens Agribex (december 2011) hadden alle partijen namelijk aangegeven dat ze interesse hadden in een vervolgtijdstudie. Tijdens de debriefing met 19 deelnemers werden de resultaten van het debat “jonge landbouwers” onder de loep genomen en mogelijke toekomstige activiteiten werden besproken.

Tijdens een derde activiteit, die op 17 april doorging in Vlaams-Brabant, kwam het thema “korte keten” aan bod. De deelnemers bezochten er twee hoeves waar eigen producten aan de man gebracht worden. En ook het concept CSA (Community Supported Agriculture) werd toegelicht tijdens een bezoek aan “Het Open Veld”.

Op 11 mei droeg het Netwerk bij aan de studievoormiddag “plattelandsontwikkeling in de regio” in Roosdaal, Vlaams-Brabant. Op vraag van de aanwezigen en de organisatoren werd ook een presentatie gegeven over het toekomstige PDPO III binnen het Europese kader (of tenminste wat er toen reeds van bekend was).

Tijdens de vijfde studiedag, op 14 juni, kregen de aanwezigen informatie over de samenwerking op sociaal en economisch vlak op het Vlaamse platteland. Deze studiedag werd georganiseerd in samenwerking met het Streekoverleg Zuid-Oost-Vlaanderen (SERR/RESOC), Leader Vlaamse Ardennen en de Provincie Oost-Vlaanderen.

In augustus ging in Merelbeke een infoavond door rond agroforestry, in combinatie met een bezoek aan een demo-perceel agroforestry. Onder andere de technische en juridische aspecten van de PDPO-subsidiemaatregel werden belicht.

De zevende studiedag ging door op 14 november. De bedoeling was de aanwezigen te informeren over de relatie tussen landbouwer en recreant op het Vlaamse platteland. We keken hoe landbouwers kunnen inspelen op de noden van recreanten, onder andere door verbredingsactiviteiten voor jong en oud. Ook de mogelijke overlast die deze recreatie met zich meebrengt werd besproken.

De geplande organisatie van externe evenementen rond de begeleiding van LEADER en het bijeenbrengen van verschillende Europese fondsen werd, wegens het gebrek aan vraag en/of nood, niet behouden. Dit werd opgevangen door het organiseren van drie externe evenementen (met name die voor jonge landbouwers in februari, in Vlaams-Brabant in mei en rond agroforestry in augustus) op vraag van de plattelandsactoren.

Excursies en uitwisselingen

Er werden (zoals voorgenomen) drie excursies georganiseerd. Tijdens een eerste event (8 februari) werd samen met een Finse delegatie dieper ingegaan op de melkveehouderij in Vlaanderen, zowel aan de hand van een presentatie als via bedrijfsbezoeken. Daarnaast werd een excursie rond innovatie in de Vlaamse land- en tuinbouwsector georganiseerd, in samenwerking met het Innovatiesteunpunt. Tenslotte stond er nog een excursie voor jonge landbouwers op het programma, waarbij we vier landbouwbedrijven bezochten. Dit gebeurde in samenwerking met het Waals Ruraal Netwerk (en dus voor zowel Vlaamse als Waalse jonge landbouwers) en kwam tot stand op hun vraag.

Interne evenementen

Om de bekendheid van het Vlaams Ruraal Netwerk en de maatregelen van het PDPO II binnen de Vlaamse administratie te verhogen, werd in 2009 gestart met de organisatie van "kennismarkten". Dat zijn "interne informatiemomenten", gekoppeld aan de vergaderingen van het Uitvoeringscomité van het PDPO II. Later werd de naam "kennismarkt" vervangen door de term "Ervaringsplatform" – hetgeen de uitwisseling van kennis en ervaring meer centraal stelt.

In 2012 organiseerde het Vlaams Ruraal Netwerk drie dergelijke ervaringsplatformen. Op 6 maart lichtten vier sprekers van de Vlaamse Landmaatschappij en het Departement Landbouw en Visserij toe hoe het thema "water" kadert in het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling 2007-2013.

Het tweede ervaringsplatform ging door op 13 september 2012 en behandelde de PDPO II-maatregel "Introductie van de verwarringstechniek in de pitfruitteelt". Sprekers van het Departement Landbouw en Visserij en het Agentschap voor Landbouw en Visserij leerden de aanwezigen hoe deze teelttechniek juist in elkaar zit, hoe de subsidiemaatregel werd uitgewerkt en wat de ervaringen zijn met deze maatregel.

Tenslotte werd er bij het laatste ervaringsplatform van 2012 (9 oktober) tijd gemaakt voor de voorstelling van een onderdeel binnen As 4 (LEADER), namelijk de samenwerkingsprojecten met andere plattelandsgebieden. De Vlaamse Landmaatschappij gaf een algemene inleiding om de maatregel wat te schetsen. Daarna werden zowel interterritoriale (tussen gebieden binnen dezelfde lidstaat) als transnationale (tussen gebieden van verschillende lidstaten) projecten voorgesteld door een aantal Leadercoördinatoren en projectverantwoordelijken.

Andere

In 2012 werd het vijftigjarig bestaan van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) gevierd in Europa. Ook in Vlaanderen werd hieraan aandacht besteed, via een informatiecampagne. Zo organiseerde het Netwerk tijdens de zomermaanden van 2012 samen met het Departement Landbouw en Visserij een communicatie-initiatief rond de Vlaamse landbouw en het Vlaamse platteland. Op vijf locaties (één per Vlaamse provincie) werd de rondreizende stand opgesteld. Hierbij is gezocht naar locaties die tijdens een zomerweekend drukbezocht zijn en een breed publiek kunnen aanspreken:

- zondag 8 juli 2012: Land- en Tuinbouwdag in Alden Biesen, provincie Limburg

- zaterdag & zondag 28-29 juli 2012: strandplein Mariakerke, provincie West-Vlaanderen
- zaterdag & zondag 4-5 augustus 2012: Provinciaal Domein De Halve Maan Diest, provincie Vlaams-Brabant
- zaterdag & zondag 18-19 augustus 2012: Korenmarkt Gent, provincie Oost-Vlaanderen
- zaterdag 8 september 2012: Landbouwdag Heist-op-den-Berg, provincie Antwerpen.

Samen met een eventbureau brachten we vijf kernboodschappen rond de belangrijke rol van land- en tuinbouw:

- "van zaad tot bord" behandelde de volledige keten, met aandacht voor alle tussenschakels maar ook voor de reststromen en verspilling;
- "eerlijke prijzen voor (h)eerlijke spijzen": de boodschap ging vooral over de prijsvorming van de landbouwproducten, waarbij we ook zijn ingegaan op welk aandeel van de consumentenprijs naar de land- en tuinbouwers gaat;
- "lekker en gezond van eigen grond" ging in op de kwaliteit van de producten en op de investeringen in onderzoek, maar ook op het gebruik van pesticiden;
- "de juiste boer op de juiste plaats": gaf de boodschap dat de landbouwer de ruimte mee vormgeeft en onderhoudt, zowel door de inplanting van zijn bedrijf als door aandacht voor dierenwelzijn en natuurlijke begrenzingen;
- "landbouwer als ondernemer": lichtte de bezoeker in over de specifieke zaken waar de sector mee geconfronteerd wordt, zoals de grote schommeling van de grondprijzen, onbekende afzetprijzen en de afhankelijkheid van weer en gezondheid.

Op de infoborden was heel wat te lezen over de landbouw van vandaag. Voor de kinderen werden alle boodschappen in spelvorm vertaald: zo was er een labyrint, een laboratorium, een vogelverschrikker, een wedstrijd, ...

In totaal hebben zo'n 5500 mensen de stand bezocht. Dit project werd ook ingediend voor de 'Communication Awards on the Common Agricultural Policy', georganiseerd door de Europese Commissie. Het project werd niet geselecteerd voor de finale, maar wordt wel opgenomen in een databank met goede praktijken over communicatie over het GLB.

Naast deze informatiecampagne werkte het Netwerk mee aan de prijsuitreiking van KVLV rond "Vrouwelijk Talent op het Platteland" op 13 mei (zie <http://www.talentophetplatteland.be/>).

Op 28 juni 2012 werd bovendien een brainstormdag georganiseerd, waarop 35 personen uit de beheersdiensten van PDPO II een aanzet tot SWOT maakten en daaruit beleidsvoorstellen formuleerden. Het Vlaams Ruraal Netwerk organiseerde en begeleidde deze inhoudelijke brainstormdag en zorgde mee voor de redactie van het intern rapport.

5.2.2 Communicatie

Website Vlaams Ruraal Netwerk

In 2011 werd de nieuwe website van het Vlaams Ruraal Netwerk gelanceerd. Deze is sinds eind 2011 online, op het gekende adres www.ruraalnetwerk.be. In 2012 werden voornamelijk inhoudelijke aanvullingen online geplaatst. Minstens wekelijks werd de website inhoudelijk aangepast en aangevuld met verslagen van bezoeken en deelnames aan studiedagen, verslagen van vergaderingen en informatie over de voorbereiding van het GLB na 2013. Ook werden de aankondigingen geüpdatet, oproepen (voor bijvoorbeeld het indienen van plattelandsprojecten) vermeld, etc. Alle ontvangen info omtrent studiedagen en belangrijke deadlines kon teruggevonden worden in de agenda. Er is werk gemaakt van een directe link tussen de nieuwsbrief en de artikelen op de website, waarbij de website regelmatig aangevuld werd met informatie die past binnen het driemaandelijks thema. Ook de projectendatabank is in 2012 aangevuld: meer dan 700 As 3- en leaderprojecten én zes samenwerkingsprojecten zijn te raadplegen via de webstek.

In 2012 telde de website 36.948 individuele bezoekers. Dit is minder in vergelijking met voorgaande jaren. Dat kan te verklaren zijn door de nieuwe manier van tellen van bezoekers. De cijfers over de vorige website

(gemaakt in iPublish) waren gebaseerd op het aantal pageviews (aantal keer dat een pagina wordt aangeklikt) - het cijfer over de nieuwe website in 2012 (gebaseerd op Drupal) vermeldt het aantal unieke bezoekers. Daarnaast is het normaal dat een nieuwe website tijdelijk minder bezoekers heeft, omdat nieuwe webadressen nog moeten gevonden worden door de zoekmachines.

Nieuwsbrief

De vier nieuwsbrieven werden in 2012 opgehangen aan het thema "Landbouwer als...", waarmee de verbinding gemaakt werd met de evenementen die voor het brede publiek werden georganiseerd.

De onderwerpen waren:

- maartnummer: Landbouwer als manager
- juninummer: Landbouwer als "sociaal dier"
- septembernummer: Landbouwer als plattelandsactor
- decembernummer: Landbouwer als deel van het geheel (verleden, heden, toekomst).

In 2012 is er werk gemaakt van een directe link tussen de nieuwsbrief en de artikelen op de website, waarbij getracht werd om de website regelmatig aan te vullen met informatie die past binnen het driemaandelijke thema.

Het aantal abonnementen op de nieuwsbrieven kende net zoals in 2011 ook in 2012 een stijging met 80 extra geïnteresseerden (met een voorkeur voor de digitale versie van de nieuwsbrief). Dit is vooral te danken aan de mogelijkheid die de bezoekers van de website sinds 2012 hebben om online in te schrijven.

Andere publicaties

Gelinkt aan de consultatiedag "Platteland na 2013: waar zetten we op in?" heeft het Vlaams Ruraal Netwerk in 2012 een Nederlandstalig rapport gepubliceerd. Hier zijn alle bevindingen, conclusies, etc. terug te vinden. Het rapport is via de website digitaal en op papier te verkrijgen.

In het kader van de Goed Geboerd-toer werd een brochure gepubliceerd rond het 50-jarig bestaan van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Ook deze brochure staat op de webstek.

In 2011 werd gestart met de procedure voor het uitgeven van een fotoboek waarin de maatregelen van PDPO II in beeld worden gebracht. In 2012 kreeg de geselecteerde fotograaf de opdracht om alle maatregelen van PDPO II zo goed mogelijk in beeld te brengen. Na het eerste kwartaal van 2013 worden alle foto's verwacht zodat tegen het najaar van 2013 een fotoboek gemaakt kan worden.

Communicatie- en promotiemateriaal

Het Vlaams Ruraal Netwerk kocht in 2012 100 kaartspellen aan en 50 thermosbekers, gepersonaliseerd met de huisstijl en het logo van het Vlaams Ruraal Netwerk. Er werd ook een digitaal fotoestel aangekocht, om de activiteiten nog beter in beeld te kunnen brengen.

Andere communicatie

Het Vlaams Ruraal Netwerk verspreidde persberichten bij de organisatie van elk extern evenement. Deze werden meestal opgenomen door de vakpers. Bij enkele studiedagen, zoals de studiedag "Korte keten" of de excursie "jonge landbouwers", werden ook door externen artikelen en verslagen gepubliceerd op externe websites.

Daarnaast was het Vlaams Ruraal Netwerk ook aanwezig op diverse studiedagen georganiseerd door derden. Hiervan werd in de mate van het mogelijke verslag uitgebracht op de website.

5.2.3 Transnationale ondersteuning

Het Vlaams Ruraal Netwerk ondersteunt de transnationale werking van de maatregelen van het PDPO II op verschillende manieren en niveaus: als actief lid, als co-organisator of als deelnemer en daarnaast beantwoordt het Vlaams Ruraal Netwerk ad hoc-vragen.

Naast een Finse delegatie (zie hoger) werden op 24 april vertegenwoordigers van Bulgaarse Leadergroepen ontvangen. Het Vlaams Ruraal Netwerk gaf een presentatie over de Vlaamse invulling van het PDPO II met focus op de rol en de activiteiten van het Vlaams Ruraal Netwerk, de evolutie van Leader in Vlaanderen en tenslotte de problemen en goede praktijken van de Plaatselijke Groepen. Op 3 juli stond het Netwerk een Poolse delegatie te woord. Daar lag de focus vooral op de activiteiten van het Vlaams Ruraal Netwerk.

Wat Europese vergaderingen betreft, nam het Vlaams Ruraal Netwerk eerst en vooral in eigen naam en als Belgisch aanspreekpunt deel aan de bijeenkomsten van zowel het Coordination Committee (14/6 en 6/12) als het Leader Subcommittee (31/5, 22/11) van het European Network for Rural Development. Bovendien werd deelgenomen aan workshops rond strategisch programmeren (14/3), rond "Community-led Local Development" (1/6), rond de toekomst van netwerken (17/9) en rond "financial engineering" (26/10). Daarnaast werkte het Vlaams Ruraal Netwerk actief mee aan de bijeenkomsten van de Nationale Rurale Netwerken. In 2012 werd drie maal op verplaatsing vergaderd (februari (Griekenland), mei (Finland), oktober (Cyprus)).

Door deze actieve aanwezigheid op internationaal vlak kon het Vlaams Ruraal Netwerk in 2012 aandacht blijven hebben voor de Vlaamse representatie op internationaal vlak. Hierbij werd enerzijds extra gefocust op het korte keten-verhaal (waarbij zowel buitenlandse expertise naar Vlaanderen werd gehaald als de Vlaamse kennis in Europa werd verspreid) en werd anderzijds proactief meegewerkt aan de "monitoring toolkit" van het European Network for Rural Development.

Het Vlaams Ruraal Netwerk heeft ook in 2012 diverse malen overlegd met de Waalse collega's. Naast het afstemmen van de activiteiten werden eveneens twee gezamenlijke events georganiseerd (zie hoger).

Tenslotte was het Vlaams Ruraal Netwerk aanwezig op diverse binnen- en buitenlandse overlegmomenten en conferenties, onder andere het Leader-event rond lokale ontwikkelingsstrategieën en transnationale samenwerking (27-28 april), de EESC-Conference 50 years CAP (20-21/03), de conferentie "The CAP towards 2020 - taking stock with civil society" (13/7) en het nieuw opgerichte overleg tussen de communicatie-actoren rond GLB (initiatief van de Europese Commissie, opgericht in het kader van 50 jaar GLB-overleg in februari, september, december), Open Days (10 en 11/10), het seminarie 'Successfull programming' (06-07/12), en een bevragingronde rond "Leader self-assessment" (bijeenkomst op 19/3). In 2012 nam het Vlaams Ruraal Netwerk ook verder deel aan alle overlegmomenten (zowel op Europees, federaal als Vlaams niveau) rond het toekomstig GLB.

6 VOORLICHTING EN PUBLICITEIT

De algemene communicatie over het programma gebeurt door de CCEP in samenwerking met het Vlaams Ruraal Netwerk. De specifieke communicatie over de voorwaarden en toepassing van de verschillende maatregelen naar de potentiële begunstigden toe gebeurt door de beheersdienst die voor de betrokken maatregel bevoegd is.

De CCEP heeft het communicatieplan geactualiseerd.

De webpagina PDPO II binnen de website van het Beleidsdomein Landbouw en Visserij (www.vlaanderen.be/pdpo) werd verder onderhouden. Via deze webpagina kan het volledige programmadocument en het nationaal strategieplan geraadpleegd worden. Op de webpagina kan men doorklikken naar de webpagina's van de afzonderlijke maatregelen, evaluatie, en communicatieverplichtingen voor begunstigden. Er zijn ook links naar de website van de Europese Commissie, naar het Vlaams Ruraal Netwerk, ...

Daar waar het Vlaams Ruraal Netwerk ook in 2012 verder communiceerde en informeerde over PDPO II, concentreerden de CCEP-werkzaamheden op gebied van communicatie zich voornamelijk rond de nieuwe

programmaperiode. Enerzijds werden de nieuwe voorstellen voor de toekomstige plattelandsverordening toegelicht aan diverse actoren (interne entiteiten, stakeholders, ...). Anderzijds werd er gebrainstormd over PDPO III: dit gebeurde via een publieke consultatiedag in februari 2012, een interne brainstormdag (voor Uitvoeringscomité PDPO II) in juni 2012 (beide ondersteund en uitgevoerd door het Vlaams Ruraal Netwerk, zoals hoger beschreven) en de coördinatie van werkgroepen om ideeën voor PDPO III-maatregelen voor te stellen.

3. ONGOING EVALUATIE

1 WETTELIJKE BEPALING PLATTELANDSVERORDENING

Verordening (EG) nr 1698/2005, artikel 82, 2 d)

Een beknopt overzicht van de werkzaamheden op het gebied van de evaluatie tijdens de uitvoering overeenkomstig artikel 86, lid 3

Verordening (EG) nr 1698/2005, artikel 13

1. Voor het eerst in 2010 en uiterlijk op 1 oktober van elk tweede jaar dient elke lidstaat bij de Commissie een samenvattend verslag in dat betrekking heeft op de bij de uitvoering van zijn nationale strategie en doelstellingen geboekte vooruitgang en op de bijdrage van die strategie en doelstellingen aan de verwezenlijking van de communautaire strategische richtsnoeren. Het laatste samenvattende verslag wordt uiterlijk op 1 oktober 2014 ingediend.

2. In dat verslag worden de in artikel 82 bedoelde jaarverslagen van de vorige jaren over de uitvoering samengevat en worden met name beschreven:

a) de output en de resultaten van de programma's voor plattelandsontwikkeling op basis van de in het nationale strategische plan gedefinieerde indicatoren;

b) voor elk programma, de resultaten van de evaluatie tijdens de uitvoering.

2 INLEIDING

De evaluatie tijdens de programmaperiode of "ongoing evaluation" omvat alle evaluatiewerkzaamheden uitgevoerd in de loop van het programma. Daarbij gaat het zowel om ex ante, midterm- en ex post evaluatie als om alle andere evaluatieactiviteiten die nuttig zijn voor het verbeteren van het programmabeheer. Hieronder vallen eveneens de interactie tussen evaluatieactiviteiten, het ontwikkelen en verfijnen van indicatoren en de gegevensverzameling. Voor een uitgebreidere inleiding wordt verwezen naar het Jaarverslag 2007 en naar de richtsnoeren van de Europese Commissie (Europese Commissie, 2006).

De coördinatie van de monitoring- en evaluatieactiviteiten gebeurt door de afdeling Monitoring en Studie van het Departement Landbouw en Visserij en wordt gedeeltelijk gefinancierd via technische bijstand. Deze opdracht wordt omschreven in het hoofdstuk "monitoring van het PDPO" van het Programmadocument voor Plattelandsontwikkeling Vlaanderen 2007-2013.

Vanaf het begin van de programmaperiode werd een systeem opgezet voor de permanente evaluatie van PDPO II. Op basis van onder andere informatie uit het European Evaluation Network for Rural Development (EENRD), aanbevelingen uit de ex post evaluatie van PDPO I en de ex ante evaluatie van PDPO II werd een evaluatieplanning opgemaakt. De afdeling Monitoring en Studie organiseerde op regelmatige basis intern overleg met alle betrokkenen bij PDPO II om de planning op te volgen en zo nodig bij te sturen. Over de stand van zaken van de evaluatiestudies tijdens de uitvoering werd gerapporteerd tijdens de vergaderingen van het uitvoeringscomité.

3 EVALUATIEACTIVITEITEN IN 2012

3.1 Uitbestede studies

Ex ante evaluatie PDPO III

Eind 2012 werd een offerteaanvraag uitgeschreven voor de ex ante evaluatie van PDPO III. De opdracht werd gegund aan het onderzoeksconsortium rond IDEA Consult, AnteaGroup en UGent. De uitvoering van de ex ante evaluatie startte op 1 januari 2013 en loopt verder in 2013, gelijktijdig met de opmaak van het programma. Op die manier komt een wisselwerking tussen het programmasecretariaat en de ex ante evaluator tot stand, wat de kwaliteit van het programma bevordert.

Impact van PDPO II-maatregelen op biodiversiteit

In 2012 werd een vervolgstudie aangevat op het onderzoek van Strubbe et al (2010), waarin de impact van PDPO II-maatregelen op biodiversiteit nagegaan werd. In 2010 werd een meetmethode ontwikkeld om het effect van verschillende agromilieumaatregelen op akker- en weidevogels te kwantificeren. Dat leverde een eerste reeks monitoringgegevens op. Deze meetmethode werd in 2012 opnieuw uitgetest, verfijnd en geoptimaliseerd. De aangebrachte methodologische verbeteringen leverden betrouwbaardere en stabielere data op. In 2013 zal een derde monitoringronde afgewerkt worden, waarna evoluties in de tijd kunnen bestudeerd worden. Op die manier zullen conclusies geformuleerd kunnen worden over de meetbare impact van het PDPO II op akker- en weidevogels. Deze resultaten kunnen dan aangewend worden voor de ex post evaluatie van PDPO II (Feys et al, 2012). De (voorlopige) resultaten kunnen tevens gebruikt worden bij het opstellen van PDPO III.

3.2 Studies uitgevoerd binnen de administratie

Strategisch monitoringsrapport 2012

Tweejaarlijks dient een nationaal strategisch monitoringsverslag opgemaakt te worden door de lidstaten (artikel 13 van Verordening (EG) nr 1698/2005). België diende in oktober 2012 het tweede verslag in. Het strategisch monitoringsrapport geeft een overzicht van de voortgang van de strategie voor plattelandontwikkeling voor België. In het rapport wordt de voortgang van zowel het Waalse als het Vlaamse programma besproken aan de hand van indicatoren, de respectievelijke strategische doelstellingen, de evaluatieactiviteiten en de coördinatie van het programma. Het rapport kan geraadpleegd worden via volgende link: http://lv.vlaanderen.be/nlapps/data/docattachments/20121008_strategisch_monitoringsverslag.pdf.

Mogelijkheden voor een vernieuwend bedrijfsadviesysteem voor de landbouw

Ter voorbereiding van de nieuwe programmaperiode verkende de afdeling Monitoring en Studie van het Departement Landbouw en Visserij de mogelijkheden van een nieuw bedrijfsadviesysteem binnen de GLB-voorstellen van de Europese Commissie. De voorstellen voor 2014-2020 geven immers een nieuwe, bredere invulling aan de maatregel. Bijzondere aandacht gaat naar advies over klimaat, water, energie en biodiversiteit en naar de verdere verduurzaming van het Europese landbouwbedrijf. Voor de analyse werd vertrokken van cijfermateriaal over het huidige BAS-systeem. Tevens is gepeild naar de impressies van de sector. Gekaderd binnen de voorlopige wetgevende voorstellen werd een tiental adviestypes geformuleerd die via de BAS-maatregelen in Vlaanderen kunnen voorzien worden. De studie is na te lezen via <http://lv.vlaanderen.be/nlapps/data/docattachments/Publicatie%20BAS-studie.pdf>.

Steun aan investeringen in de landbouw: een Europese vergelijking

In een studie aangevat in 2011 en afgewerkt in 2012 vergelijkt de afdeling Monitoring en Studie van het Departement Landbouw en Visserij de uitwerking van drie investeringsmaatregelen (vestigingssteun, modernisering van landbouwbedrijven en diversificatie naar niet-agrarische activiteiten) in verschillende regio's en landen (Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk, Luxemburg, Hongarije, Polen en Duitsland). Het systeem van de maatregelen werd bestudeerd, evenals de hoogte van de subsidiepercentages en de potentieel begunstigden. Daarnaast werden ook de staatssteun voor investeringen in de landbouw en het fiscale regime in de verschillende landen/regio's onder de loep genomen. De studie is te raadplegen op volgende link

<http://lv.vlaanderen.be/nlapps/data/docattachments/2011%2008%2018%20investeringssteun%20v%201%204.pdf>.

Impact hervorming Europees landbouwbeleid op biologische landbouw in Vlaanderen

Met de hervorming van het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid in aantocht, werd een studie gemaakt van de mogelijke impact van die hervorming op de biologische landbouw in Vlaanderen. Er werd vertrokken van een inschatting van de pijler I- en de pijler II-steun voor bio-landbouwers in 2013. De impact van de herverdeling van de rechtstreekse steun in de komende programmaperiode werd onderzocht voor twee scenario's: een eerste scenario met ongewijzigd budget en een tweede met een budgetdaling van 8%. Ook de mogelijke wijzigingen van de pijler II-steun binnen de bio-sector in de volgende programmaperiode werden bestudeerd. De studie is te vinden op <http://lv.vlaanderen.be/nlapps/data/docattachments/Impact%20GLB%20op%20bio.pdf>.

SOLABIO

Het Europese Interreg-project SOLABIO (SOorten en Landschappen als dragers voor BIOdiversiteit) was een grensoverschrijdend biodiversiteitsproject in de grensregio Vlaanderen-Nederland. Het project groepeerde 3,5 jaar lang, van oktober 2008 tot april 2012, 27 partners uit vijf Vlaamse en drie Nederlandse provincies rond één gezamenlijke doelstelling: de biodiversiteit in de grensregio doen toenemen. De partners wisselden kennis uit, evalueerden bestaande maatregelen (waaronder beheerovereenkomsten) en experimenteerden met nieuwe maatregelen op het terrein. De Vlaamse Landmaatschappij (VLM) was één van de grootste partners binnen SOLABIO. De publicatiereeks "Lessen uit SOLABIO" vat de belangrijkste resultaten en bevindingen uit het project samen en is te vinden op www.solabio.org.

Er werden 112 terreinacties in het buitengebied uitgevoerd. In totaal werd bijna 560 hectare akkerranden en weidevogelmaatregelen toegepast, werd 70,7 kilometer hagen en houtkanten aangelegd of onderhouden, bijna 14 hectare bosranden ingericht en meer dan 1.870 nestkasten geplaatst. De acties waren heel divers van aard. De meeste droegen bij tot het verbeteren van de basiskwaliteit van het landschap en het herstel van specifieke ecosystemen. Daarnaast waren er ook acties specifiek gericht op het stimuleren van 140 soorten. De geelgors, kamsalamander, veldleeuwerik, levendbarende hagedis en kievit waren de meest voorkomende doelsoorten. Hoewel innovatie niet het hoofdoel was bij het begin van het project, werden ten slotte ook nieuwe maatregelen en technieken uitgetest. Al die acties en maatregelen werden uitgevoerd door verschillende lokale actoren. Samenwerking en communicatie stonden daarbij centraal. Wat de beheerovereenkomsten betreft is uit de verschillende experimenten en monitoring gebleken dat die de biodiversiteit en het landschap in Vlaanderen kunnen ondersteunen en opkrikken indien ze gericht en met oog voor maatwerk worden ingezet. Meer gedetailleerde studieresultaten zijn te vinden via deze link: <http://www.vlm.be/algemeen/mediatheek/studies/solabio/Pages/default.aspx>.

4 NETWERKACTIVITEITEN VAN PERSONEN BETROKKEN BIJ EVALUATIE

Vlaanderen nam deel aan de bijeenkomsten van het "Expert Committee on Evaluation of Rural Development Programmes" op 19 januari, 14-15 maart, 12 juni, 20 september en 18 december 2012 in Brussel.

Ter voorbereiding van de monitoring en evaluatie van zowel pijler I als pijler II na 2013, werd een nieuwe "Expert Group Monitoring and Evaluating CAP" opgericht. Vlaanderen nam deel aan de bijeenkomsten op 14 juni en 2 oktober 2012 waar de voorstellen van de Europese Commissie werden besproken.

Op 1 maart organiseerde de Evaluatie Helpdesk een Good Practice Workshop "Drafting Terms of Reference for ex ante evaluations" en aansluitend op 2 maart een Thematic Working Group "Ex ante", ter voorbereiding van de ex ante evaluatie die moet uitgevoerd worden voor de volgende programmaperiode. Vlaanderen participeerde op beide dagen. De presentaties en een verslag van de workshop zijn de raadplegen via volgende link: http://enrd.ec.europa.eu/evaluation/good-practices-workshops/drafting-terms-of-reference-for-ex-ante-evaluations/en/drafting-terms-of-reference-for-ex-ante-evaluations_en.cfm.

Op 14 mei nam Vlaanderen deel aan de Good Practice Workshop "From ongoing evaluation towards the evaluation plan", die door de Evaluatie Helpdesk werd georganiseerd in Wenen. De presentaties en een verslag van de workshop zijn te vinden via volgende link: <http://enrd.ec.europa.eu/evaluation/good-practices->

[workshops/from-ongoing-evaluation-towards-the-evaluation-plan_en/en/from-ongoing-evaluation-towards-the-evaluation-plan_en.cfm](http://enrd.ec.europa.eu/app_templates/filedownload.cfm?id=E67D3659-B9E5-76AD-EDB2-F0E6AC3249D2).

Vlaanderen beschreef de aanpak van ongoing evaluatie in Vlaanderen in een artikel dat werd gepubliceerd in de negende nieuwsbrief van het Europese Evaluatie Netwerk. Via deze link kan de nieuwsbrief geopend worden: http://enrd.ec.europa.eu/app_templates/filedownload.cfm?id=E67D3659-B9E5-76AD-EDB2-F0E6AC3249D2.

Op 30 oktober organiseerde de Evaluatie Helpdesk een focusgroep voor de Benelux, waaraan ook Vlaanderen deelnam. Monitoring en evaluatie van plattelandsontwikkelingsprogramma's was het onderwerp van deze focusgroep.

4. PDPO INDICATOREN 2012

1 INLEIDING

De monitoring van de uitvoering van het PDPO II creëerde ook in 2012 heel wat cijfermateriaal. In de indicatoren tabellen, bijgevoegd in bijlage 3 van dit rapport, zijn die cijfers allemaal samengebracht. De indicatoren zijn alle input-, output- en resultaatindicatoren die volgens de plattelandsverordening deel moeten uitmaken van het jaarverslag.

In de volgende hoofdstukken wordt, naast de financiële indicatoren, per maatregel ook een selectie van de andere indicatoren besproken.

Voor de interpretatie van de belangrijkste indicatoren wordt verwezen naar PDPO II Jaarverslag 2007 en naar de Richtsnoeren van de Europese Commissie (Europese Commissie, 2006).

2 WETTELIJKE BEPALINGEN PLATTELANDSVERORDENING

Verordening (EG) nr 1698/2005, artikel 82, 2 c)

De financiële uitvoering van het programma, waarbij per maatregel een overzicht van de uitgaven voor betalingen aan begunstigden wordt gegeven; indien het programma geldt voor regio's die onder de convergentiedoelstelling vallen, moeten de uitgaven voor die regio's afzonderlijk worden vermeld

Verordening (EG) nr 1698/2005, artikel 82, 2 g)

In voorkomend geval, het hergebruik van steun die overeenkomstig artikel 33 van Verordening (EG) nr 1290/2005 is teruggevorderd

Verordening (EG) nr 1698/2005, artikel 82, 2 b)

De aan de hand van output- en resultaatindicatoren aangegeven vorderingen met het programma in het licht van de vastgestelde doelstellingen

3 FINANCIËLE INDICATOREN

3.1 Overzicht uitgaven 2012

In totaal werd in 2012 98.451.927 euro uitgegeven binnen het PDPO II (inclusief top-up en uitgaven in het kader van de Health Check en het Economisch Herstelplan). Daarvan ging 524.235 euro naar technische bijstand. Daarmee zijn de totale uitgaven in 2012 meer dan 20 miljoen euro lager dan in 2011.

Cumulatief werd tijdens de eerste zes jaren van PDPO II (2007-2012) 643.736.134 euro aan subsidies uitbetaald, wat neerkomt op 85% van de geplande uitgaven voor de ganse programmaperiode. Tabel 2 toont de uitgaven in de periode 2007-2012 en zet deze uit ten opzichte van het geplande budget voor de gehele programmaperiode 2007-2013.

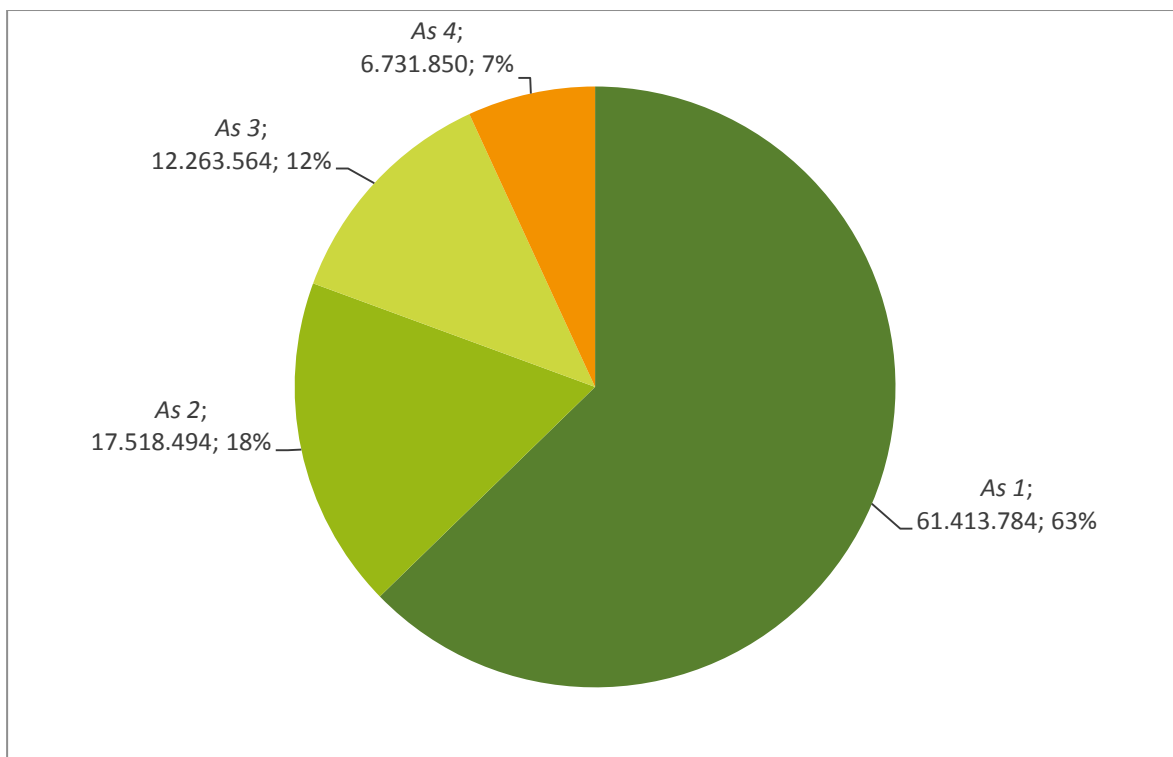
Tabel 2 Publieke (Europese + Vlaamse) uitgaven 2007-2012 per as tegenover de geplande uitgaven 2007-2013, inclusief top-up, Health Check en Economisch Herstelplan

	Totale uitgaven 2007-2012 (euro)	Geprogrammeerd budget 2007-2013 (euro)	Realisatie (%)
As 1	428.951.345	469.673.780	91,3
As 2	134.117.498	171.218.571	78,3
As 3	56.286.039	70.690.190	79,6
As 4	21.937.193	41.277.197	53,1
Totaal zonder technische bijstand	641.292.075	752.859.738	85,2
Technische bijstand	2.444.059	4.486.828	54,5
Totaal inclusief technische bijstand	643.736.134	757.346.566	85,0

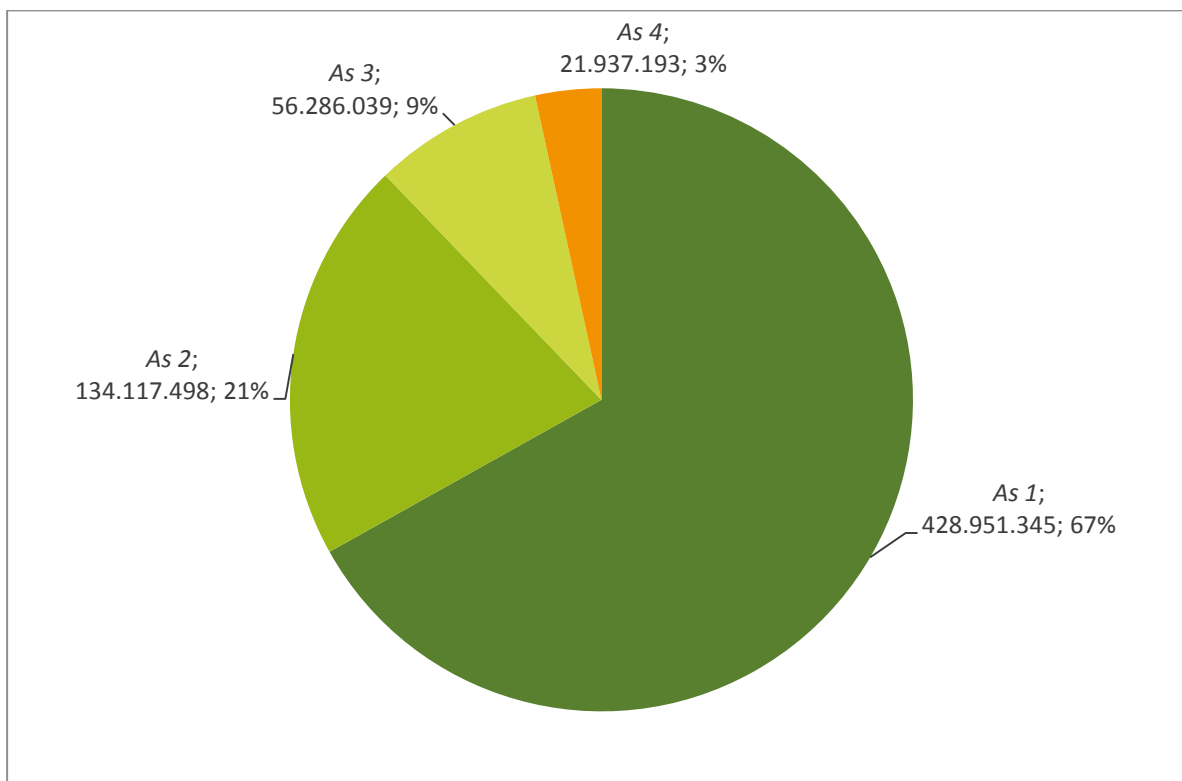
Figuur 1 geeft een overzicht van de totale publieke uitgaven in 2012 binnen de verschillende assen (inclusief Health Check en Economisch Herstelplan, exclusief technische bijstand). 63% van de uitgaven werd besteed in As 1, 18% in As 2, 12% in As 3 en 7% in As 4.

Figuur 2 geeft een overzicht van de totale publieke uitgaven in de periode 2007-2012 binnen de verschillende assen (inclusief Health Check en Economisch Herstelplan, exclusief technische bijstand). 67% van dat bedrag is uitgegeven binnen As 1, 21% binnen As 2, 9% binnen As 3 en 3% binnen As 4.

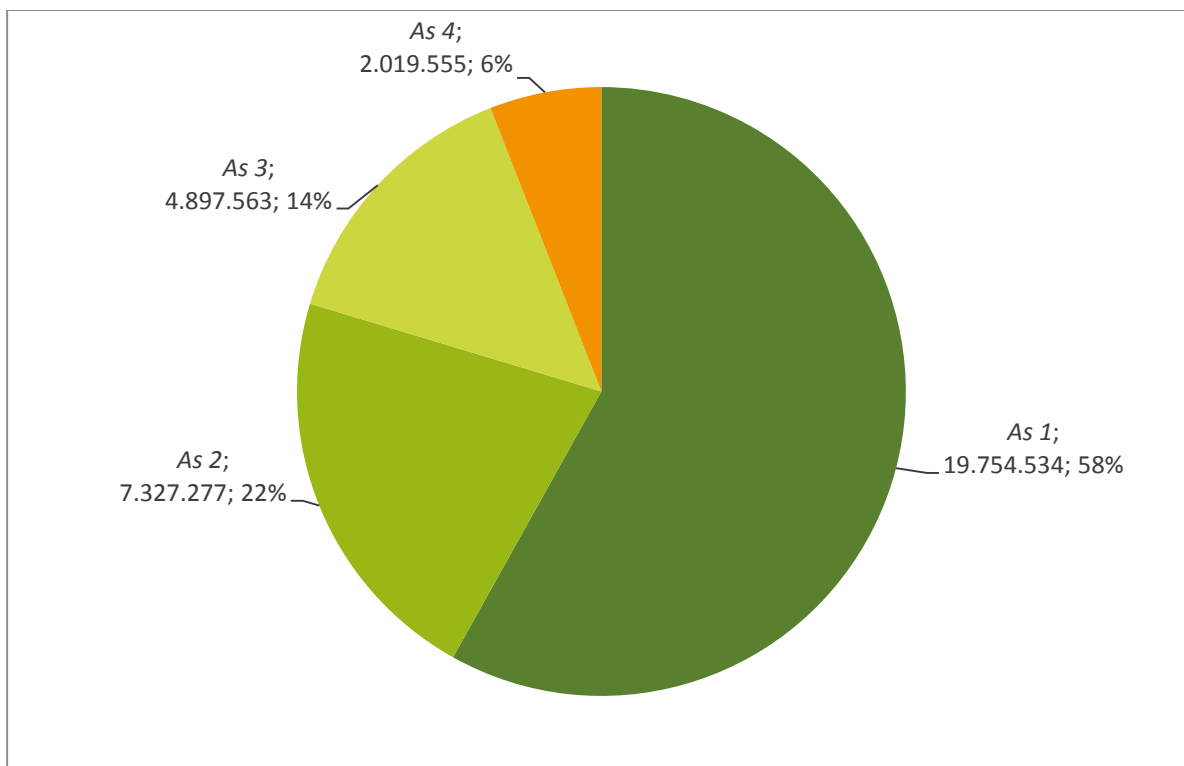
Figuur 3 geeft de Europese uitgaven in 2012 weer (inclusief Health Check en Economisch Herstelplan, exclusief technische bijstand). Figuur 4 toont de Europese uitgaven in de periode 2007-2012 (eveneens inclusief Health Check en Economisch Herstelplan, exclusief technische bijstand). Figuur 5 toont de Europese uitgaven in de periode 2007-2012 (zonder Health Check en Economisch Herstelplan).

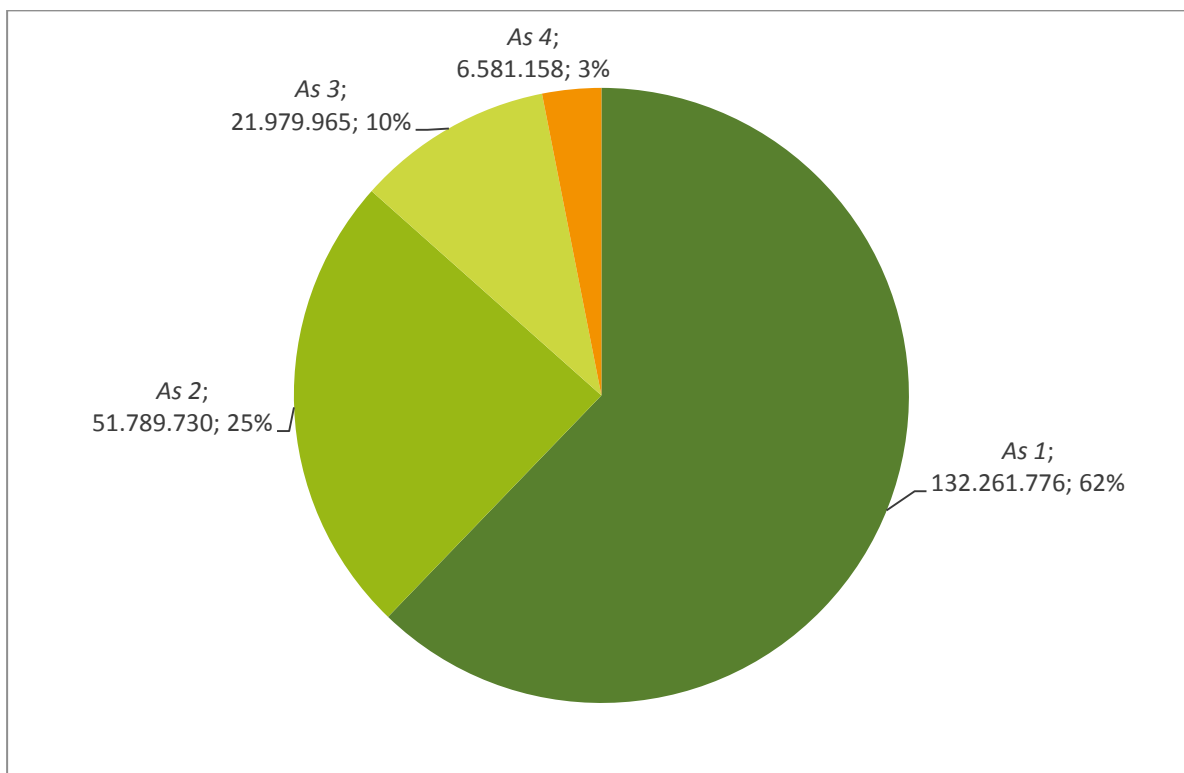
Figuur 1 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de totale publieke uitgaven (inclusief top-up en inclusief Health Check en Economisch Herstelplan, exclusief technische bijstand) in kalenderjaar 2012 over de vier assen van PDPO II

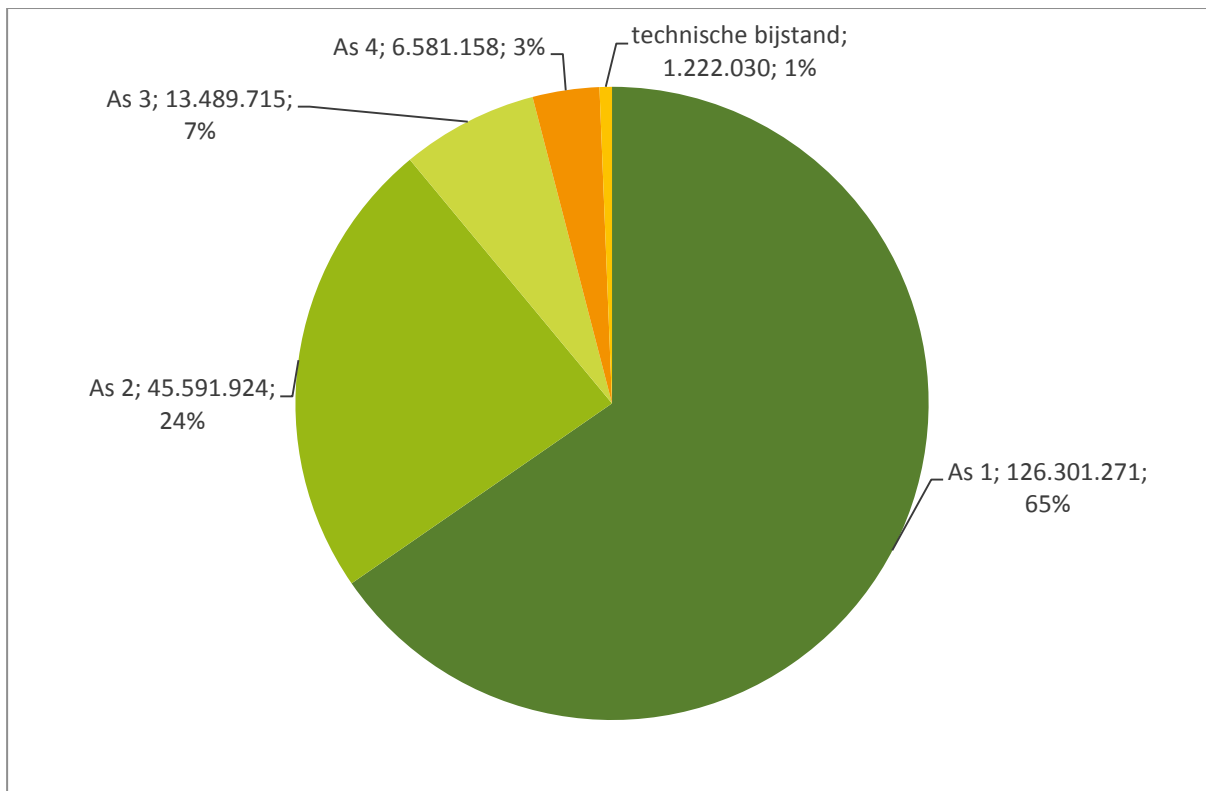
Figuur 2 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de totale publieke uitgaven (inclusief top-up en inclusief Health Check en Economisch Herstelplan, exclusief technische bijstand) in kalenderjaren 2007-2012 over de vier assen van PDPO II

Figuur 3 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de Europese uitgaven (inclusief Health Check en Economisch Herstelplan, exclusief technische bijstand) in 2012 over de vier assen van PDPO II

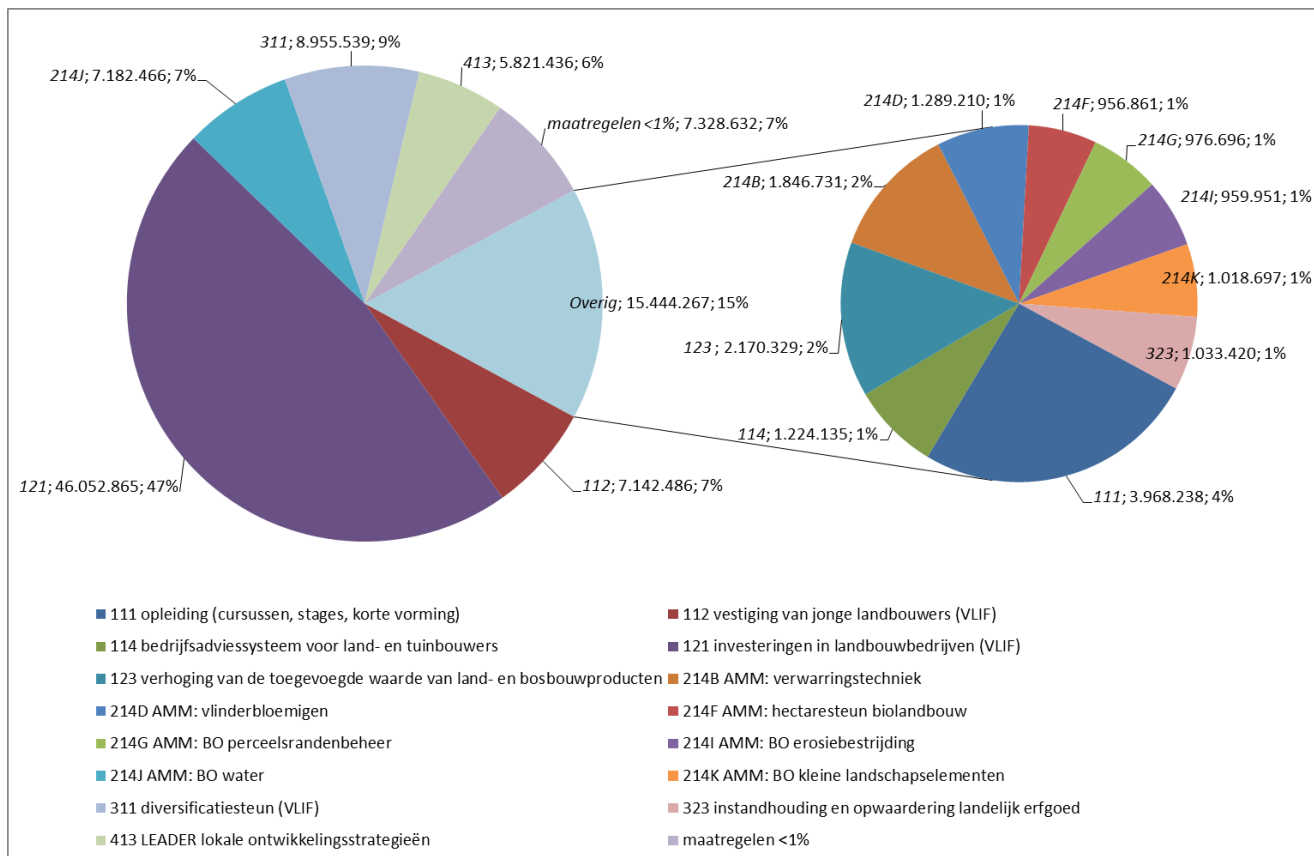

Figuur 4 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de Europese uitgaven (inclusief Health Check en Economisch Herstelplan, exclusief technische bijstand) in kalenderjaren 2007-2012 over de vier assen van PDPO II

Figuur 5 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de Europese uitgaven (exclusief Health Check en Economisch Herstelplan) in kalenderjaren 2007-2012 over de vier assen van PDPO II en technische bijstand

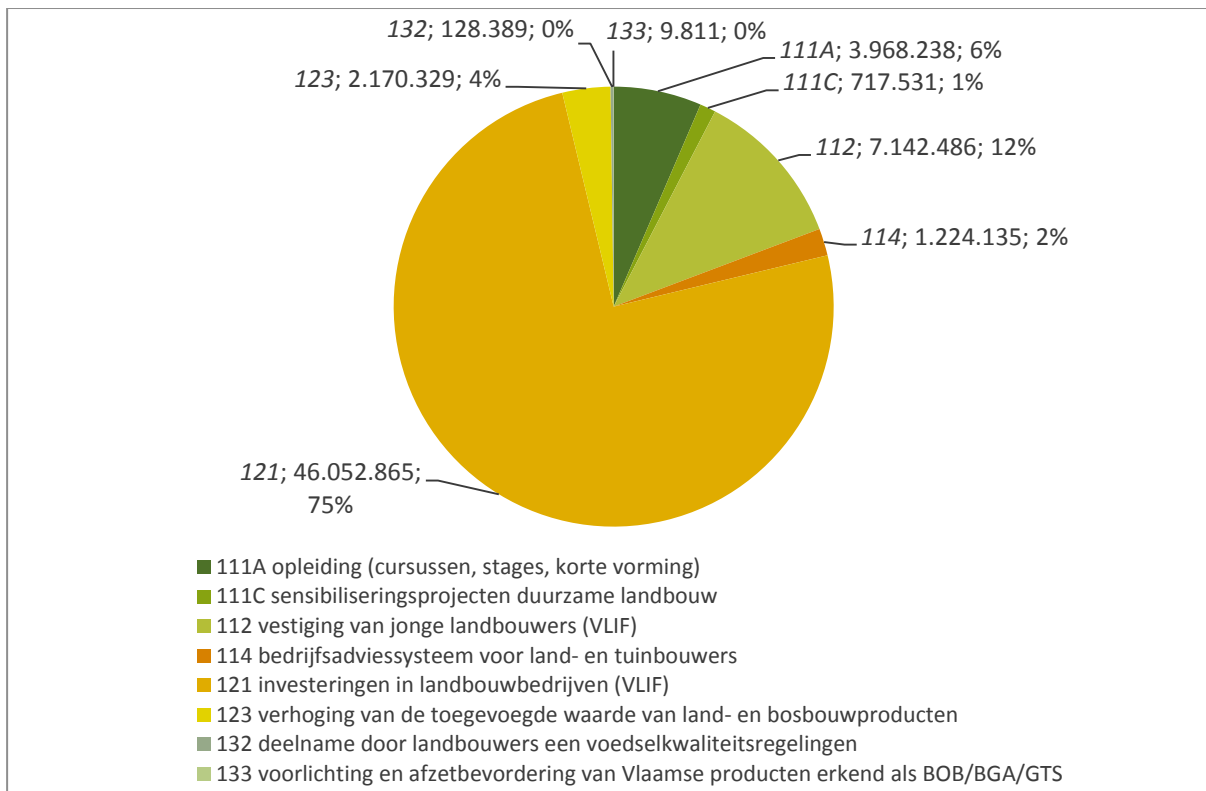
Figuur 6 geeft een overzicht van de totale uitgaven in 2012, verdeeld over de verschillende PDPO II-maatregelen, waarbij de agromilieumaatregelen (AMM) op submaatregelniveau worden beschouwd. Budgettair gezien was de maatregel investeringen in landbouwbedrijven met 47% van de totale uitgaven de grootste maatregel in 2012, gevolgd door diversificatiesteun (9%), beheerovereenkomst water (7%), vestigingssteun jonge landbouwers (7%), en LEADER lokale ontwikkelingsstrategieën (6%). Dat betekent dat 63% van de totale PDPO II-uitgaven in 2012 verdeeld werd via het VLIF. De maatregelen die elk 1 tot 5% van de totale uitgaven vertegenwoordigen staan gegroepeerd in het rechtergedeelte van de figuur en zijn samen goed voor zo'n 15% van de totale uitgaven. Deze maatregelen zijn opleiding (cursussen, stages, korte vorming), verhoging van de toegevoegde waarde van land- en tuinbouwproducten, verwarringstechniek, vlinderbloemigen, bedrijfsadviesstelsel voor land- en tuinbouwers, instandhouding en opwaardering landelijk erfgoed, beheerovereenkomst kleine landschapselementen, beheerovereenkomst perceelsrandenbeheer, beheerovereenkomst erosiebestrijding, hectaresteen bio-landbouw. Alle maatregelen die minder dan 1% van het totale bestede budget uitmaken werden verzameld in de categorie "maatregelen < 1%". Deze budgettair kleine maatregelen vertegenwoordigen samen 7% van de totale uitgaven in 2012.

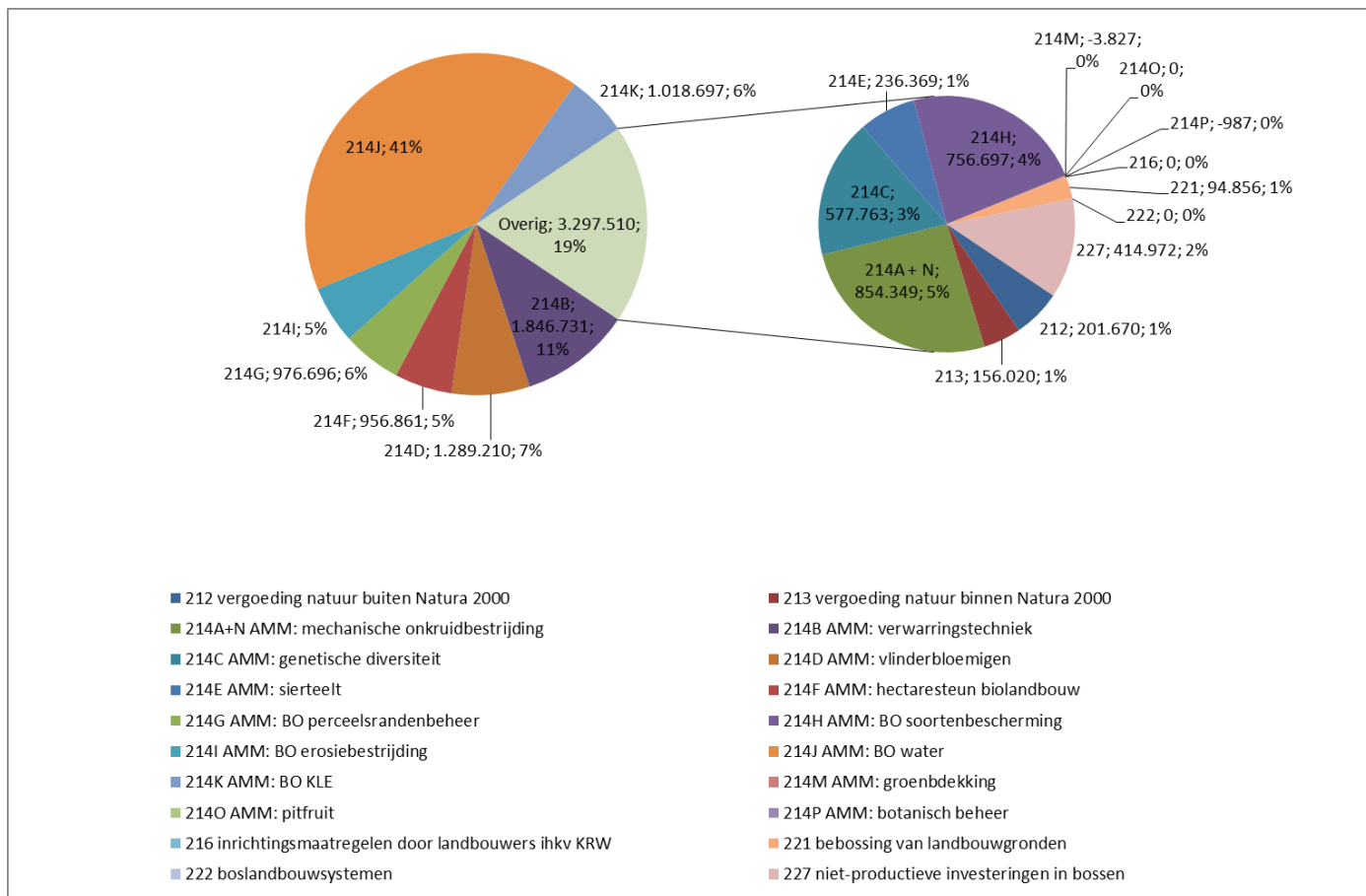
Figuur 6 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de totale publieke uitgaven (inclusief top-up en inclusief Health Check en Economische Herstelplan, exclusief technische bijstand) in kalenderjaar 2012 over de maatregelen van PDPO II (Uitgaven lager dan 1% van het totaal werden samengebracht in de categorie "maatregelen < 1%") (AMM = agromilieumaatregel, VLIF = Vlaams Landbouwinvesteringsfonds, BO = beheerovereenkomst)

Hierna volgt een bespreking van de uitgaven per as. Figuur 7 geeft een overzicht van de totale overheidsuitgaven in As 1 in 2012. De twee VLIF-maatregelen waren samen goed voor 87% van de uitgaven binnen As 1. In figuur 8 staan de totale overheidsuitgaven binnen As 2 weergegeven. In deze figuur zijn de uitdovende agromilieumaatregelen niet opgenomen. Het grootste deel van de As 2-uitgaven ging ook in 2012 naar de beheerovereenkomst water. Daarna volgen de agromilieumaatregelen verwarringstechniek, vlinderbloemigen, BO perceelsrandenbeheer, BO erosiebestrijding en hectaresteun bio-landbouw.

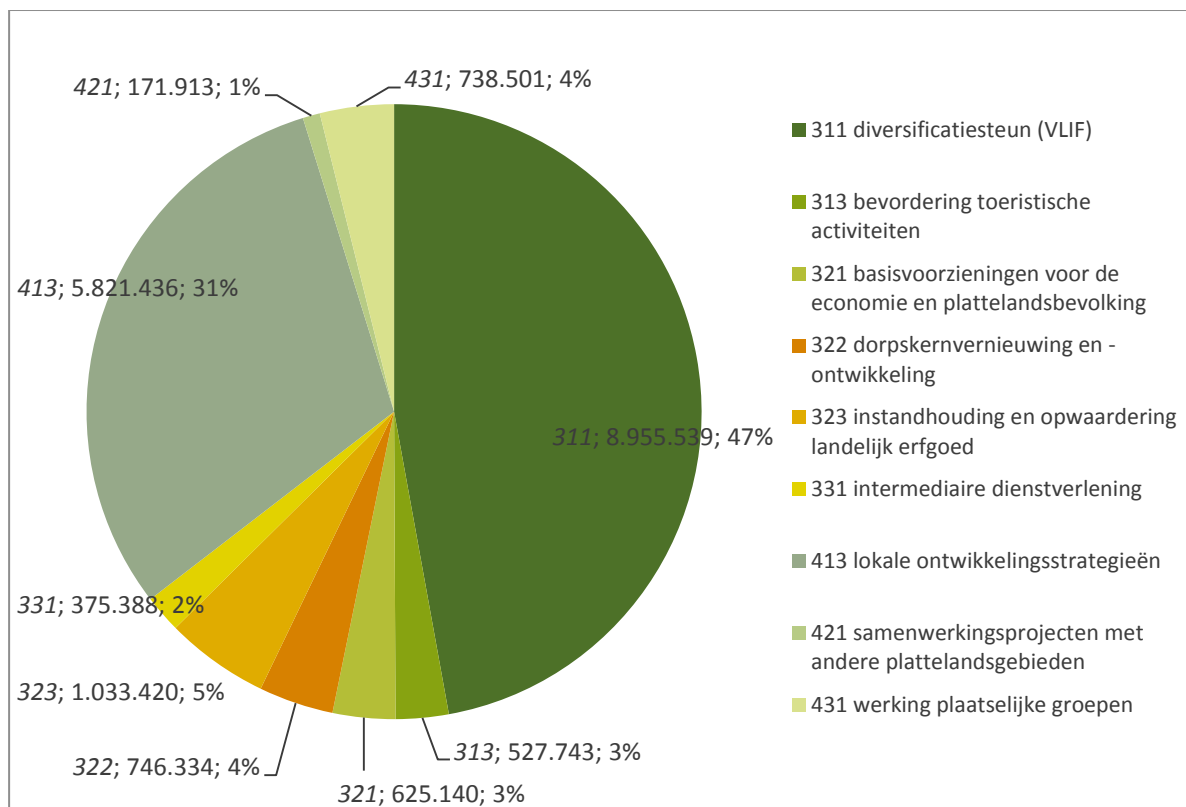
Figuur 9 geeft een overzicht van de uitgaven binnen Assen 3 en 4. 47% van die uitgaven zijn toe te schrijven aan de VLIF-maatregel diversificatiesteun voor landbouwbedrijven en 31% aan de uitvoering van de lokale ontwikkelingsstrategieën binnen LEADER (LEADER projectwerking).

Figuur 7 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de totale publieke uitgaven (inclusief top-up en inclusief Health Check en Economisch Herstelplan) in kalenderjaar 2012 over de maatregelen van As 1 (VLIF = Vlaams Landbouwinvesteringsfonds, BOB = Beschermd Oorsprongsbenaming, BGA = Beschermd Geografische Aanduiding, GTS = Gegarandeerde Traditionele Specialiteit)

Figuur 8 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de totale publieke uitgaven (inclusief top-up en inclusief Health Check en Economisch Herstelplan) in kalenderjaar 2012 over de maatregelen van As 2 (AMM = agromilieumaatregel, BO = beheerovereenkomst, KLE = kleine landschapselementen)

Figuur 9 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de totale publieke uitgaven (inclusief top-up en inclusief Health Check en Economisch Herstelplan) in kalenderjaar 2012 over de maatregelen van As 3 en As 4 (VLIF = Vlaams Landbouwinvesteringsfonds)

In tabel 3 worden voor elke maatregel de overheidsuitgaven ten opzichte van de geplande overheidsuitgaven in de gehele programmaperiode 2007-2013 weergegeven. In deze tabel is de top-up niet meegenomen. De extra budgetten van de Health Check en het Economisch Herstelplan zijn wel opgenomen, zowel in de reeds gedane als in de geprogrammeerde overheidsuitgaven.

Tabel 3 Overzicht van de uitgaven (euro) in de periode 2007-2012 in verhouding tot de vooropgestelde uitgaven voor de programmaperiode 2007-2013. Top-up is niet opgenomen. De bestede en geplande overheidsuitgaven zijn inclusief Health Check en Economisch Herstelplan

Maatregelnummer en maatregel	ELFPO Overheidsuitgaven 2012 (euro)	Overheidsuitgaven cumulatief 2007-2012 (euro)		Geprogrammeerde overheidsuitgaven 2007-2013 (euro)		Realisatie totaal (%)
		ELFPO	Totaal	ELFPO	Totaal	
111 – Beroepsopleiding, voorlichting en sensibilisering	1.405.731	9.003.566	30.011.885	11.306.603	37.688.677	79,6
112 – Vestiging van jonge landbouwers	2.142.746	15.784.698	52.615.655	18.196.644	60.655.480	86,7
<i>Waarvan overgangsuitgaven overeenkomstig verordening (EG) nr 1320/2006</i>	226.730	8.283.942	27.613.143			

114 – Bedrijfsadviessysteem voor land- en tuinbouwers	367.241	3.080.221	10.267.401	5.692.962	18.976.540	54,1
<i>Waarvan overgangsuitgaven overeenkomstig verordening (EG) nr 1320/2006</i>	<i>37.823</i>	<i>1.885.980</i>	<i>6.286.595</i>			
121 – Investerings in landbouwbedrijven	14.942.194	102.393.805	330.071.661	103.116.506	328.706.827	100,4
<i>Waarvan overgangsuitgaven overeenkomstig verordening (EG) nr 1320/2006</i>	<i>2.348.936</i>	<i>50.316.236</i>	<i>167.722.402</i>			
123 – Verhoging van de toegevoegde waarde van land- en bosbouwproducten	855.163	1.934.480	5.768.053	9.162.321	22.541.070	25,6
<i>Waarvan overgangsuitgaven overeenkomstig verordening (EG) nr 1320/2006</i>	<i>0</i>	<i>208.209</i>	<i>694.029</i>			
125 – Infrastructuur-ontwikkeling	0	23.547	78.490	111.984	373.280	21,0
<i>Waarvan overgangsuitgaven overeenkomstig verordening (EG) nr 1320/2006</i>	<i>0</i>	<i>23.547</i>	<i>78.490</i>			
132 – Deelname door landbouwers aan voedselkwaliteitsregelingen	38.517	38.517	128.389	127.951	426.503	30,1
133 – Voorlichting en afzetbevordering van Vlaamse producten erkend als BOB/BGA/GTS	2.943	2.943	9.811	91.621	305.403	3,2
Totaal As 1	19.754.534	132.261.776	428.951.345	147.806.592	469.673.780	91,3
<i>Waarvan overgangsuitgaven overeenkomstig verordening (EG) nr 1320/2006</i>	<i>2.613.489</i>	<i>60.717.914</i>	<i>202.394.659</i>			
212 – Betalingen aan landbouwers in andere gebieden met handicaps dan berggebieden	101.087	401.346	873.697	1.547.208	3.094.416	28,2
213 – Natura 2000-betalingen en betalingen in verband met Richtlijn 2000/60/EC (Kaderrichtlijn Water)	78.093	643.726	1.346.468	1.306.531	2.613.062	51,5

<i>Waarvan overgangsuitgaven overeenkomstig verordening (EG) nr 1320/2006</i>	0	335.423	672.201			
214 – Agromilieumaatregelen	6.893.182	49.113.512	107.733.883	59.280.319	118.560.638	90,9
<i>Waarvan overgangsuitgaven overeenkomstig verordening (EG) nr 1320/2006</i>	-7.982	36.695.364	82.138.747			
216 – Inrichtingsmaatregelen door landbouwers in kader van Kaderrichtlijn Water	0	0	0	280.032	560.064	0,0
221 – Bebossing van landbouwgronden	47.429	739.333	1.564.659	1.357.104	2.714.208	57,6
<i>Waarvan overgangsuitgaven overeenkomstig verordening (EG) nr 1320/2006</i>	43.390	620.856	1.319.317			
222 – Boslandbouwsystemen	0	0	0	250.000	500.000	0,0
227 – Niet-productieve investerings in bossen	207.486	891.814	1.822.420	1.156.403	2.312.806	78,8
<i>Waarvan overgangsuitgaven overeenkomstig verordening (EG) nr 1320/2006</i>	43.564	246.838	502.464			
Totaal As 2	7.327.277	51.789.730	113.341.127	65.177.597	130.355.194	86,9
<i>Waarvan overgangsuitgaven overeenkomstig verordening (EG) nr 1320/2006</i>	78.972	37.898.481	84.632.729			
311 – Investerings met betrekking tot diversificatie van landbouwactiviteiten	3.905.156	15.365.016	34.236.209	15.844.741	34.815.803	98,3
<i>Waarvan overgangsuitgaven overeenkomstig verordening (EG) nr 1320/2006</i>	55.937	1.943.319	6.477.732			
313 – Bevordering van toeristische activiteiten	158.323	1.638.545	5.461.818	1.892.965	6.309.883	86,6
<i>Waarvan overgangsuitgaven overeenkomstig verordening (EG) nr 1320/2006</i>	0	591.227	1.970.760			
321 – Basisvoorzieningen voor de economie en	187.542	945.921	3.153.068	1.167.435	3.891.450	81,0

plattelandsbevolking						
322 – Dorpskernvernieuwing en -ontwikkeling	223.900	1.740.854	5.802.844	2.362.990	7.876.633	73,7
323 – Instandhouding en opwaardering van het landelijke erfgoed	310.026	1.186.766	3.955.885	3.686.482	12.288.273	32,2
<i>Waarvan overgangsuitgaven overeenkomstig verordening (EG) nr 1320/2006</i>	0	95.625	318.749			
331 – Intermediaire dienstverlening (opleiding en vorming van ruraal ondernemerschap)	112.616	1.102.863	3.676.213	1.652.444	5.508.147	66,7
Totaal As 3	4.897.563	21.979.965	56.286.039	26.607.057	70.690.190	79,6
<i>Waarvan overgangsuitgaven overeenkomstig verordening (EG) nr 1320/2006</i>	55.937	2.630.171	8.767.241			
413 – Lokale ontwikkelingsstrategieën leefkwaliteit / diversificatie	1.746.431	5.520.747	18.402.487	9.606.527	32.021.757	57,5
421 – Samenwerkingsprojecten met andere plattelandsgebieden	51.574	61.757	205.855	375.000	1.250.000	16,5
431 – Werking plaatselijke groepen	221.550	998.655	3.328.851	2.401.632	8.005.440	41,6
Totaal As 4	2.019.555	6.581.158	21.937.193	12.383.159	41.277.197	53,1
Technische bijstand	262.118	1.222.030	2.444.059	2.243.414	4.486.828	54,5
<i>Waarvan overgangsuitgaven overeenkomstig verordening (EG) nr 1320/2006</i>	0	165.740	331.480			
TOTAAL	34.261.047	213.834.660	622.959.763	254.217.819	716.483.189	86,9
<i>Waarvan overgangsuitgaven overeenkomstig verordening (EG) nr 1320/2006</i>	2.748.398	101.412.306	296.126.109			

Voor het relatief lage uitgavepercentage van maatregel 114 is een aantal verklaringen te vinden. Ten eerste krijgt een landbouwer na indienen van het aanmeldingsformulier twee jaar de tijd om een advies te vragen en een betalingsaanvraag in te dienen, zodat een BAS-subsidie gemiddeld twee jaar na aanmelding uitbetaald wordt. Er moeten dus nog heel wat dossiers, aangemeld in 2011, 2012 en 2013, uitbetaald worden. Ten tweede is er in 2010 een wetwijziging doorgevoerd met als doel landbouwers te stimuleren een eerste advies in te winnen. De wetwijziging bepaalde dat landbouwers niet langer om de twee maar om de drie jaar een advies konden aanvragen, en dat de subsidie voor een opvolgadvies werd verlaagd van 1.500 euro naar 750 euro. Als gevolg daarvan is het aantal aanvragen alsook het gebruikte budget gedaald.

De onderbenutting van het voor maatregel 123 geprogrammeerde budget is het gevolg van verschillende factoren. Ten eerste is de maatregel van bij aanvang erg gefocust: er werd steeds specifiek opgeroepen tot milieu-, energie- en innovatieve investeringen. Ten tweede nam de crisis, zowel financieel als economisch, een aanvang in 2008 en loopt die tot op vandaag verder, met moeilijke en beperkte kredietmogelijkheden voor de bedrijven tot gevolg. Hierdoor geven bedrijven voorrang aan de noodzakelijke productiegerichte investeringen en worden de zuivere milieu-, energie- en innovatieve investeringen *on hold* gezet of geschrapt. Bovendien bedroeg het maximale steunpercentage 10%, wat in crisissituatie te laag bleek voor de bedrijven om alsnog de investeringen uit te voeren.

De maatregelen van As 4 worden gekenmerkt door een trager betalingsritme, te wijten aan de N+2-regel. Die regel houdt in dat na goedkeuring de promotoren twee jaar tijd hebben om de projecten uit te voeren en betalingsaanvragen in te dienen. Deze regel in rekening genomen zitten de As 4-uitgaven globaal gezien op schema.

Een aantal maatregelen is nog maar één of enkele jaren in voege. Daaronder maatregelen 132, 133, 216 en 222. Als gevolg daarvan zijn er nog geen of slechts beperkte uitgaven gedaan.

De uitgaven in bovenstaande figuren en in tabel 3 wijken voor bepaalde maatregelen af van de uitgaven die zijn weergegeven in het vervolg van dit jaarverslag (bespreking van de indicatoren per as en per maatregel). Meer bepaald gaat het om de maatregelen 321 en 322 en de maatregelen 413 en 431. Deze verschillen zijn te verklaren door enkele misboekingen die gebeurden bij de betrokken beheersdienst. Sommige uitgaven werden onder een foutief maatregelnummer geboekt. Alle misboekingen werden recht gezet in de verdere beschrijving van de afzonderlijke maatregelen in dit jaarverslag, maar konden niet meer worden gecorrigeerd in de cijfers van het Betaalorgaan, waarop bovenstaande tabel gebaseerd is. In tabel 4 worden de verschillende bedragen waarvan sprake op een rij gezet. Ook vorige twee jaren gebeurden enkele misboekingen, die werden recht gezet in de tabellen in bijlage 3 (zie PDPO II Jaarverslag 2010 en Jaarverslag 2011).

Tabel 4 Overzicht van de verschillen tussen de werkelijke overheidsuitgaven en de cijfers van het Betaalorgaan voor maatregelen 321 en 322 en 413 en 431 (2012)

Maatregelnummer	Vlaams Betaalorgaan		Werkelijke uitgaven	
	Europese uitgaven (euro)	Totale uitgaven (euro)	Europese uitgaven (euro)	Totale uitgaven (euro)
321	187.542	625.140	189.843	632.810
322	223.900	746.334	221.599	738.664
413	1.746.431	5.821.436	1.742.086	5.806.952
431	221.550	738.501	225.895	752.984

Tabel 5 geeft een overzicht van de top-up uitgaven in 2012 en in de periode 2007-2012.

Tabel 5 Overzicht van de top-up overheidsuitgaven, inclusief de maatregelen binnen Health Check en Economisch Herstelplan

Maatregelnummer	Maatregel	Top-up overheidsuitgaven 2012 (euro)	Top-up overheidsuitgaven cumulatief 2007-2012 (euro)
214	Agromilieumaatregelen	2.886.417	20.776.372
221	Bebossing van landbouwgronden	0	10.380
Totaal		2.886.417	20.786.752

In tabel 6 worden de uitgaven binnen het Health Check-programma en het Economisch Herstelplan weergegeven. Tabel 7 geeft de top-up uitgaven weer van maatregelen die genomen zijn binnen de Health Check en het Economisch Herstelplan. In totaal werd er in 2012 binnen het Health Check-programma en het Economisch Herstelplan 8.385.319 euro uitgegeven (inclusief top-up). Daarvan ging 35,3% naar As 1, 32,5% naar As 2 en 32,3% naar As 3.

Tabel 6 Overzicht van de uitgaven (euro) binnen het Health Check-programma en het Economisch Herstelplan in de periode 2010-2012 in verhouding tot de vooropgestelde uitgaven. Top-up is niet meegenomen.

Maatregelnummer	Maatregel	ELFPO Overheidsuitgaven 2012 (euro)	Overheidsuitgaven cumulatief 2010-2012 (euro)		Geprogrammeerde overheidsuitgaven 2010-2013 (euro)		Realisatie totaal (%)
			ELFPO	Totaal	ELFPO	Totaal	
As 1: 121	Investerings in landbouwbedrijven	1.877.200	5.620.396	7.493.861	7.507.430	10.009.907	74,9
As 1: 123	Verhoging van de toegevoegde waarde van land- en bosbouwproducten	340.107	340.107	453.476	4.000.000	5.333.333	8,5
As 2: 214	Agromilieumaatregelen	1.357.902	6.197.805	12.395.334	9.000.000	18.000.000	68,9
As 3: 311	Investerings mbt diversificatie van landbouwactiviteiten	2.030.822	8.490.251	11.320.333	9.000.000	12.000.000	94,3
Totaal	Totaal assen 1, 2 en 3	5.606.030	20.648.559	31.663.004	29.507.430	45.343.240	69,8

Tabel 7 Overzicht van de top-up uitgaven binnen het Health Check-programma en het Economisch Herstelplan in 2010-2012

Maatregelnummer	Maatregel	Top-up uitgaven 2012 (euro)	Top-up uitgaven cumulatief 2010-2012 (euro)
214	Agromilieumaatregelen	5.346	2.436.750

Opmerking:

Het verschil tussen de bedragen van de tabel G5 (bijlage 3) en de bedragen in de tabellen per maatregel in het vervolg van dit rapport bedraagt gemiddeld maximaal 1 tot 3 euro. Deze afwijkingen zijn te verklaren door afrondingsverschillen. De afronding door de Europese Commissie (in de Excel-tabellen in bijlage) gebeurt immers niet op dezelfde manier als de afronding door de beheersdiensten bij het indelen van de uitgaven in de gevraagde categorieën voor de monitoring.

Voor de opvolging van de betalingen in het kader van de PDPO-monitoring wordt gebruik gemaakt van de "jaarrekening" en niet van het Structural Funds Common System (SFC). De reden hiervoor is dat de jaarrekening gebaseerd is op de correcte detailinformatie, waarop ook de beheersdiensten zich baseren. Het Betaalorgaan verklaart de verschillen tussen de jaarrekening en het SFC als volgt:

"Het betreft afrondingsverschillen door de eenmalige berekening van het Europees deel van uitgevoerde betalingen in de SFC-declaratie per maatregel, terwijl dit bij het Betaalorgaan per individuele betaling aan de landbouwer wordt berekend."

Concreet voorbeeld: als een landbouwer 50,55 euro overheidssteun krijgt aan een cofinancieringspercentage van 50% , dan is het Europees aandeel in de boekhouding van het Betaalorgaan gelijk aan $50,55 * 0.5 = 25,275$ euro of afgerond op twee decimalen 25,28 euro. Het Vlaams aandeel is bijgevolg 25,27 euro (namelijk de totale overheidssteun min het Europese deel). Een dergelijke afronding gebeurt in SFC maar één keer voor alle uitgaven van een maatregel, waar die door het Betaalorgaan bij elke individuele betaling op de maatregel gebeurt. Gecumuleerd verklaren deze afrondingen dan ook het verschil tussen de boekhouding van het Betaalorgaan en de SFC-declaratie.

3.2 Terugvorderingen 2012

In 2012 werd in totaal 791.087 euro (waarvan 275.495 euro uit het ELFPO) teruggevorderd voor de volgende maatregelen:

- 43.185 euro (waarvan 12.955 euro uit het ELFPO) voor maatregel 121 "Vestiging van jonge landbouwers"
- 3.600 euro (waarvan 1.080 euro uit het ELFPO) voor maatregel 114 "Bedrijfsadviessysteem"
- 335.418 euro (waarvan 104.029 euro uit het ELFPO) voor maatregel 121 "Investeringen in landbouwbedrijven"
- 122.656 euro (waarvan 36.797 euro uit het ELFPO) voor maatregel 123 "Verhoging van de toegevoegde waarde van land- en bosbouwproducten"
- 120 euro (waarvan 36 euro uit het ELFPO) voor maatregel 132 "Deelname door landbouwers aan voedselkwaliteitsregelingen"
- 5.798 euro (waarvan 2.621 euro uit het ELFPO) voor maatregel 212 "Vergoeding natuur buiten Natura 2000"
- 6.868 euro (waarvan 3.354 euro uit het ELFPO) voor maatregel 213 "Vergoeding natuur binnen Natura 2000"
- 218.033 euro (waarvan 98.000 euro uit het ELFPO) voor maatregel 214 "Agromilieumaatregelen"
- 13.297 euro (waarvan 3.989 euro uit het ELFPO) voor maatregel 311 "Investeringen met betrekking tot diversificatie van landbouwactiviteiten"
- 212 euro (waarvan 64 euro uit het ELFPO) voor maatregel 323 "Instandhouding en opwaardering landelijk erfgoed"
- 41.901 euro (waarvan 12.570 euro uit het ELFPO) voor maatregel 413 "Lokale ontwikkelingsstrategieën leefkwaliteit/diversificatie".

De teruggevorderde bedragen werden in mindering gebracht op de uitgaven, zodat de betrokken beheersdienst deze bedragen opnieuw kan gebruiken voor de betreffende maatregel.

4 INDICATOREN AS 1 – VERBETERING VAN HET CONCURRENTIEVERMOGEN VAN DE LAND- EN BOSBOUWSECTOR

4.1 Opleiding in de landbouw (maatregel 111-A)

Outputindicatoren

Onder deze maatregel vallen cursussen (starters- en vormingscursussen), stages en korte vorming. In tegenstelling tot cursussen en stages worden onder "korte vorming" bijeenkomsten verstaan waarbij gedurende één tot drie uur een bepaald aspect van de landbouwsector onder leiding van een lesgever wordt uitgediept.

Cursussen en stages

Tabel 8 geeft een overzicht van het aantal deelnemers, het aantal vormingsdagen en de uitgaven per cursusthema in 2012. Stages maken deel uit van de startersopleidingen en werden daarom bij de managementsopleidingen gerekend. De categorie "vaardigheden op management-, administratief en marketinggebied" was vorig jaar goed voor 33% van het totale aantal deelnemers en 54% van de vormingsdagen. Aan de ICT-cursussen nam 25% van de cursisten deel en werd 16% van de vormingsdagen en 20% van de totale uitgaven besteed. De categorie "andere", waarin zowel de cursussen aangaande sectorspecifieke technische thema's als het aanleren van praktische vaardigheden zijn ingedeeld, was goed voor 42% van het aantal deelnemers, 30% van de vormingsdagen en 42% van de totale uitgaven.

Tabel 8 Aantal deelnemers, aantal vormingsdagen en uitgaven voor cursussen en stages in 2012

Thema	Aantal deelnemers	Aantal vormingsdagen	Totale uitgaven (euro)
Vaardigheden op management-, administratief en marketinggebied	1.574	13.722	991.210
ICT-opleiding	1.212	4.045	513.799
Nieuwe technologische processen en machines / innovatieve benaderingen	0	0	0
Nieuwe normen	0	0	0
Productkwaliteit	0	0	0
Landschapsbehoud en -verbetering en milieubescherming	17	43	2.589
Andere (waaronder de uitgaven voor "sociale promotie")	2.026	7.668	1.081.826
Totaal	4.829	25.478	2.589.424

De geslachts- en leeftijdsverdeling van de deelnemers wordt weergegeven in tabel 9. In totaal werden vorig jaar 4.829 niet-unieke deelnemers aan cursussen en stages geregistreerd. 37 % van deze deelnemers was een vrouw en 55 % was jonger dan 40 jaar.

De 4.829 deelnemers bestonden uit 3.837 unieke deelnemers. Van die unieke personen was bijna 36 % een vrouw en 51 % jonger dan 40 jaar.

De voorbije zes jaren (2007-2012) namen 14.211 unieke personen deel aan de cursussen en stages. In de periode 2007-2011 waren dat er 12.990, wat betekent dat 1.221 personen in 2012 voor het eerst sinds de start van PDPO II een cursus gevolgd hebben. Van de 14.211 unieke deelnemers was 36% een vrouw en 51% jonger dan 40 jaar.

Tabel 9 Leeftijd en geslacht van (unieke) deelnemers aan cursussen en stages 2007-2012

	Aantal mannen			Aantal vrouwen			Totaal
	< 40 jaar	≥ 40 jaar	Totaal	< 40 jaar	≥ 40 jaar	Totaal	
Niet-uniek 2012	1.851	1.199	3.050	815	964	1.779	4.829
Uniek 2012	1.388	1.084	2.472	578	787	1.365	3.837
Uniek 2007-2012	5.006	4.129	9.135	2.273	2.803	5.076	14.211

Korte vorming

Tabel 10 geeft een overzicht van het aantal deelnemers, het aantal vormingsdagen en de uitgaven per thema voor de korte vorming in 2012. Met 70% van de deelnemers, 69% van de vormingsdagen en 68% van de totale uitgaven is de categorie "andere" de belangrijkste in 2012. In deze categorie worden allerhande technische thema's voor de verschillende landbouwsectoren ondergebracht. Aan de categorieën "vaardigheden op management-, administratief en marketinggebied" en "landschapsbehoud en -verbetering en milieubescherming" kunnen respectievelijk 15% en 12% van het aantal deelnemers toegewezen worden. Het aantal vormingsdagen en de totale uitgaven volgen min of meer dezelfde verdeling.

Enkele markante onderwerpen die behandeld werden tijdens de korte vormingen in 2012 worden hieronder als voorbeeld opgelijst.

- Landschapsbehoud en -verbetering en milieubescherming
 - MAP en bemesting in functie van de bemestingsnormen
 - Toekomstige invoering van IPM
 - Duurzaam water- en energieverbruik
 - Alternatieve energieproductie
 - Biodiversiteit en instandhoudingsdoelstellingen
 - Ruimtelijke ordening
- ICT-opleiding
 - Gebruik e-loket
 - Veeportaal
 - Sociale media
 - Landbouwwebsites
 - Sectorspecifieke toepassingen
- Vaardigheden op management-, administratief en marketinggebied
 - Bedrijfseconomie, boekhouding, businessplan
 - Bedrijfsbezoeken
 - Administratieve verplichtingen

- Fiscaliteit
- Termijnmarkten
- Nieuwe technologische processen en machines / innovatieve benaderingen
 - Gebruik van GPS in de landbouw

Tabel 10 Aantal deelnemers, aantal vormingsdagen en uitgaven voor korte vorming in 2012

Thema	Aantal deelnemers	Aantal vormingsdagen	Totale uitgaven (euro)
Vaardigheden op management-, administratief en marketinggebied	20.449	4.881	219.049
ICT-opleiding	2.449	727	58.400
Nieuwe technologische processen en machines / innovatieve benaderingen	369	82	6.677
Nieuwe normen	312	80	5.352
Productkwaliteit	1.486	338	11.813
Landschapsbehoud en -verbetering en milieubescherming	16.906	4.040	144.609
Andere	95.948	22.303	932.914
Totaal	137.919	32.451	1.378.814

Bij de korte vormingssessies registreert men enkel het aantal deelnemers, zonder verdere persoonsgegevens. De man/vrouw-verhouding van de deelnemers wordt bepaald aan de hand van steekproeven. Daaruit leiden we af dat bijna 30% van de deelnemers aan korte vorming een vrouw was. De statistieken over de leeftijd van de deelnemers aan korte vorming zijn gebaseerd op de landbouwtelling van de FOD Economie en wijzen erop dat zo'n 11% van de deelnemers jonger was dan 40 jaar.

Resultaatindicatoren

Cursussen en stages

In totaal werden in 2012 4.194 diploma's en getuigschriften uitgereikt aan 3.287 unieke personen. 37% van die unieke deelnemers was een vrouw en 50% jonger dan 40 jaar.

Tijdens de eerste zes jaren van PDPO II werden in totaal 29.093 diploma's en getuigschriften uitgereikt aan 12.425 unieke personen. Van die unieke personen was 37% een vrouw en 51% jonger dan 40 jaar.

Korte vorming

Bij korte vorming wordt enkel het aantal deelnemers geregistreerd zonder verdere persoonsgegevens. Er wordt verondersteld dat de helft van de Vlaamse landbouwers (31.255) minstens één maal in de volledige PDPO II-periode een korte vormingssessie volgt. Daarvan uitgaande kunnen we stellen dat er tussen 2007 en 2012 ongeveer zes zevende van dat totale aantal deelnemers (of 26.790 landbouwers) al een sessie gevolgd heeft. Daar de onderwerpen van korte vorming dicht bij de praktijk staan, wordt aangenomen dat 100% van de deelnemers het geleerde ook in de praktijk brengt. Dat cijfer stelt dan meteen het unieke aantal "succesvolle" deelnemers voor. De absolute cijfers van geslacht en leeftijd werden verkregen door dezelfde procentuele

verdeling te gebruiken als bij de outputindicator. De man/vrouw-verhouding wordt dus bepaald aan de hand van steekproeven. Bijna 30% van de deelnemers in 2012 was een vrouw. De statistieken over leeftijd van de deelnemers zijn gebaseerd op de landbouw telling van de FOD Economie. Zo'n 11% van de deelnemers was jonger dan 40 jaar.

Doelbereik

Tabel 11 zet per output- en resultaatindicator de realisaties uit ten opzichte van de doelstellingen.

Tabel 11 Monitoring output- en resultaatindicatoren maatregel 111-A Opleiding

Type indicator	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatie-percentage
Output	Aantal unieke deelnemers aan opleidingen	35.000	45.466 ¹	130%
	Aantal deelnemers aan opleidingen	1.200.000	845.130	70 %
	Totaal aantal dagen opleiding voor alle deelnemers	519.750	380.730	73%
Resultaat	Aantal unieke deelnemers die succesvol een opleiding hebben gevolgd	34.000	43.680 ²	129%

De midtermevaluatie, die eind 2010 gepubliceerd werd, geeft meer duiding bij de realisatiegraden van bovenstaande indicatoren. Men stelt onder meer dat, gezien de deelnemers aan korte vormingen niet op een unieke manier worden geregistreerd (enkel het aantal deelnemers wordt genoteerd, inclusief dubbeltellingen), de gebruikte monitoringcijfers gebaseerd zijn op een schatting op basis van de landbouwenquête (de helft van deze populatie wordt verondersteld een korte vorming te hebben gevolgd). Bovendien werd deze schatting, die voor de ganse periode geldt, nu al volledig toegepast, ook al is nog maar 6/7 van de periode achter de rug (IDEA Consult, 2010).

Ook voor de resultaatindicator "aantal unieke deelnemers die succesvol een opleiding gevolgd hebben" wordt de schatting van het aantal deelnemers aan korte vorming gebruikt, waarbij dan verondersteld wordt dat alle deelnemers datgene wat ze geleerd hebben ook in de praktijk brengen.

4.2 Sensibiliseringsprojecten duurzame landbouw (maatregel 111-C)

Outputindicatoren

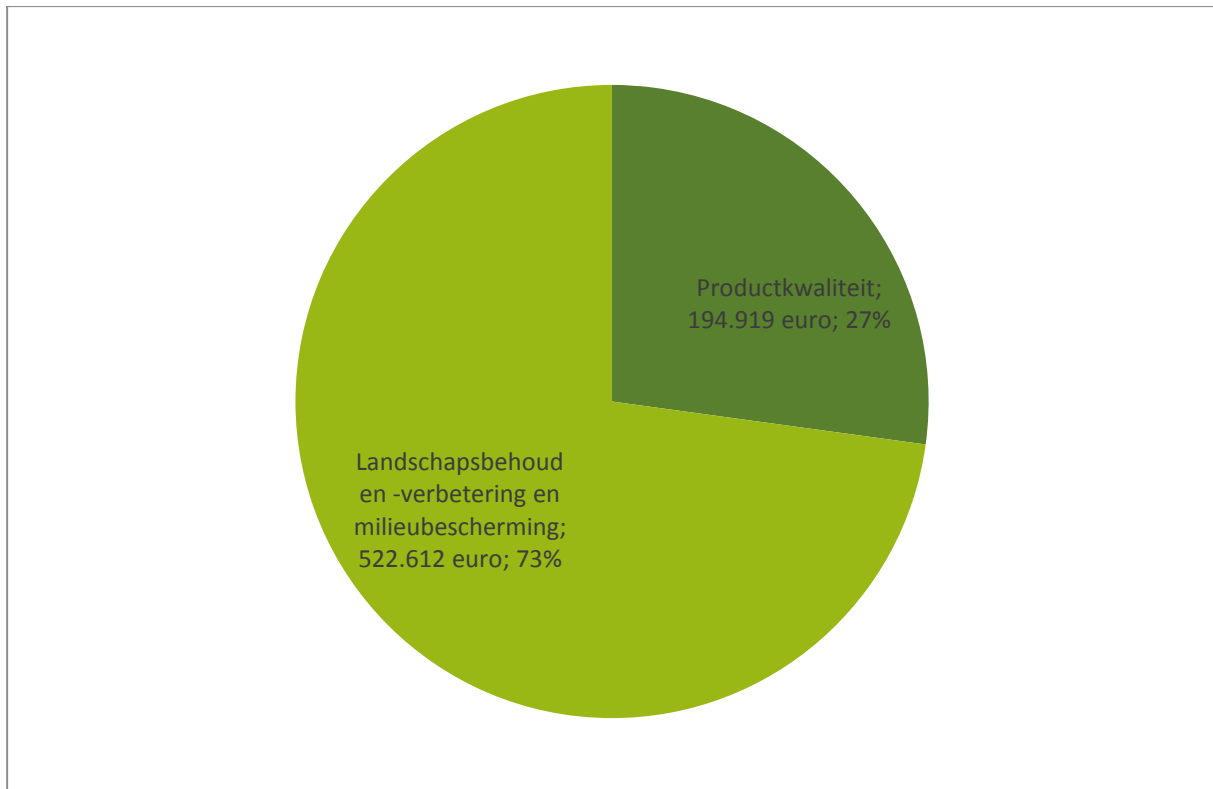
In totaal namen 11.835 personen deel aan de elf demonstratie- of sensibiliseringsprojecten die in 2012 beëindigd werden en waarvoor de derde schijf werd uitbetaald. 73% van die deelnemers woonde een demo-project bij onder de categorie "landschapsbehoud en -verbetering en milieubehoud" en 27% van de deelnemers volgde een demo-project rond "productkwaliteit". Naar schatting 10% van alle deelnemers was een vrouw en 43% was jonger dan 40 jaar.

¹ 14.211 unieke deelnemers aan cursussen en stages + 31.255 unieke deelnemers aan korte vorming = 45.466 unieke deelnemers in 2007-2012

² 12.425 unieke geslaagden cursussen en stages + 31.255 unieke geslaagden korte vorming = 43.680 unieke geslaagden in 2007-2012

Bij de meeste projecten werd eveneens schriftelijk gecommuniceerd, via brochures, artikelen in de vakpers, enzovoort. Op die manier kon men naast de hier weergegeven participanten nog meer land- en tuinbouwers bereiken.

In totaal werd in 2012 717.531 euro uitgegeven aan demoprojecten. De uitbetalingen van de demo-projecten, die maximaal twee jaar duren, gebeuren in drie schijven. De schijven uitbetaald in 2012 zijn onderverdeeld in de verschillende democategorieën zoals weergegeven in figuur 10. Het betreft betalingen voor projecten van oproepen van 2006 tot en met 2011.

Figuur 10 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de publieke uitgaven in 2012 voor demo-projecten

In 2012 werd een nieuwe oproep voor demonstratieprojecten gedaan. De projecten moesten kaderen in één van volgende drie thema's: antibioticagebruik in de veehouderij, houden van intacte beren en immunocastraten, en de toepasbaarheid van IPM in de praktijk. Eind 2012 kregen acht projecten binnen deze thema's goedkeuring. Elk project wordt uitgevoerd door de promotor in samenwerking met partners met activiteiten in dezelfde sector. De Vlaamse overheid stimuleert dergelijke samenwerkingen met het oog op een efficiëntere uitvoering van het project, kennisdeling en een betere verspreiding van de kennis. Een overzicht van de goedgekeurde projecten is te vinden op de website van het Beleidsdomein Landbouw en Visserij (<http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?fid=89>).

Resultaatindicatoren

De resultaatindicator peilt naar het aantal deelnemers die het geleerde toepassen in de praktijk. Hiervoor kunnen nog geen resultaten doorgegeven worden. Deze informatie kan enkel verkregen worden via enquêtes een aantal jaren na het demoproject.

Doelbereik

Tabel 12 zet per output- en resultaatindicator de realisaties uit ten opzichte van de doelstellingen.

Tabel 12 Monitoring output- en resultaatindicatoren maatregel 111-C Sensibiliseringsprojecten duurzame landbouw

Type indicator	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatie-percentage
Output	Aantal unieke deelnemers	12.600	11.500 ^{3, 4}	91%
	Aantal deelnemers	106.000	91.061	86%
	Totaal aantal dagen opleiding voor alle deelnemers	37.800	31.524	83%
Resultaat	Aantal unieke deelnemers die succesvol een project hebben gevolgd	7.560	NA ⁴	NA

4.3 Opleiding in de biologische landbouw (maatregel 111-D) (uitdovende maatregel)

Voor deze maatregel zijn er in 2012 geen betalingen uitgevoerd en geen nieuwe dossiers meer goedgekeurd.

4.4 Vestiging van jonge landbouwers (maatregel 112)

Outputindicatoren

In 2012 werden 117 nieuwe vestigingsdossiers goedgekeurd. Dat zijn er 50 minder dan in 2011 en negen minder dan in 2010. Verschillende vestigingsdossiers zijn boekhoudkundig doorgeschoven naar begin 2013, wat het relatief lage totaalcijfer kan verklaren.

Bijna 15% van de nieuwe vestigingsdossiers gebeurden in het kader van vervroegde pensionering, wat betekent dat de voorgaande bedrijfsleider tussen 55 en 64 jaar oud was. In 21% van de gevallen diende een vrouw het dossier in. Van de 117 goedgekeurde dossiers wordt het totale investeringsvolume (de som van de overheidssubsidie en de privébijdrage) geschat op 21,5 miljoen euro.

In figuur 11 worden de in 2012 goedgekeurde vestigingsdossiers onderverdeeld per landbouwactiviteit. Figuur 12 toont hetzelfde voor het investeringsvolume van de goedgekeurde vestigingsdossiers. Uit deze figuren blijkt dat de meeste dossiers betrekking hebben op gemengde en melkveebedrijven.

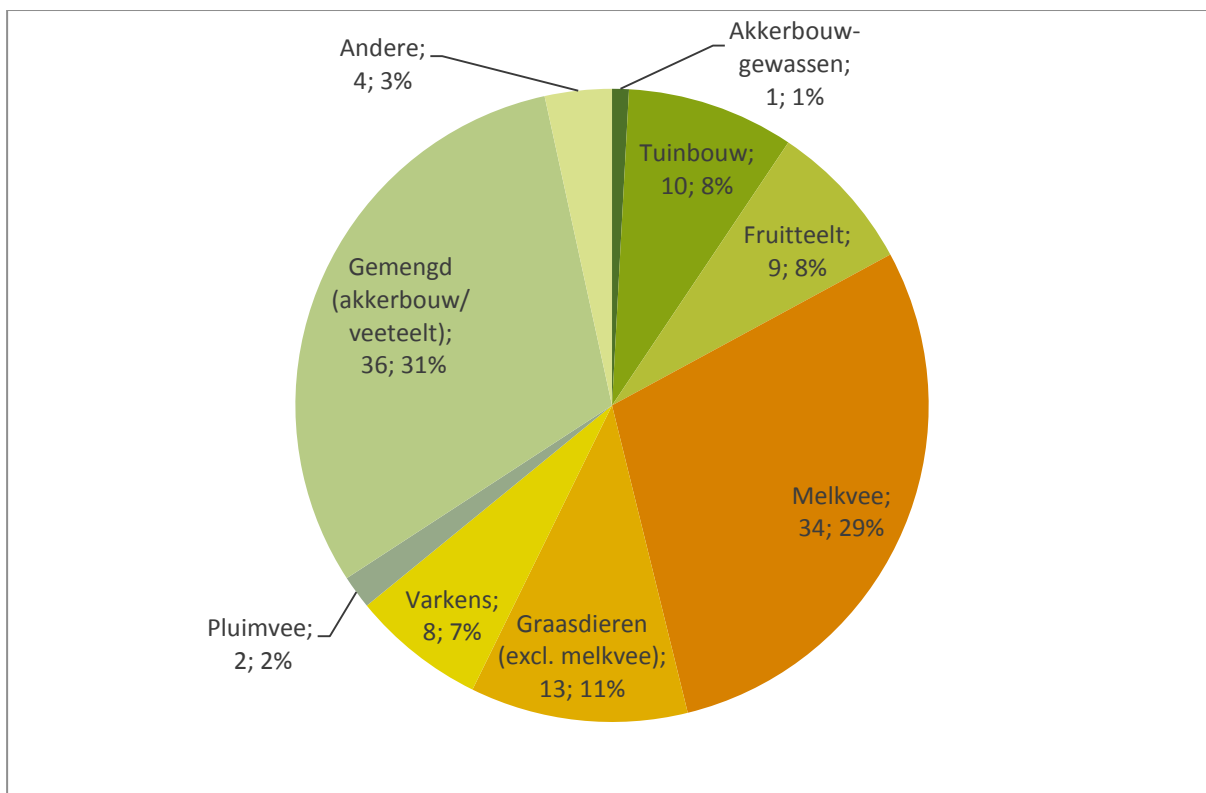
De totale uitgaven voor vestigingssteun bedroegen in 2012 7,1 miljoen euro. 66% van de totale subsidies werd uitbetaald als een kapitaalpremie. De overige 34% gebeurde onder de vorm van rentesubsidies.

Met behulp van een GIS-applicatie werden de dossiers binnen Natura 2000-gebied enerzijds en binnen kwetsbaar gebied natuur anderzijds geografisch gelokaliseerd⁵. Een bedrijf wordt beschouwd gelegen te zijn in Natura 2000-gebied respectievelijk LFA-gebied als meer dan 50% van de percelen in het desbetreffende gebied ligt. Van de dossiers goedgekeurd in 2012 zijn er vier bedrijven gelegen in Natura 2000-gebied en twee in LFA-gebied. Van de totale overheidsuitgaven in 2012 ging 3,4% naar eerder goedgekeurde dossiers in Natura 2000-gebied en 0,2% naar eerder goedgekeurde dossiers in LFA-gebied.

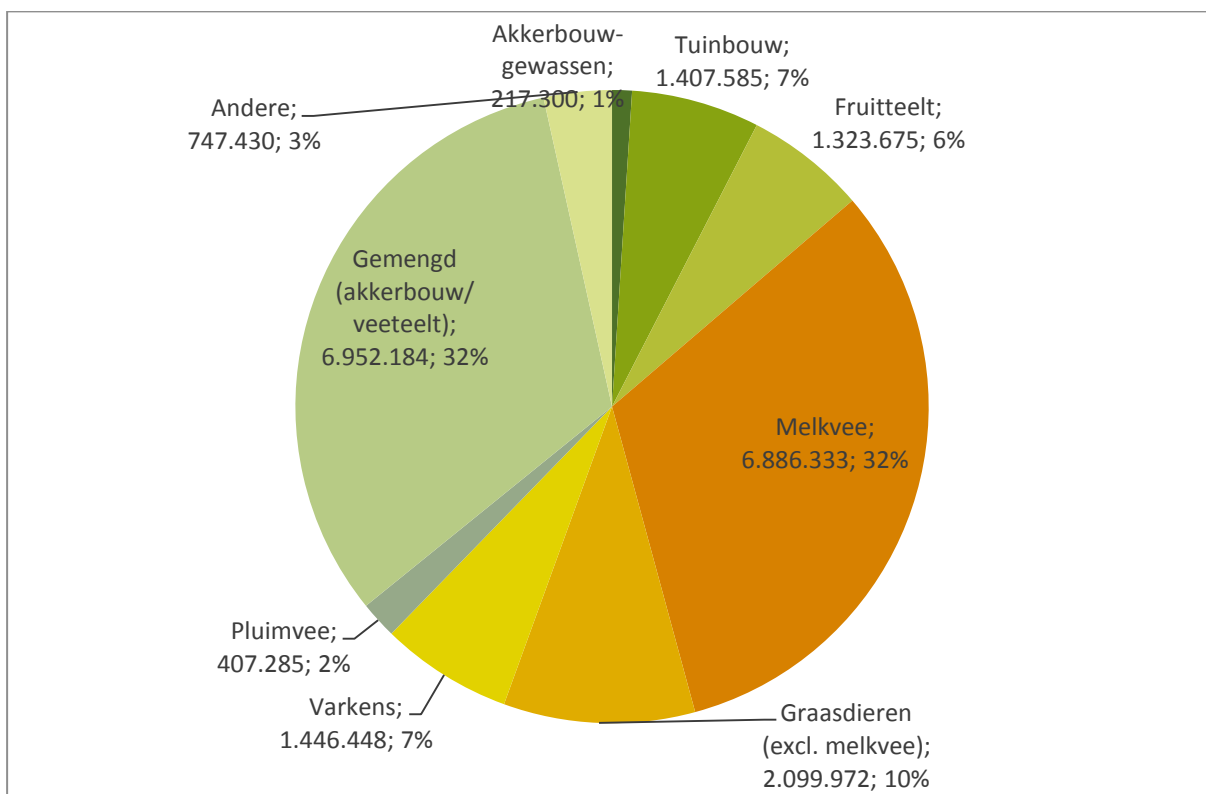
³ De deelnemers aan demoprojecten worden niet individueel geregistreerd, er worden geen deelnemerslijsten bijgehouden. Het aantal unieke deelnemers is daarom een schatting gebaseerd op verslagen en de ervaring van verantwoordelijken bij de administratie.

⁴ Opmerking: er wordt verondersteld dat alle unieke deelnemers aan demoprojecten eveneens deelgenomen hebben aan de cursussen, stages en korte vormingen. Daarom wordt er in de monitoringtabellen (bijlage 4) enkel het cijfer van maatregel 111A vermeld.

⁵ In Vlaanderen komt LFA-gebied (Less Favoured Area) overeen met landbouwgrond gelegen in kwetsbaar gebied natuur waarop nulbemesting van toepassing is. Landbouwgrond in kwetsbaar gebied natuur waarop ontheffing van nulbemesting geldt, wordt dus niet meegerekend.

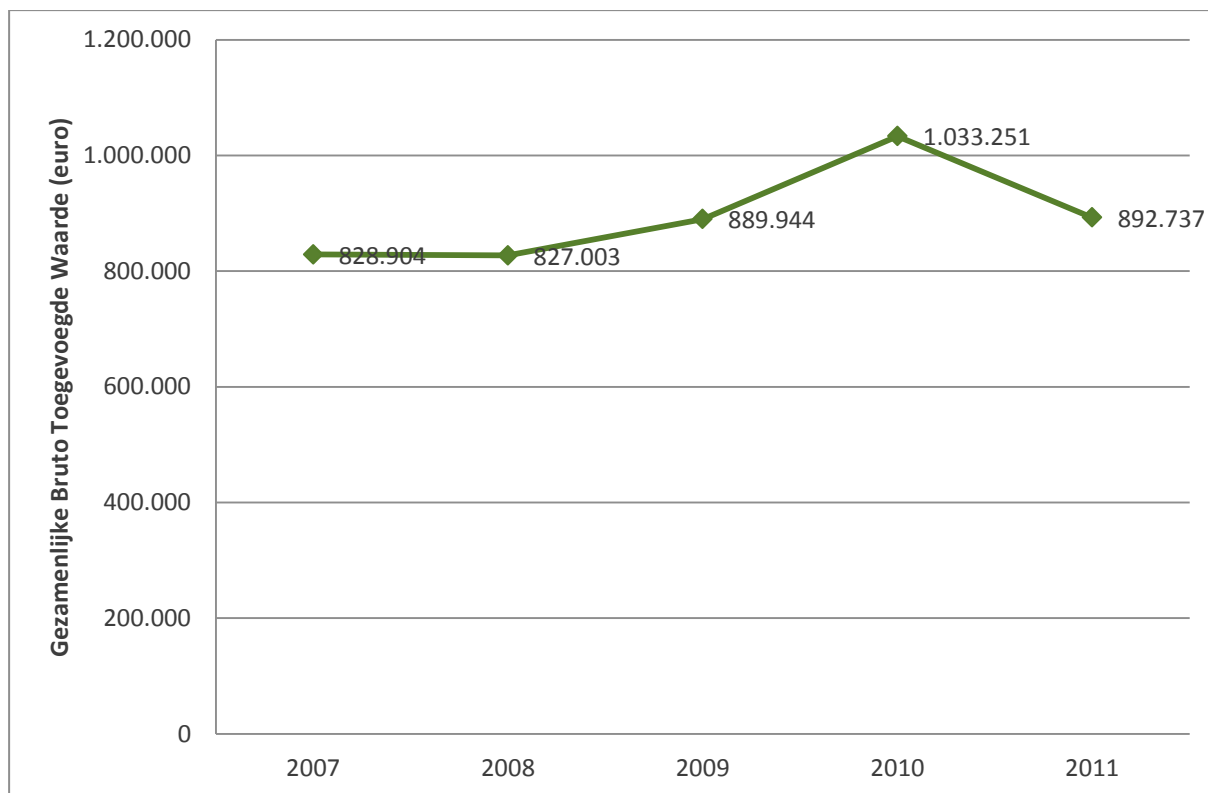
Figuur 11 Absolute en procentuele verdeling per landbouwsector van de in 2012 goedgekeurde vestigingsdossiers

Figuur 12 Absolute (euro) en procentuele verdeling per landbouwsector van het investeringsvolume van de in 2012 goedgekeurde vestigingsdossiers

Resultaatindicatoren

Op basis van het Landbouwmonitoringsnetwerk (LMN), dat gegevens aanlevert aan het Europese Farm Accountancy Data Network (FADN), kan een uitspraak gedaan worden over de bruto toegevoegde waarde (BrTW) van de gesteunde bedrijven. Van de dossiers die in 2007 goedgekeurd werden (zowel PDPO I- als PDPO II-dossiers) zijn er zeven bedrijven opgenomen in zowel boekjaar 2007 als boekjaren 2008, 2009, 2010 en 2011. Na een stijging in 2009 en 2010 vertoont de gezamenlijke BrTW van deze zeven landbouwbedrijven in 2011 een daling ten opzichte van 2010, zoals weergegeven is in figuur 13.

Figuur 13 Evolutie van de gezamenlijke bruto toegevoegde waarde van LMN-landbouwbedrijven met een in 2007 goedgekeurd vestigingsdossier (AMS op basis van LMN)

Doelbereik

Tabel 13 zet per output- en resultaatindicator de realisaties uit ten opzichte van de doelstellingen.

Tabel 13 Monitoring output- en resultaatindicatoren maatregel 112 Vestigingssteun

Type indicator	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatie-percentage
Output	Aantal gesteunde landbouwers	1.400	768	55%
	Totaal investeringsvolume (euro)	280.000.000	133.865.942	48%
Resultaat	Bruto toegevoegde waarde van de landbouwbedrijven (euro)	Status quo	NA	NA

De relatief lage realisatiegraad van de doelstellingen van de outputindicatoren in 2007-2012 is te verklaren door de gegevens dat enkel dossiers ingediend en goedgekeurd onder PDPO II-regelgeving in beschouwing

worden genomen en dat in de beginjaren van PDPO II nog heel wat dossiers ingediend onder PDPO I-regelgeving zijn goedgekeurd.

Daar slechts voor een beperkt aantal bedrijven de bruto toegevoegde waarde gekend is en het complexe gegeven van BrTW niet in één jaarlijks te actualiseren cijfer te vatten is, wordt in de indicatoren tabellen (bijlage 3) geen cijfer doorgegeven.

4.5 Bedrijfsadviesstelsel voor land- en tuinbouwers (maatregel 114)

Outputindicatoren

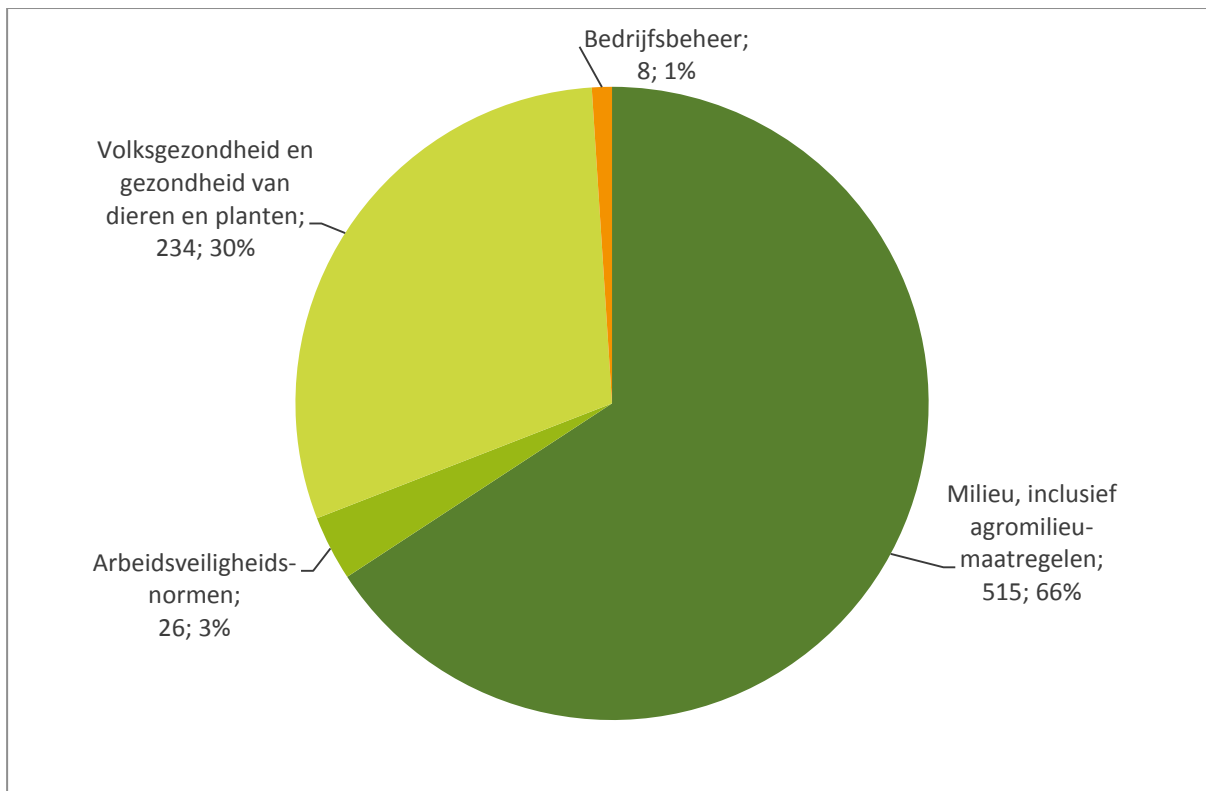
Onder deze maatregel vallen zowel de bedrijfsadviezen conform de regelgeving van PDPO I (meer bepaald gaat het dan om de "milieumodule" en het "bedrijfsleidingsadvies") als de adviezen conform de regelgeving van PDPO II (wat verder het "nieuwe BAS" zal worden genoemd).

In 2012 werden 762 adviesaanvragen onder PDPO II-regelgeving voorlopig goedgekeurd. Het aantal aanvragen is in 2012 gestegen ten opzichte van de voorgaande jaren. Een groot deel van die stijging bestaat uit adviesaanvragen van landbouwers die eerder al eens een BAS-advies hebben gekregen. In 2010 werd de BAS-wetgeving gewijzigd: er moeten sinds dan drie in plaats van twee jaar tussen twee opeenvolgende BAS-adviesaanvragen zitten. Dat kan mee een verklaring zijn waarom het aantal aanvragen (inclusief de tweede adviesvragen) in 2010 en 2011 tijdelijk lager lag.

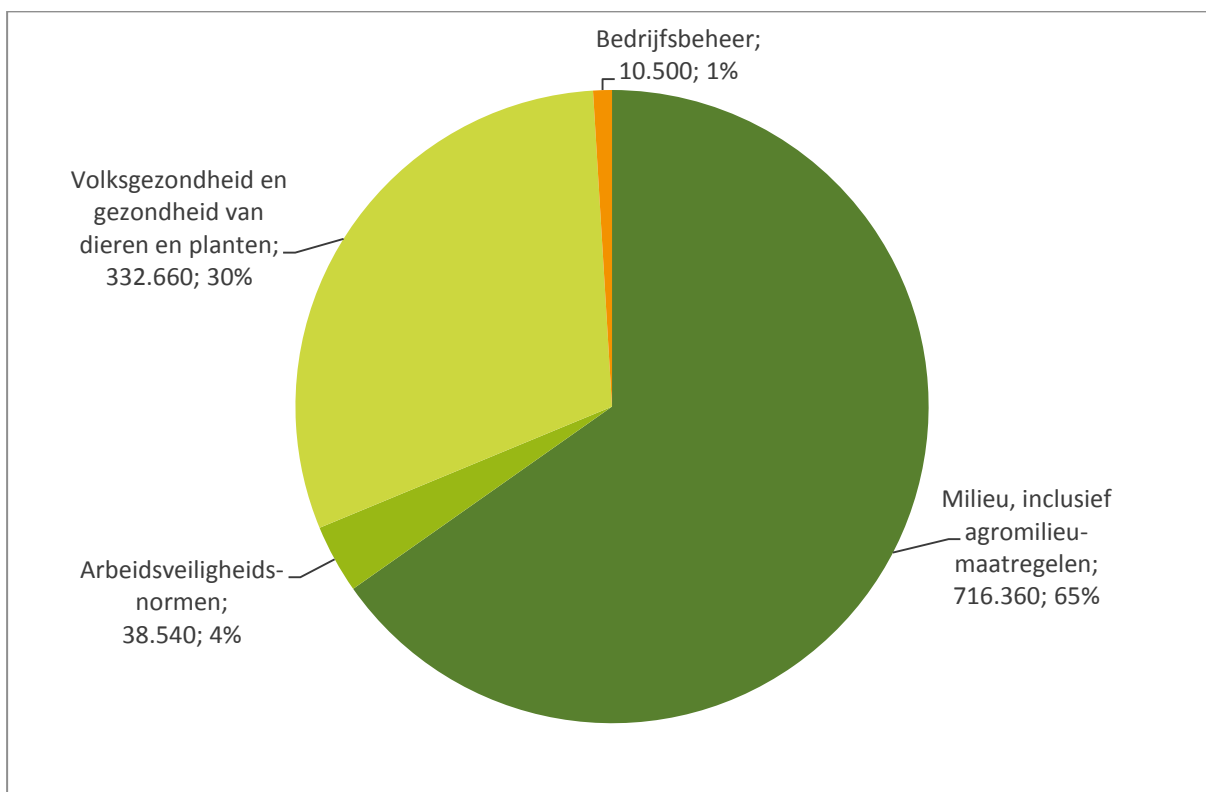
In de periode 2007-2012 kregen in totaal 3.522 unieke aanvragen een voorlopige goedkeuring.

Voor 783 eerder goedgekeurde BAS-adviezen (nieuwe BAS) werd er in 2012 in totaal 1.098.060 euro uitbetaald. Het aantal uitbetaalde adviezen lag in 2012 lager dan in 2011. Dat komt doordat in 2012 overeenkomsten werden uitbetaald die ingediend waren in 2010 en 2011. Omdat er in 2010 en 2011 minder dossiers werden ingediend dan in 2009, werden in 2012 minder adviezen uitbetaald.

Ieder advies behandelde elk van volgende thema's: milieu, arbeidsveiligheid, bedrijfsbeheer, volksgezondheid en gezondheid van planten en dieren, en dierenwelzijn. Voor de verdeling van de uitbetaalde adviezen over de verschillende categorieën wordt bepaald welke module voor dat specifieke advies het belangrijkste is geweest. Figuur 14 toont de verdeling van de uitbetaalde adviezen over de verschillende BAS-categorieën. Daaruit blijkt dat voor het grootste deel van de adviezen (66%) de milieucomponent de belangrijkste was. Bij 30% van de adviezen werd volksgezondheid en gezondheid van planten en dieren als belangrijkste module aangewezen. Figuur 15 geeft de verdeling van het totale uitgegeven budget over de verschillende BAS-categorieën. Het grootste deel van de uitgaven (65%) ging naar adviezen waarbij de milieucomponent als belangrijkste werd ervaren. Op de tweede plaats kwamen de adviezen waarbij volksgezondheid en gezondheid van planten en dieren als belangrijkste werd aangeduid (30%).

Figuur 14 Absolute en procentuele verdeling van het in 2012 aantal uitbetaalde adviezen onder het nieuwe BAS-systeem

Figuur 15 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de publieke uitgaven voor adviesverstrekking in het nieuwe BAS-systeem in 2012

In 2012 werden nog 423 dossiers uit de eerste programmaperiode (PDPO I) behandeld. 215 landbouwers hebben een subsidie ontvangen voor de milieumodule, voor een totaalbedrag van 47.025 euro. En 208 landbouwers ontvingen in 2012 een subsidie voor bedrijfsleidingsadvies, voor een totaalbedrag van 79.050 euro.

Resultaatindicatoren

Omdat er in het LMN geen landbouwbedrijven zijn opgenomen die deelnemen aan het BAS, werden er in het kader van de ongoing evaluatie in 2009 gegevens over de bruto toegevoegde waarde verkregen van commerciële boekhoudkantoren. In de midtermevaluatie werden deze data geanalyseerd. De evaluatoren moesten echter besluiten dat, op basis van de beschikbare gegevens, moeilijk een conclusie over de invloed van de verstrekte adviezen kan worden getrokken (IDEA Consult, 2010).

Doelbereik

Tabel 14 zet per output- en resultaatindicator de realisaties uit ten opzichte van de doelstellingen.

Tabel 14 Monitoring output- en resultaatindicator maatregel 114 Bedrijfsadviesstelsel

Type indicator	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatie-percentage
Output	Aantal gesteunde landbouwers ⁶	18.634 ⁷	6.878	37%
Resultaat	Bruto toegevoegde waarde van de landbouwbedrijven (euro)	Status quo	NA	NA

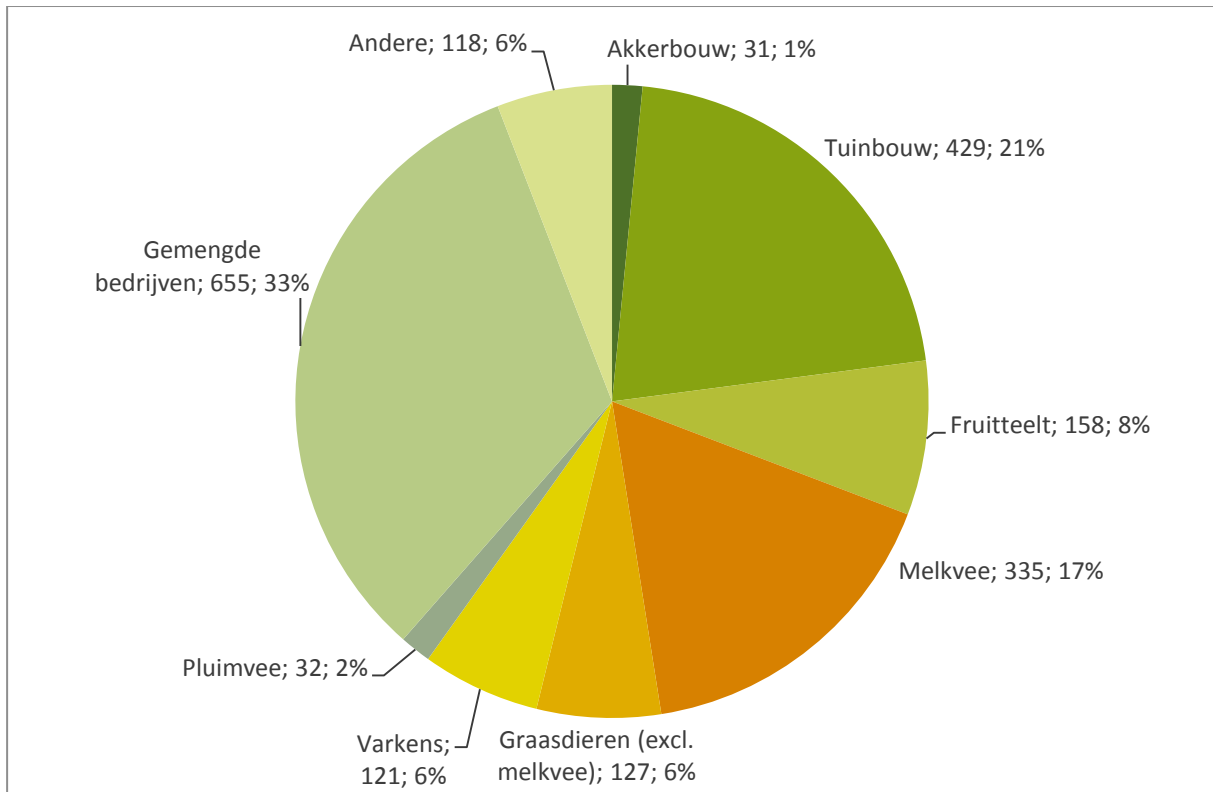
4.6 Investerings in landbouwbedrijven (maatregel 121)

Outputindicatoren

In 2012 werden 2.006 dossiers goedgekeurd. Figuur 16 toont de verdeling van de dossiers over de verschillende bedrijfstypen. 33% van de goedgekeurde investeringsdossiers werd ingediend door een gemengd bedrijf, 21% door een tuinbouwbedrijf en 17% door een melkveebedrijf. Die verdeling is gelijkaardig aan vorige jaren. Bijna 26% van de dossiers werd ingediend door een rechtspersoon en 70% door een natuurlijk persoon. Van de dossiers ingediend door een natuurlijk persoon was de aanvrager in 6% van de gevallen een vrouw en in 36% van de gevallen jonger dan 40 jaar.

⁶ Het aantal gesteunde landbouwers wordt geïnterpreteerd als het aantal unieke landbouwers die in 2007-2012 een uitbetaling ontvingen voor milieumodule/bedrijfsleidingsadvies of die een aanvraag in eerste fase hebben ingediend door het nieuwe BAS.

⁷ Deze doelstelling omvat zowel dossiers van PDPO I- als dossiers van PDPO II-regelgeving, goedgekeurd en uitbetaald in de periode 2007-2013. In de monitoringtabellen in bijlage 3 zijn enkel de uitbetaalde dossiers van het nieuwe BAS vervat. De doelstelling voor die nieuwe BAS-dossiers bedraagt 11.900 gesteunde landbouwers in de periode 2007-2013.

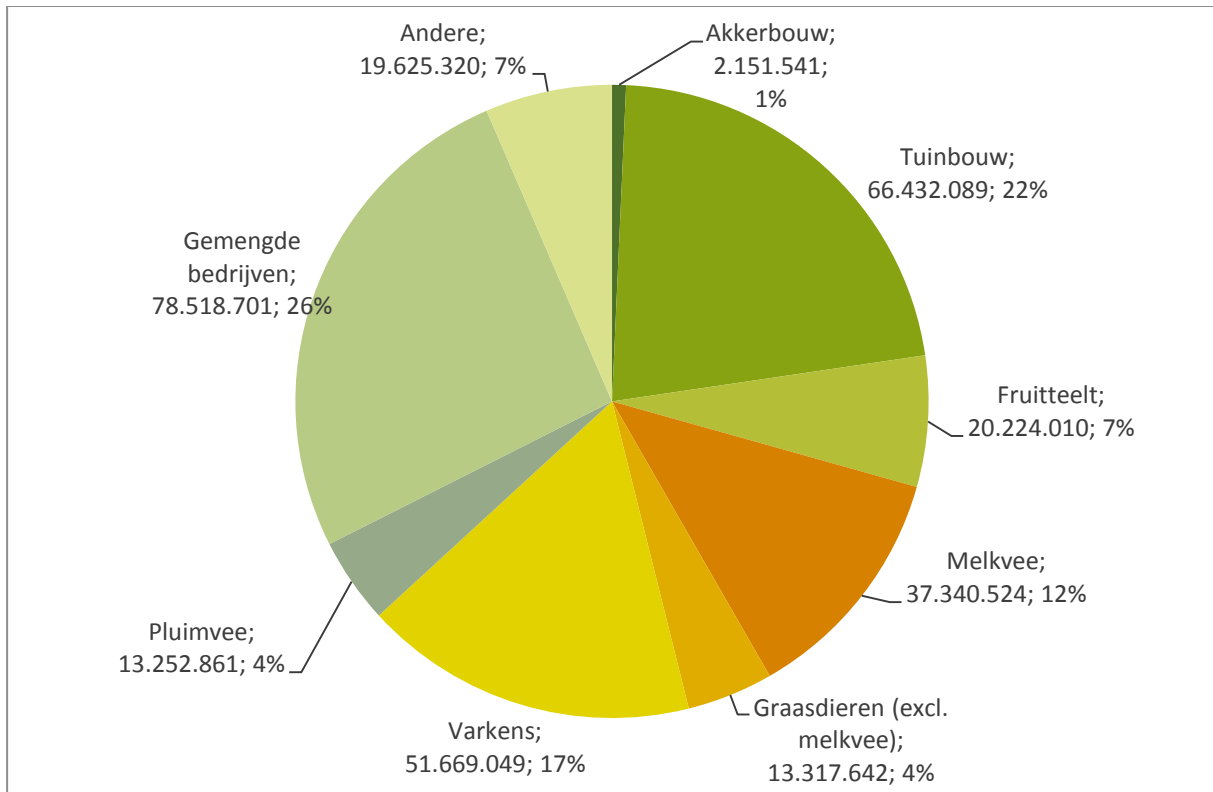
Figuur 16 Absolute en procentuele verdeling van het aantal goedgekeurde investeringsdossiers over de verschillende bedrijfstypes, 2012

Het totale investeringsvolume, dat de som is van de overheidssubsidie en de privébijdrage, van deze 2.006 dossiers, wordt geschat op 302,5 miljoen euro. Figuur 17 geeft een overzicht van het investeringsvolume per bedrijfstype. Het grootste investeringsvolume (26%) kwam voor bij gemengde bedrijven, gevolgd door de tuinbouwbedrijven (22%) en de varkensbedrijven (17%).

Wat betreft de types investeringen was 83% van het totale investeringsvolume bestemd voor investeringen in gebouwen, 12% ging naar machines en 4% naar andere investeringen.

1,3% van de 2.006 goedgekeurde dossiers betrof een biologisch landbouwbedrijf. Dat is iets minder dan in 2011 (1,7%) en meer dan in 2009 (0,6%) en 2010 (1,1%).

1,2% van de goedgekeurde investeringsdossiers betrof een investering voor het produceren van een nieuw product. 13,1% van de dossiers kon gezien worden als een investering voor een nieuwe techniek. De lijst met nieuwe producten en technieken, geactualiseerd in 2011, is weergegeven in tabel 15.

Figuur 17 Absolute (euro) en procentuele verdeling van het investeringsvolume van de in 2012 goedgekeurde investeringsdossiers over de verschillende bedrijfstypes

In 2012 werd 46 miljoen euro uitbetaald aan investeringen die in 2012 of vorige jaren werden goedgekeurd. Van die uitgaven gebeurde 38% onder de vorm van een kapitaalpremie en de rest onder de vorm van rentesubsidies.

Met behulp van een GIS-applicatie werden de dossiers binnen Natura 2000-gebied enerzijds en binnen kwetsbaar gebied natuur anderzijds geografisch gelokaliseerd⁸. Een bedrijf wordt beschouwd gelegen te zijn in Natura 2000-gebied respectievelijk LFA-gebied als meer dan 50% van de percelen in het desbetreffende gebied ligt. Van de investeringsdossiers goedgekeurd in 2012 zijn er 99 bedrijven gelegen in Natura 2000-gebied en 2 in LFA-gebied. Van de totale overheidsuitgaven in 2012 ging 3,4% naar eerder goedgekeurde dossiers in Natura 2000-gebied en 0,1% naar eerder goedgekeurde dossiers in LFA-gebied.

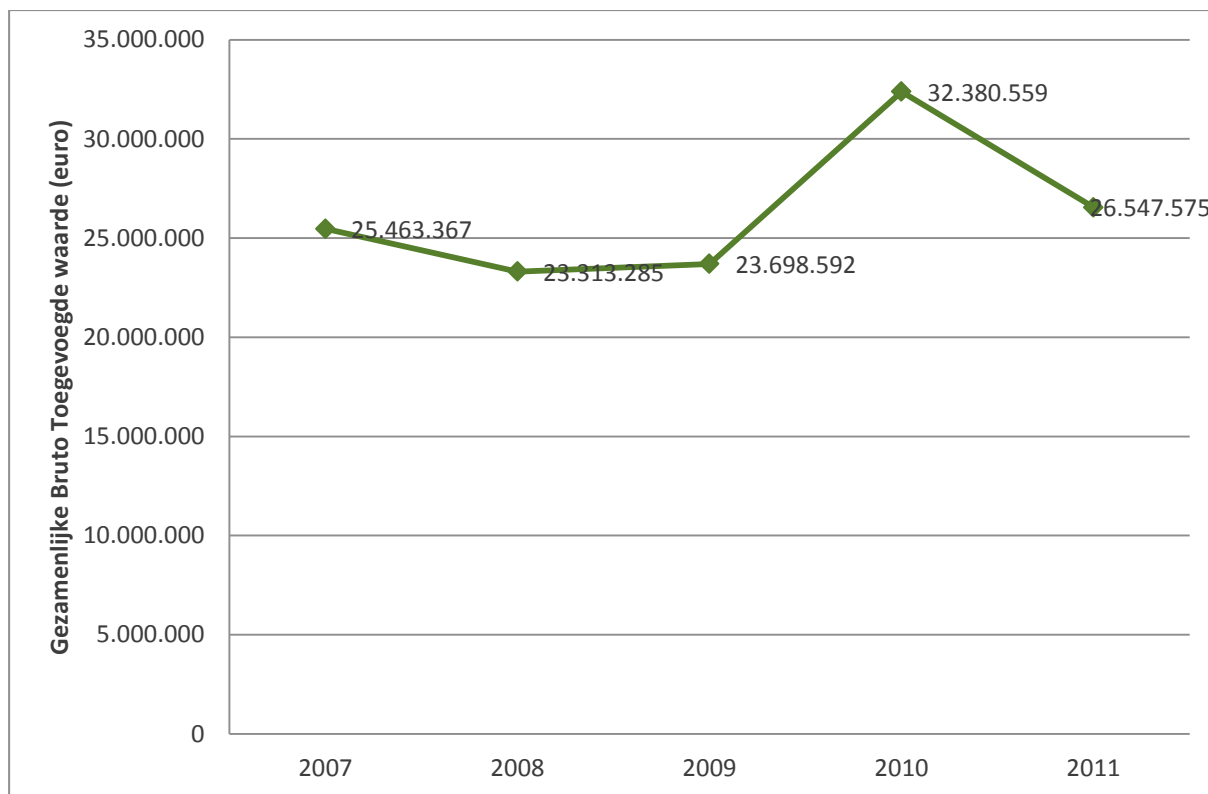
⁸ In Vlaanderen komt LFA-gebied (Less Favoured Area) overeen met landbouwgrond gelegen in kwetsbaar gebied natuur waarop nulbemesting van toepassing is. Landbouwgrond in kwetsbaar gebied natuur waarop ontheffing van nulbemesting geldt, wordt dus niet meegerekend.

Tabel 15 Lijst van investeringen die beschouwd worden als nieuwe techniek of product

VLIIF-investering	nieuwe techniek (T) of nieuw product (P)
AEA biggenstal	T
AEA fokvarkensstal (alle categorieën)	T
AEA kraamstal	T
AEA legkippenstal met verrijkte kooien	T
AEA legkippenstal met voliëre- of grondhuisvesting	T
AEA moederdierenstal	T
AEA poeljenstal	T
AEA vleesvarkensstal	T
AEA zeugenstal	T
AEA varkensstal grondgebonden (40%)	T
Bouwen/verbouwen ammoniakreductiestallen biggen (var %)	T
Bouwen/verbouwen ammoniakreductiestallen drachtige zeugen (var %)	T
Bouwen/verbouwen ammoniakreductiestallen fokvarkens (var %)	T
Bouwen/verbouwen ammoniakreductiestallen kraamhokken (var %)	T
Bouwen/verbouwen ammoniakreductiestallen melkvee en jongvee	T
Bouwen/verbouwen ammoniakreductiestallen mestkuikens	T
Bouwen/verbouwen ammoniakreductiestallen vleesvarkens (var %)	T
Bouwen/verbouwen ammoniakreductiestallen vleesvee	T
Energiebesparing: warmtepomp bij gesloten kas	T
Erosieploeg	T
Fytobak	T
Geautomatiseerde champignonplukmachine	T
Geavanceerde spuitmachines	T
Herinrichten legkippenstal met verrijkte kooien	T
Herinrichten legkippenstal met voliëre- of grondhuisvesting	T
Herinrichten zeugenstallen met groepshuisvesting	T
Hoeveproducten andere (gebouwen)	P
Hoeveproducten andere (materieel)	P
Hoeveproducten andere vanaf 1-1-2007 (gebouwen)	P
Hoeveproducten andere vanaf 1-1-2007 (materieel)	P
Hoevevlees (gebouwen)	P
Hoevevlees (materieel)	P
Hoevevlees vanaf 1-1-2007 (gebouwen)	P
Hoevevlees vanaf 1-1-2007 (materieel)	P
Hoevezuivel (gebouwen)	P
Hoevezuivel (materieel)	P
Hoevezuivel vanaf 1-1-2007 (gebouwen)	P
Hoevezuivel vanaf 1-1-2007 (materieel)	P
Installatie GPS-sturing	T
Installatie lagedrukbandensysteem	T
Installaties voor compostering	T
Luchtwater bij nieuwe AEA-stal	T
Machines voor directinzaai	T
Materieel voor mechanische afdekking silo's	T
Mechanische onkruidbestrijding	T
Mestbewerking-/verwerkingsystemen	T
Micro WKK	T
Nieuwe fruitvariëteiten	P
Oogstprotectie fruit	T
Opvang/hergebruik beregeningswater	T
Opvang/hergebruik beregeningswater (40%)	T
Rationeel afvalbeheer	T
Tafelreiniger	T
Verwarming op biobrandstoffen	T
Vogelschrikapparatuur	T
Waterbehandeling	T
Waterdampstoomspoeling	T
Waterreservoir	T
WKK-installatie op gas of biobrandstof	T

Resultaatindicatoren

Op basis van het LMN, dat gegevens aanlevert aan het FADN, kan een uitspraak gedaan worden over de bruto toegevoegde waarde van de gesteunde bedrijven. Van de dossiers (zowel PDPO I- als PDPO II-dossiers) die in 2007 werden goedgekeurd, zijn 151 landbouwbedrijven opgenomen in zowel boekjaar 2007 als boekjaren 2008, 2009, 2010 en 2011. De gezamenlijke bruto toegevoegde waarde van deze 151 bedrijven daalde in 2011 ten opzichte van 2010 (zie figuur 18).

Figuur 18 Evolutie van de gezamenlijke bruto toegevoegde waarde van LMN-landbouwbedrijven met een in 2007 goedgekeurd investeringsdossier (AMS op basis van LMN)

Doelbereik

Tabel 16 zet per output- en resultaatindicator de realisaties uit ten opzichte van de doelstellingen.

Tabel 16 Monitoring output- en resultaatindicatoren maatregel 121 Investerings in landbouwbedrijven

Type indicator	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatie-percentage
Output	Aantal gesteunde landbouwers	24.500	10.422	43%
	Totaal investeringsvolume (euro)	1.500.000.000	1.295.168.429	86%
Resultaat	Bruto toegevoegde waarde van de landbouwbedrijven (euro)	10% stijging	NA	NA
	Aantal landbouwbedrijven dat nieuwe techniek of product introduceert	4.900	1.184	24%

In bovenstaande cijfers worden enkel de dossiers in beschouwing genomen die zijn ingediend en goedgekeurd onder PDPO II-regelgeving. De relatief lage realisatie van de doelstelling voor aantal gesteunde landbouwers in 2007-2012 staat in contrast met de goede realisatiegraad van de doelstelling voor totaal investeringsvolume. Dat wijst erop dat er meer steun per dossier (ten gevolge van hogere investeringsvolumes per dossier) wordt verleend dan aanvankelijk ingeschat. Dat heeft onder andere te maken met het optrekken van het plafond in 2007 tot 1 miljoen euro per bedrijfsleider in plaats van 1 miljoen euro per bedrijf (IDEA Consult, 2010).

Daar slechts voor een beperkt aantal bedrijven de bruto toegevoegde waarde gekend is en het complexe gegeven van BrTW niet in één jaarlijks te actualiseren cijfer te vatten is, wordt in de indicatorenentabellen (bijlage 3) geen cijfer doorgegeven.

KADERSTUK

VLIF-investeringen (inclusief diversificatie): toegekende steun per thema (milieu, diversificatie, dierenwelzijn, biologische landbouw, structurele investeringen)

In onderstaande figuur is de in het kalenderjaar 2012 toegekende steun voor investeringen van maatregel 121 (investeringssteun) en van maatregel 311 (diversificatiesteun) onderverdeeld in vier thema's: milieu/diversificatie, dierenwelzijn, biologische landbouw en structurele investeringen. Deze indeling gebeurde op basis van de investeringscodes die door de VLIF-administratie worden gebruikt. Alle investeringen worden uniek aan één thema toegekend.

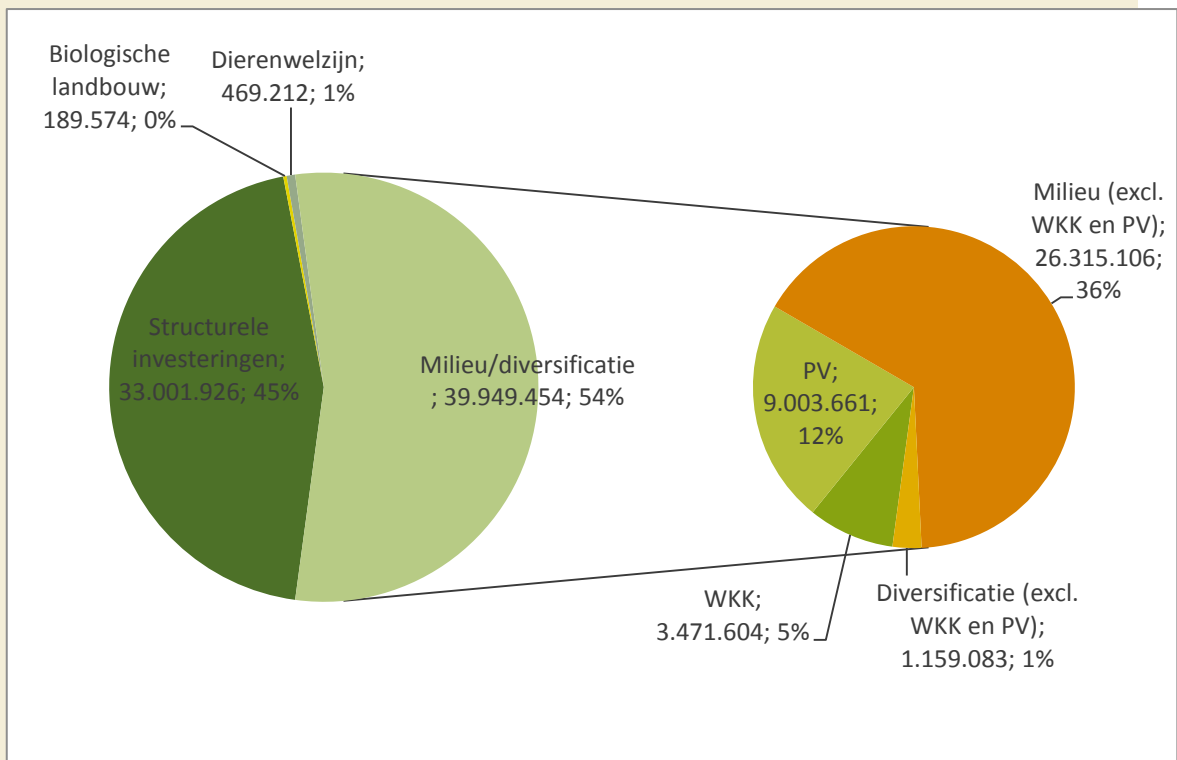
De totale in 2012 toegekende steun voor investeringen inclusief diversificatie bedroeg 73,6 miljoen euro. Dat totale steunvolume bevat ook de steun toegekend onder het Health Check-programma en de zogenaamde diversificatiesteun suiker. Dat laatste is immers ook investeringssteun, maar wordt apart gefinancierd met specifieke bijkomende Europese middelen afkomstig van de herstructurering van de suikersector. Voor de toegekende rentesubsidies werd in onderstaande figuur met de nominale waarde gewerkt⁹.

33 miljoen euro of 45% van de toegekende steun was bestemd voor structurele investeringen. Onder de "structurele investeringen" worden onder meer de bouw van stallen en serres en de aankoop van machines en materieel gerekend. Daarvan ging 80% naar de bouw en verbetering van bedrijfsgebouwen. Dat zijn investeringen zoals de bouw van serres, stallen, loodsen, frigo's en melkinstallaties. Dertien procent van de structurele investeringen betrof de aankoop van materieel, vee en planten. De "andere bedrijfsverbeteringen" (onder meer erfverhardingen) waren in 2012 goed voor zo'n 6% van de structurele investeringen.

Bijna 40 miljoen euro of 54% van de toegekende steun was bestemd voor diversificatie- of milieu-investeringen. Daarvan werd 9 miljoen euro toegekend aan zonnepanelen en 3,5 miljoen euro aan WKK-installaties (warmtekrachtkoppeling).

De steun die werd toegekend aan dierenwelzijn en biologische landbouw is eerder beperkt. We wijzen er echter op dat de 189.574 euro toegekende steun voor biologische landbouw enkel de steun is voor specifieke investeringen in bio-landbouw en niet de totale in 2012 toegekende VLIF-steun voor biologische landbouwbedrijven.

⁹ Toegekende rentesubsidies worden gespreid en degressief uitbetaald over verscheidene jaren, parallel aan het kredietaflossingsplan. De huidige waarde van deze gespreide toekomstige betalingen is de "actuele waarde" (equivalent) van de steun, berekend met een actualisatievoet (jaarpercentage): het totaal van de actualisaties van elk van de toekomstige betalingen. De waarde die effectief zal worden uitbetaald is de nominale waarde.

Figuur 19 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de in 2012 toegekende steunbedragen over de verschillende thema's. Hierbij werd elk type investering uniek aan een thema toegewezen. Legende: PV = fotovoltaïsche cellen of zonnepanelen, WKK = warmtekrachtkoppelinginstallatie.

4.7 Verhoging van de toegevoegde waarde van land- en bosbouwproducten (maatregel 123-A)

Outputindicatoren

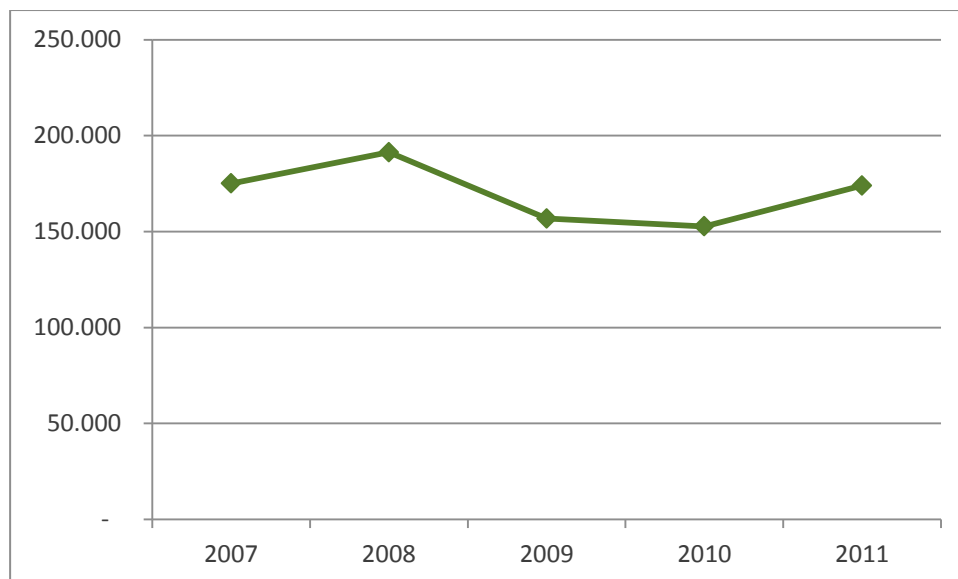
In 2012 werd geen nieuwe oproep gedaan voor projecten van agrovoedingsbedrijven. Er konden dus ook geen nieuwe projecten worden goedgekeurd.

Voor investeringen die de vorige jaren zijn goedgekeurd, werd bijna 2,2 miljoen euro steun uitbetaald.

Resultaatindicatoren

De bruto toegevoegde waarde (BrTW) van de agrovoedingsbedrijven werd bepaald op basis van de jaarrekeningen neergelegd bij de Nationale Bank van België. In samenspraak met de midtermevaluator werd, rekening houdende met de nieuwe Europese definitie van BrTW, de Vlaamse berekening op basis van de jaarrekeningen van de Nationale Bank aangepast. Van 22 bedrijven waarvan het dossier in 2008 is goedgekeurd, kan de BrTW berekend worden voor de jaren 2007 tot en met 2011. Van de overige bedrijven ontbreken cruciale gegevens van de resultaatrekening om de berekening te kunnen uitvoeren. De evolutie van

de gezamenlijke BrTW van de 22 bedrijven is weergegeven in figuur 20. Na een daling tussen 2008 en 2010 zien we in 2011 opnieuw een stijging.

Figuur 20 Evolutie van de gezamenlijke bruto toegevoegde waarde van agrovoedingsbedrijven gesteund door middel van maatregel 123 (Bron: AMS op basis van BelFirst)

Doelbereik

Tabel 17 zet per output- en resultaatindicator de realisaties uit ten opzichte van de doelstellingen.

Tabel 17 Monitoring maatregel 123 Verhoging van de toegevoegde waarde van land- en bosbouwproducten

Type indicator	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatie-percentage
Output	Aantal gesubsidieerde bedrijven	200	131	66%
	Totaal investeringsvolume (euro)	225.000.000	178.143.030	79%
Resultaat	Bruto toegevoegde waarde van de agrovoedingsbedrijven (euro)	Stijging van 155.000.000 euro	NA	NA
	Aantal agrovoedingsbedrijven die nieuwe producten of technieken introduceren	75	55	73%

Daar slechts van een beperkt aantal bedrijven de BrTW gekend is en deze complexe indicator moeilijk in één jaarlijks cijfer te vatten is, wordt via de indicatoren tabellen (bijlage 3) geen cijfer doorgegeven.

4.8 Deelname door landbouwers aan voedselkwaliteitsregelingen (maatregel 132)

Outputindicatoren

In 2012 werden 226 biologische producenten uitbetaald die het jaar voordien een steunaanvraag hadden ingediend. Daarnaast kregen 36 producenten van Brussels Grondwitloof (Beschermd Geografische Aanduiding, BGA) of Vlaams-Brabantse Tafeldruif (Beschermd Oorsprongsbenaming, BOB) een subsidie. In totaal werd in 2012 128.389 euro uitbetaald op deze maatregel.

Resultaatindicatoren

De resultaatindicator peilt naar de waarde van de landbouwproductie onder de erkende voedselkwaliteitsregeling. Noch van het Brussels grondwitloof, noch van de Vlaams-Brabantse tafeldruif zijn echter omzet- of productiecijfers gekend. Ook van de productie van de gesteunde bio-landbouwers kan geen precieze waarde berekend worden. Daardoor kan de waarde van de landbouwproductie onder de labels niet weergegeven worden ("NA" in tabel 18).

Doelbereik

Tabel 18 zet van de output- en resultaatindicator de realisaties uit ten opzichte van de doelstellingen.

Tabel 18 Monitoring maatregel 132 Deelname door landbouwers aan voedselkwaliteitsregelingen

Type indicator	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatie-percentage
Output	Aantal gesteunde bedrijven	300	262	87%
Resultaat	Waarde van de landbouwproductie onder een erkend kwaliteitslabel	NA	NA	NA

4.9 Voorlichting en afzetbevordering van Vlaamse producten erkend als BOB/BGA/GTS (maatregel 133)

Outputindicatoren

Deze maatregel werd opgestart in 2011. Twee programma's, één programma voor de Vlaams-Brabantse tafeldruif (BOB) en één voor het Brusselse grondwitloof (BGA), werden goedgekeurd in 2011 en uitgevoerd in 2012. Samen omvatten die programma's negen acties. Voor beide programma's samen werd in 2012 9.811 euro uitbetaald.

Resultaatindicatoren

De resultaatindicator peilt naar de waarde van de landbouwproductie onder de erkende kwaliteitslabels. Noch van het Brussels grondwitloof, noch van de Vlaams-Brabantse tafeldruif zijn echter omzet- of productiecijfers gekend. Daardoor kan de waarde van de landbouwproductie onder de labels niet berekend worden ("NA" in tabel 19).

Doelbereik

Tabel 19 zet per output- en resultaatindicator de realisaties uit ten opzichte van de doelstellingen.

Tabel 19 Monitoring maatregel 133 Voorlichting en afzetbevordering van Vlaamse producten erkend als BOB/BGA/GTS

Type indicator	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatie-percentage
Output	Aantal gesteunde acties	57	9	16%
Resultaat	Waarde van de landbouwproductie onder een erkend kwaliteitslabel	NA	NA	NA

5 INDICATOREN AS 2 – VERBETERING VAN HET MILIEU EN HET PLATTELAND

5.1 Vergoeding natuur binnen en buiten Natura 2000 (maatregelen 212 en 213)

Outputindicatoren

In 2012 ontvingen 818 unieke landbouwbedrijven een vergoeding natuur, samen goed voor een totale oppervlakte van 2.492 hectare. Na enkele jaren van toename in uitbetaald areaal en aantal landbouwers, nam in 2012 de uitbetaalde oppervlakte licht af met 117 hectare ten opzichte van 2011 en waren er 38 landbouwers minder die een vergoeding kregen (zie figuur 21).

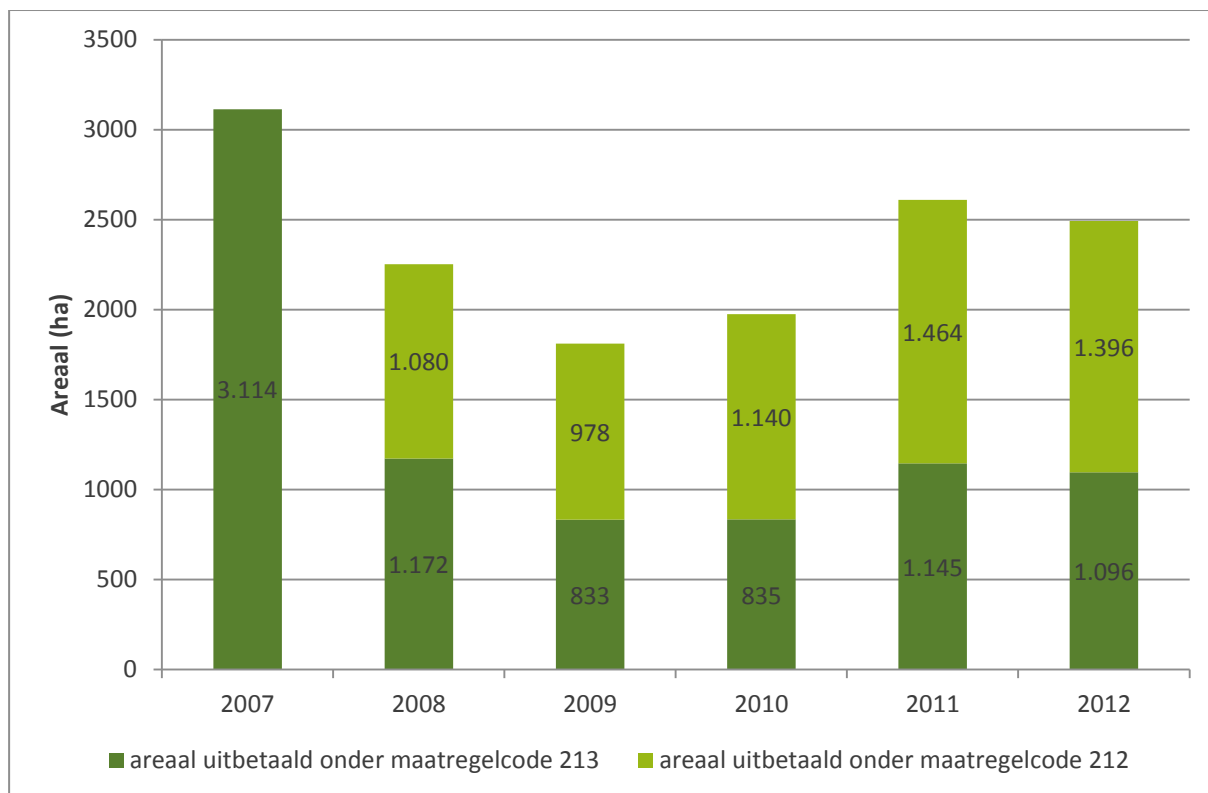
In 2012 werden op budgetpost 212 (vergoeding natuur buiten Natura 2000-gebied) 512 landbouwers uitbetaald voor 1.396 ha. Op budgetpost 213 werden 395 landbouwers uitbetaald voor 1.096 ha. Van deze landbouwers zijn er 818 unieke landbouwers, wat betekent dat sommige landbouwers zowel percelen hebben binnen als buiten Natura 2000-gebied en dus op beide budgetposten werden uitbetaald.

De totale uitgaven voor eerder goedgekeurde dossiers van deze maatregelen bedroegen in 2012 357.690 euro. Alle uitgaven in 2012 betroffen dossiers van 2011 en enkele rechtzettingen van dossiers uit 2010, 2009, 2008 en 2007.

In de periode 2007-2012 werden op budgetpost 212 1.044 unieke landbouwers uitbetaald voor 1.464 ha. Op budgetpost 213 werden 1.747 landbouwers uitbetaald voor 3.114 ha¹⁰. Sinds de start van PDPO II werd voor 2.264 unieke landbouwbedrijven een vergoeding natuur uitbetaald.

(opmerking: Voor betalingen van PDPO I-dossiers werd steeds budgetpost 213 gebruikt. Vanaf PDPO II werd de maatregel "vergoeding natuur" opgesplitst in "vergoeding natuur buiten Natura 2000 (212)" en "vergoeding natuur binnen Natura 2000 (213)".)

¹⁰ Het cumulatieve aantal landbouwers is het aantal unieke landbouwers dat in de periode 2007-2012 is uitbetaald geweest op de budgetpost. Voor het cumulatieve areaal is het maximale areaal genomen dat in een bepaald jaar in de periode 2007-2012 op het terrein aanwezig was.

Figuur 21 Evolutie van het uitbetaalde areaal (ha) van maatregelen 212 en 213 (Vergoeding Natuur) tussen 2007 en 2012

Resultaatindicatoren

Voor de betekenis van de resultaatindicator wordt verwezen naar het Jaarverslag 2007. Tabel 21 en tabel 22 geven de realisaties van de resultaatindicatoren weer.

Doelbereik

Tabel 20, tabel 21 en tabel 22 zetten per output- en resultaatindicator de realisaties uit ten opzichte van de doelstellingen.

Tabel 20 Monitoring outputindicatoren maatregel 212/213 Vergoeding Natuur (PDPO I en PDPO II samen, gebaseerd op uitbetaling volgens budgetposten)

Type indicator	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatie-percentage
Output	Aantal gesteunde bedrijven binnen Natura 2000-gebied (budgetpost 213)	1.241	1.747	141%
	Gesteunde landbouwgrond binnen Natura 2000-gebied (ha)	3.462	3.114	90%
	Aantal gesteunde bedrijven buiten Natura 2000-gebied (budgetpost 212)	2.482	1.044	42%
	Gesteunde landbouwgrond buiten Natura 2000-gebied (ha)	5.148	1.464	28%

Tabel 21 Monitoring resultaatindicatoren maatregel 212 Vergoeding Natuur buiten Natura 2000 (PDPO I en PDPO II samen, gebaseerd op GIS-analyse)

Type indicator	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatie-percentage
Resultaat	Landbouwgrond (ha) die succesvol bijdraagt tot biodiversiteit en HNVF	2.445	802	33%
	Landbouwgrond (ha) die succesvol bijdraagt tot waterkwaliteit	4.891	1.603	33%
	Landbouwgrond (ha) die succesvol bijdraagt in strijd tegen klimaatverandering	NP	NP	NP
	Landbouwgrond (ha) die succesvol bijdraagt tot bodemkwaliteit	2.445	802	33%
	Landbouwgrond (ha) die succesvol bijdraagt tot het vermijden van landmarginalisatie en van het verlaten van land	NP	NP	NP

Tabel 22 Monitoring resultaatindicatoren maatregel 213 Vergoeding Natuur binnen Natura 2000 (PDPO I en PDPO II samen, gebaseerd op GIS-analyse)

Type indicator	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatie-percentage
Resultaat	Landbouwgrond (ha) die succesvol bijdraagt tot biodiversiteit en HNVF	1.644	756	46%
	Landbouwgrond (ha) die succesvol bijdraagt tot waterkwaliteit	3.289	1.511	46%
	Landbouwgrond (ha) die succesvol bijdraagt in strijd tegen klimaatverandering	NP	NP	NP
	Landbouwgrond (ha) die succesvol bijdraagt tot bodemkwaliteit	1.644	756	46%
	Landbouwgrond (ha) die succesvol bijdraagt tot het vermijden van landmarginalisatie en van het verlaten van land	NP	NP	NP

5.2 Behoud van met uitsterven bedreigde lokale veerassen en variëteiten van hoogstamboomgaarden (maatregel 214-C)

Opmerking: De oppervlakteberekening van de contracten voor hoogstamboomgaarden wijzigde in 2011. Sindsdien wordt de oppervlakte gerekend van het perceel waarop de hoogstambomen zijn aangeplant. Voordien werd de oppervlakte geraamd op basis van het aantal bomen waarvoor een contract werd aangegaan. De rekenregel van gemiddeld 100 bomen per hectare werd toen toegepast.

Outputindicatoren

In 2012 werden 220 nieuwe contracten voor hoogstamboomgaarden aangegaan voor een totale oppervlakte van 385 hectare. Dat is vergelijkbaar met het aantal nieuwe contracten in 2011.

Voor lokale veerassen werden 82 nieuwe contracten getekend in 2012, voor in totaal 1.096 runderen en 1.351 schapen, of samen 1.106 grootvee-eenheden (GVE). Dat zijn tien nieuwe contracten meer dan in 2011 en ongeveer evenveel als in 2010.

In 2012 liepen, net als in 2011, geen contracten meer die gestart waren onder PDPO I. Wel liepen contracten verder die gestart zijn in de eerste jaren van PDPO II. Zo waren er in 2012 1.363 hoogstamcontracten lopende op een totaal areaal van 1.278 hectare. Voor lokale veerassen liepen er 260 contracten op het terrein, voor 3.791 GVE.

1.272 unieke bedrijven hadden in 2012 een contract hoogstamboomgaarden en 226 unieke bedrijven een contract voor lokale veerassen. 1.469 unieke bedrijven hadden in 2012 een contract hoogstamboomgaarden of lokale veerassen, wat betekent dat 29 unieke bedrijven beide contracten samen hadden.

In totaal werd in 2012 binnen deze agromilieumaatregel 577.763 euro steun uitbetaald. Daarvan ging een ongeveer 26% naar hoogstamboomgaarden, 63% naar lokale runderrassen en 11% naar lokale schapenrassen.

Resultaatindicatoren

Het doelbereik van de resultaatindicatoren wordt besproken samen met de andere agromilieumaatregelen (zie 5.3).

Doelbereik

Tabel 23 zet per outputindicator de realisaties uit ten opzichte van de doelstellingen.

Tabel 23 Monitoring outputindicatoren maatregel 214-C Behoud van met uitsterven bedreigde lokale veerassen en variëteiten van hoogstamboomgaarden

Type indicator	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatie-percentage
Output	Totaal areaal onder maatregel 214-C dat agromilieusteun ontvangt (ha)	NA	NA	NA
	Totaal aantal contracten	3.239	3.398	105%

Wegens de wijziging in berekeningswijze van de oppervlakte van de contracten hoogstamboomgaarden, kan geen cumulatieve oppervlakte worden weergegeven. Het totale areaal hoogstamboomgaarden in de periode 2007-2010 bedroeg 934 hectare. Het areaal in de periode 2011-2012 bedroeg 583 hectare.

5.3 Agromilieumaatregelen (maatregel 214)

Outputindicatoren

Monitoring 2012

In 2012 bedroeg het totale areaal agromilieumaatregelen 46.876 hectare en waren er 9.478 contracten. Al deze contracten waren PDPO II-contracten. De totale uitgaven in kalenderjaar 2012 bedroegen 16,6 miljoen euro. Een overzicht van het areaal, het aantal contracten en de totale overheidsuitgaven doorheen de voorbije jaren is te vinden in bijlage 2.

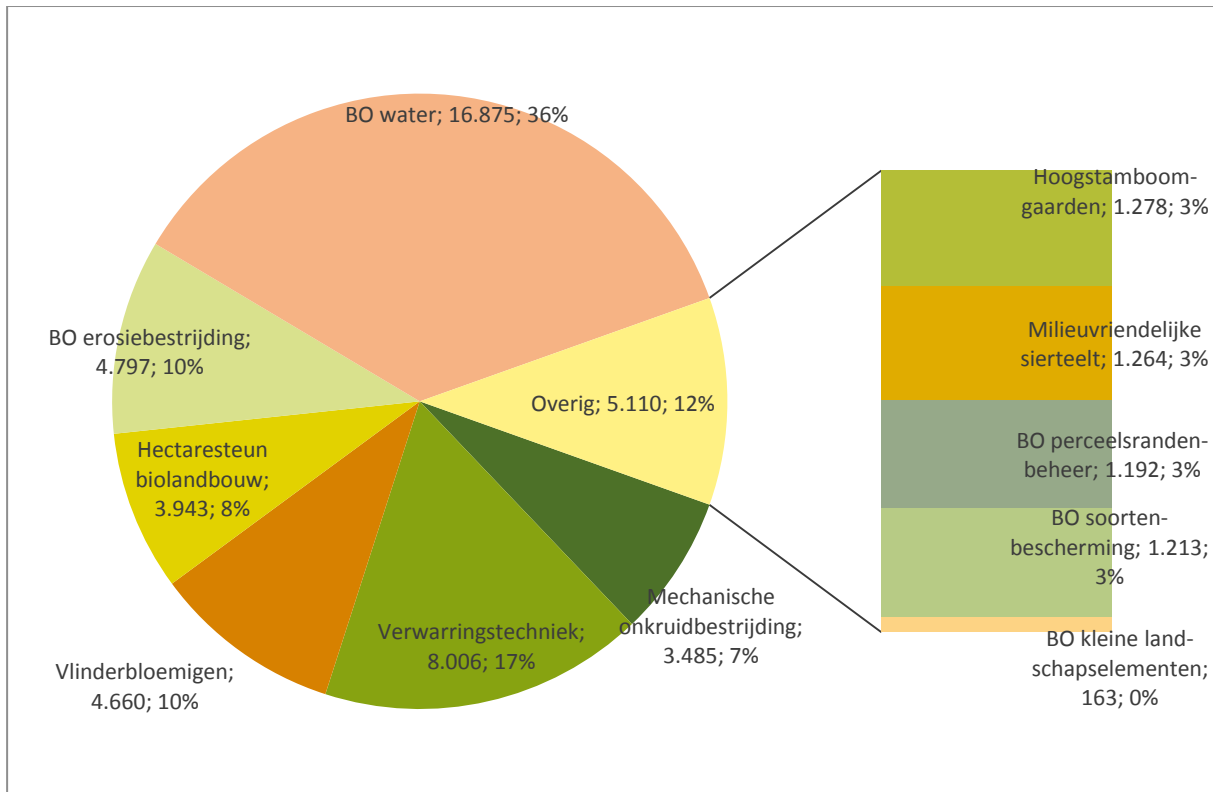
Figuur 22, figuur 23 en figuur 24 geven een overzicht van het areaal, het aantal contracten en de overheidsuitgaven voor alle agromilieumaatregelen in 2012. De kleinere maatregelen (wat betreft respectievelijk areaal, aantal contracten en budget) worden telkens samengenomen onder de noemer "overig" en verder uitgesplitst in de balk aan de rechterkant.

Met betrekking tot het areaal vormde BO water met zo'n 36% van het totale areaal de belangrijkste maatregel in 2012. Daarna volgden verwarringstechniek (17%), BO erosiebestrijding (10%), vlinderbloemigen (10%), hectaresteun bio-landbouw (8%) en mechanische onkruidbestrijding (7%). Deze zes agromilieumaatregelen waren samen goed voor 88% van het totale areaal in 2012. De overige vijf agromilieumaatregelen droegen in beperkter mate bij tot het totale areaal (figuur 22).

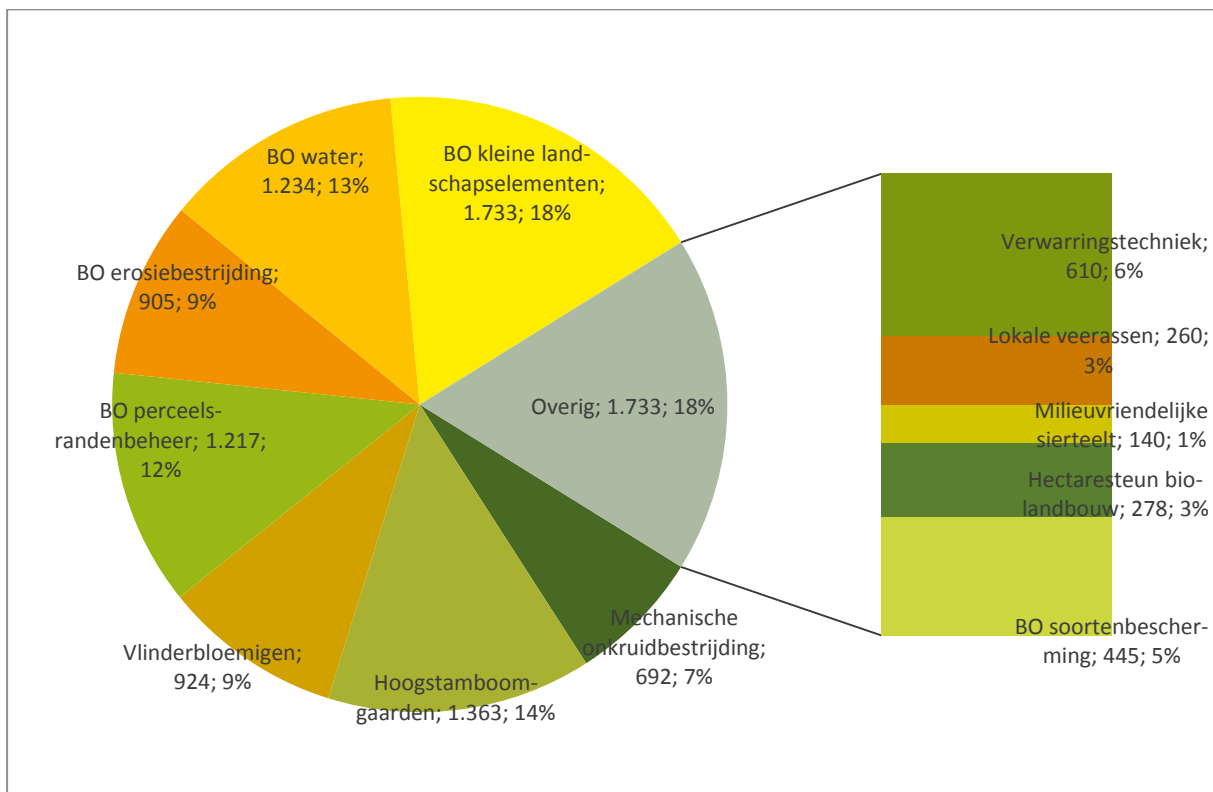
Wat betreft het aantal contracten waren volgende maatregelen de grootste in 2012: BO kleine landschapselementen (18%), hoogstamboomgaarden (14%), BO water (13%), BO perceelsrandenbeheer (12%), vlinderbloemigen (9%), BO erosiebestrijding (9%) en mechanische onkruidbestrijding (7%). De overige agromilieumaatregelen waren samen goed voor 18% van het totale aantal contracten (figuur 23).

Wat betreft de overheidsuitgaven in 2012 ging het grootste budget naar BO water (43%). Daarna volgden verwarringstechniek (11%), vlinderbloemigen (8%) en BO kleine landschapselementen (6%). De overige maatregelen zijn: BO perceelsrandenbeheer (6%), BO erosiebestrijding (6%), hectaresteun bio-landbouw (6%), mechanische onkruidbestrijding (5%), BO soortenbescherming (5%), genetische diversiteit (3%) en milieuvriendelijke sierteelt (1%) (figuur 24).

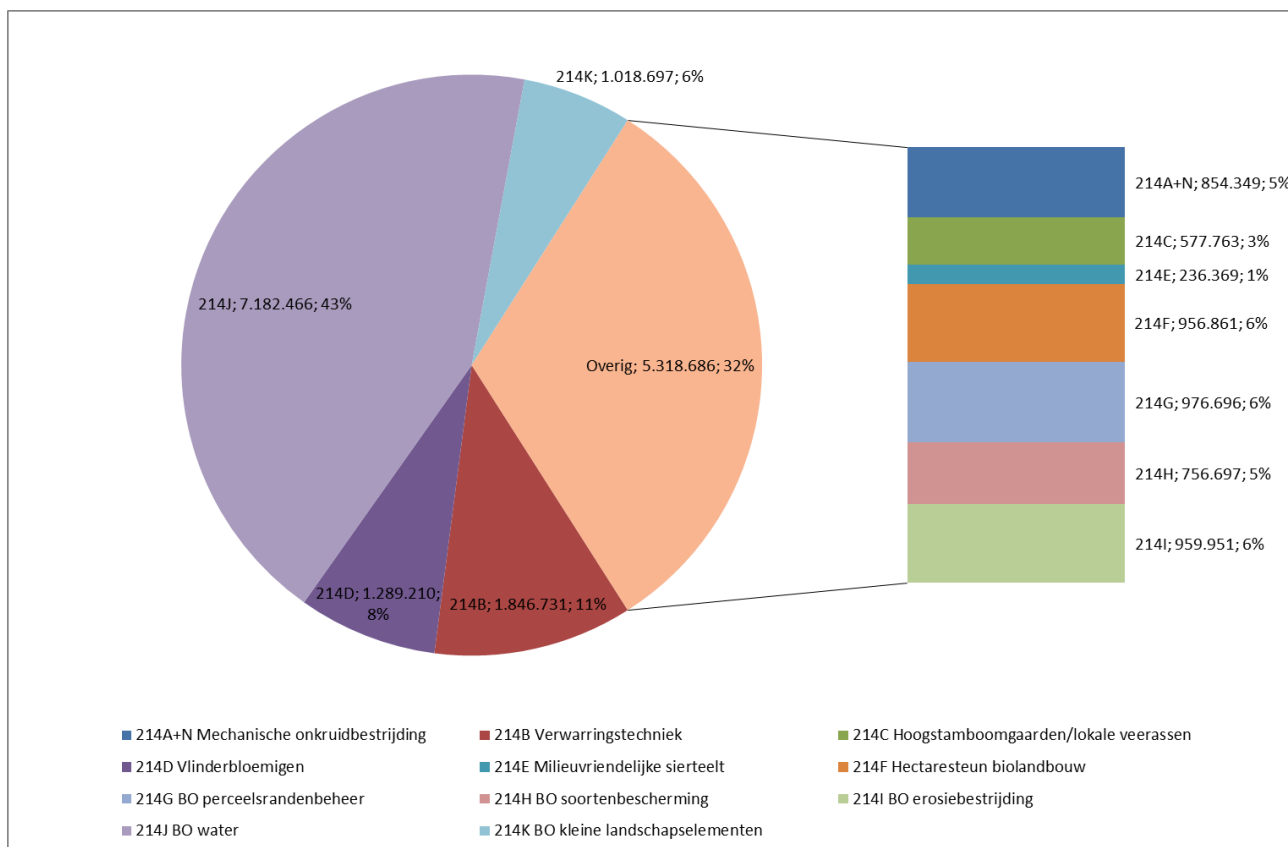
(Opmerking: Het totale areaal en het aantal contracten komen overeen met de aangegeven arealen en contracten in verzamelaanvraag 2012. De uitbetalingen hebben betrekking op de aanvragen uit verzamelaanvraag 2011. De cijfers in dit jaarverslag over uitbetalingen zijn dus niet zomaar rechtstreeks te koppelen aan de cijfers over arealen en contracten.)

Figuur 22 Absolute (ha) en procentuele verdeling van de oppervlakte onder de verschillende agromilieumaatregelen (2012)

Figuur 23 Absolute en procentuele verdeling van het aantal contracten voor de verschillende agromilieumaatregelen (2012)

Figuur 24 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de overheidsuitgaven voor agromilieumaatregelen (2012)

Evolutie 2007-2012

Figuur 25 tot figuur 30 geven de evolutie van het areaal, het aantal contracten en de uitgaven per kalenderjaar voor de agromilieumaatregelen weer in de periode 2007-2012. De tabellen in bijlage 2 geven de jaarlijkse cijfers voor aantal contracten, arealen en uitgaven voor de verschillende agromilieumaatregelen in de periode 2000-2012.

In de tijdsreeks voor het areaal (figuur 25 en figuur 26) werd de BO kleine landschapselementen niet opgenomen, omdat de areaalbepaling in 2008 gewijzigd is. Voordien werd de oppervlakte van de percelen aangeduid, terwijl sinds 2008 enkel nog de oppervlakte van de kleine landschapselementen zelf wordt bijgehouden. Voor de niet-vlakvormige kleine landschapselementen (zoals heggen en hagen) wordt een proxy van VLM gebruikt. Voor heggen wordt de lengte vermenigvuldigd met 1 m breedte, voor de hagen wordt de lengte vermenigvuldigd met 0,5 m breedte. Een vergelijking gaat bijgevolg niet meer op. De arealen van BO kleine landschapselementen zijn wel weergegeven in de tabel in bijlage 2.

Ook de areaalbepaling van de maatregel BO soortenbescherming is in PDPO II gewijzigd ten opzichte van PDPO I. In de eerste programmaperiode werd het beheerpakket "weidevogelbeheer nestbescherming" toegepast op vaste percelen waarvan de oppervlakte werd doorgegeven. Sinds PDPO II kan de landbouwer dit pakket toepassen op alle percelen binnen het voor weidevogelbeheer afgebakende gebied. De oppervlakte kan dus jaarlijks wijzigen op basis van de percelen die de landbouwer aangeeft in de verzamelaanvraag. Daarom worden er voor dit pakket geen arealen meer bijgehouden in PDPO II. In onderstaande grafieken zijn de arealen vanaf 2008 dus exclusief het pakket "weidevogelbeheer nestbescherming".

De areaalbepaling van de maatregel hoogstamboomgaarden is in 2011 eveneens gewijzigd. Voortaan wordt de oppervlakte gerekend van het perceel waarop de hoogstambomen geplant zijn. Daarvoor werd de oppervlakte geraamd op basis van het aantal bomen waarvoor een contract werd aangevraagd. Men rekende met een

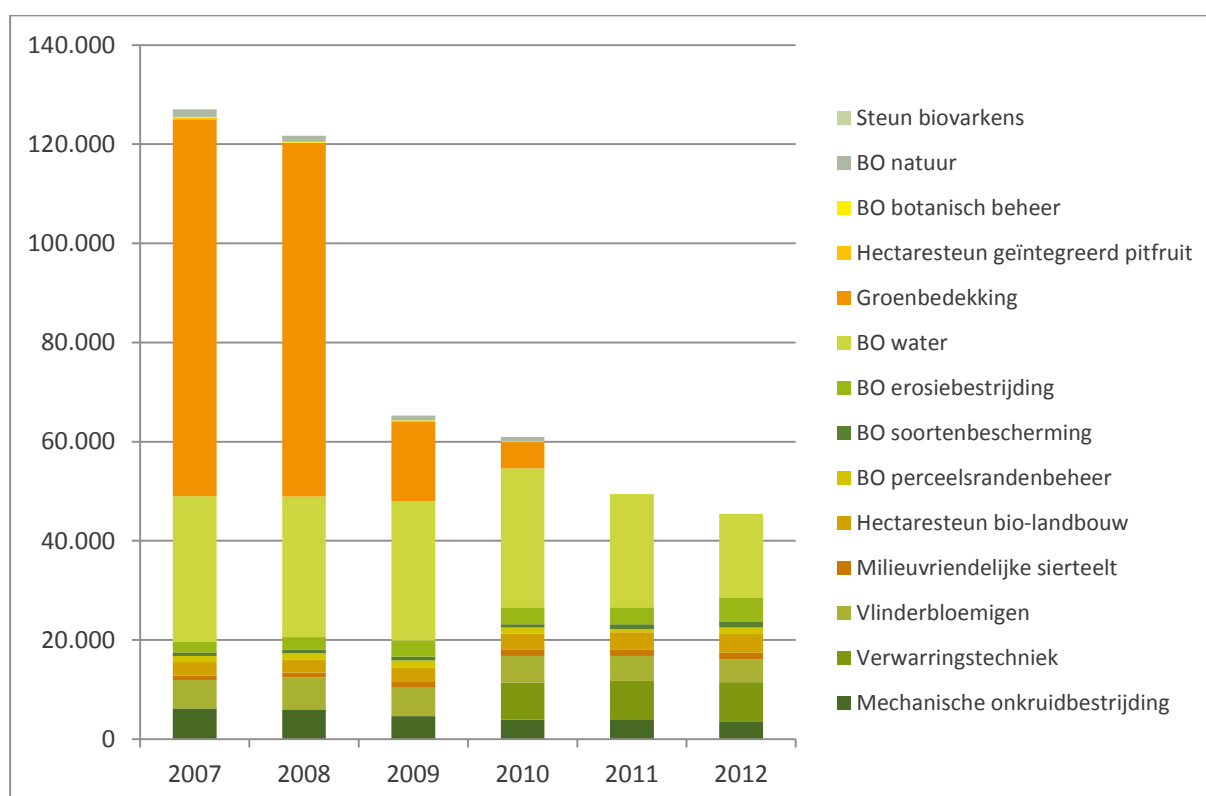
gemiddelde van 100 bomen per hectare. De wijziging in oppervlaktebepaling heeft als gevolg dat de oppervlakten van de contracten niet vergelijkbaar zijn met die van de jaren voordien. Deze maatregel is daarom niet weergegeven in de tijdsreeks in figuur 25 en figuur 26. De arealen zijn wel weergegeven in de tabellen in bijlage 2.

Areaal

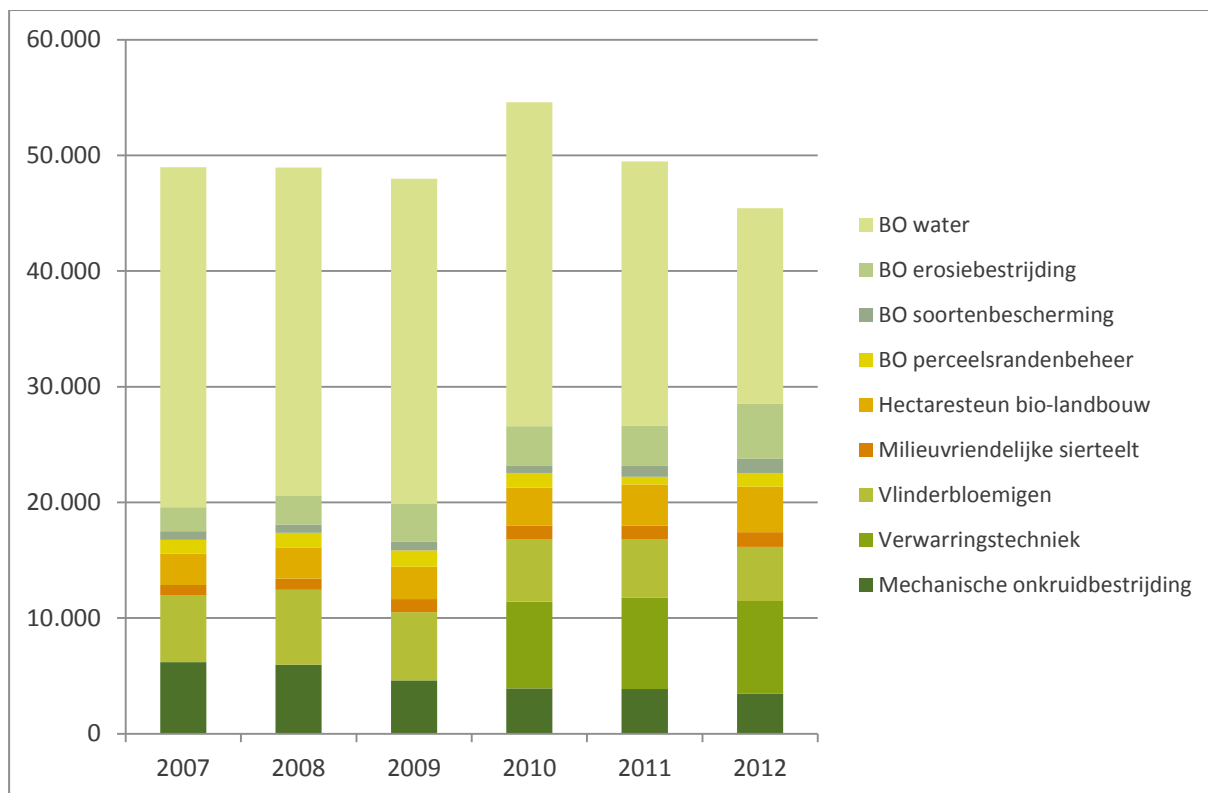
In vergelijking met 2011 was het totale areaal in 2012 3.390 hectare kleiner (zie figuur 25 en figuur 26). Vooral voor BO water daalde het totale areaal sterk (-5.972 ha of -26%). De daling van de oppervlakte onder BO water is te wijten aan de verstrenging van de voorwaarden in 2012, ten gevolge van de herziening van het Mest Actie Plan (zie PDPO Jaarverslag 2011). Ook de verlaging van de maximaal uit te betalen oppervlakte (1,2 keer de contractoppervlakte in plaats van 1,5 keer) heeft meegespeeld in de areaaldaling. Verder kenden ook de maatregelen mechanische onkruidbestrijding (-392 ha) en vlinderbloemigen (-397 ha) een daling in oppervlakte.

Zowel voor BO erosiebestrijding (+1.342 ha), als voor BO perceelsrandenbeheer (+539 ha), BO soortenbescherming (+260 ha) en BO kleine landschapselementen (+43 ha) is het areaal toegenomen. Dat is deels te danken aan het hernieuwen van de PDPO I-contracten die in 2011 waren afgelopen. Maar daarnaast worden elk jaar ook nog nieuwe contracten afgesloten. Onder de BO erosiebestrijding bijvoorbeeld kende vooral het pakket niet-kerende bodembewerking een sterke groei. De pakketten voor akkervogelbeheer van BO soortenbescherming zijn relatief nieuw en namen daardoor nog sterk toe in 2012.

Ook de maatregelen hoogstamboomgaarden (+601 ha), hectaresteen bio-landbouw (+374 ha) verwarringstechniek (+140 ha) en milieuvriendelijke sierteelt (+72 ha) namen in oppervlakte toe.

Figuur 25 Oppervlakte (ha) van de verschillende agromilieumaatregelen in kalenderjaren 2007-2012 (exclusief kleine landschapselementen en hoogstamboomgaarden; verklaring zie tekst)

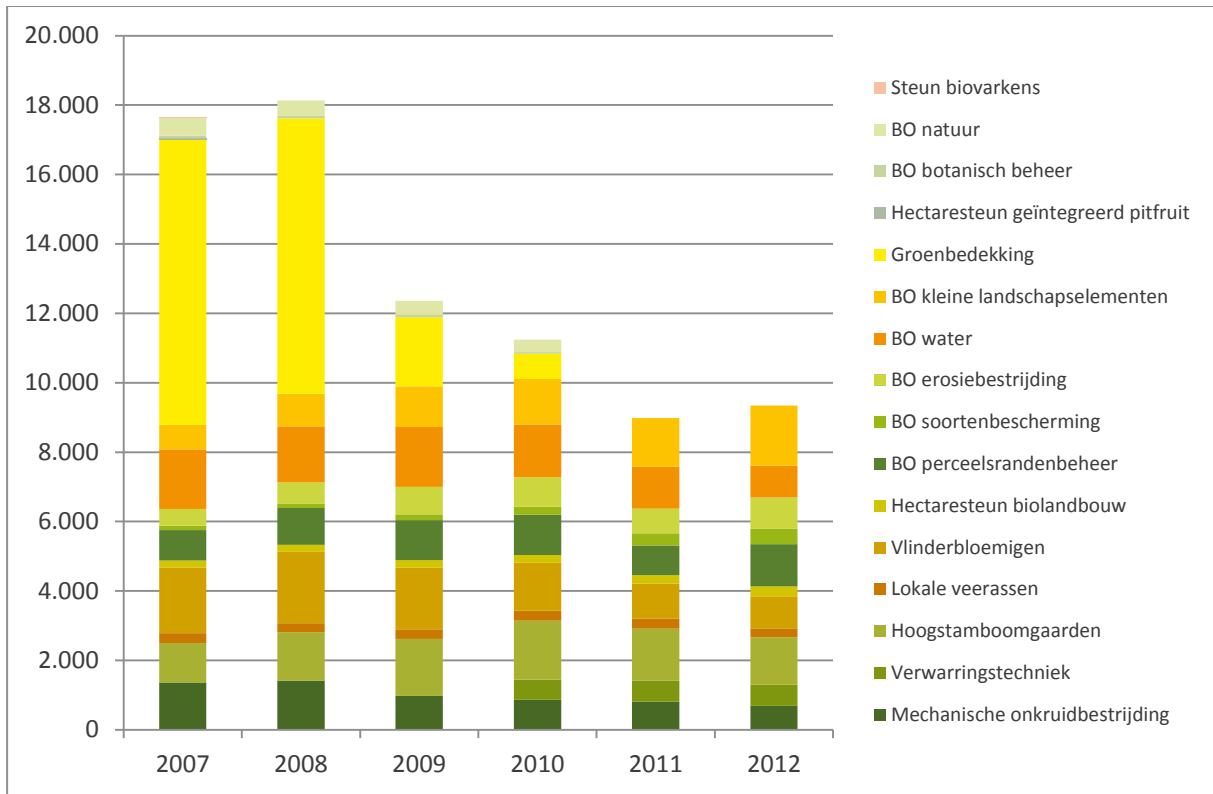
Figuur 26 Oppervlakte (ha) van de verschillende agromilieumaatregelen in kalenderjaren 2007-2012, zonder de uitdovende maatregelen (exclusief kleine landschapselementen en hoogstamboomgaarden; verklaring zie tekst)

Aantal contracten

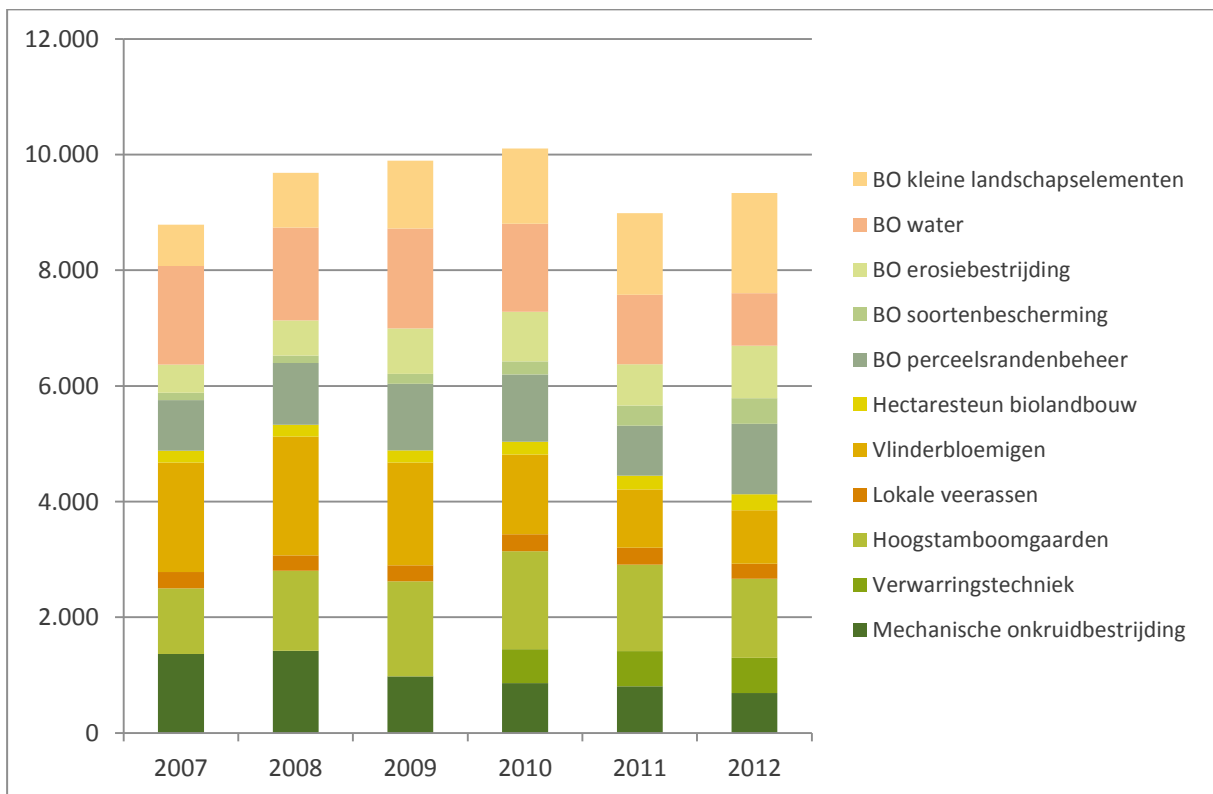
Het totaal aantal contracten van alle agromilieumaatregelen samen nam in 2012 toe met 353 stuks ten opzichte van 2011, tot 9.478 contracten (zie figuur 27 en figuur 28).

Voor volgende agromilieumaatregelen steeg het aantal contracten in 2012 ten opzichte van het jaar voordien: milieuvriendelijke sierteelt (+1), hectaresteen bio-landbouw (+39), BO soortenbescherming (+96), BO erosiebestrijding (+195), BO kleine landschapselementen (+323), en BO perceelsrandenbeheer (+354). De verklaringen van de toename van het aantal contracten van BO erosiebestrijding, BO perceelsrandenbeheer, BO soortenbescherming en BO kleine landschapselementen zijn dezelfde als degene die zijn weergegeven bij de beschrijving van de areaalevolutie (*cf. supra*).

Andere agromilieumaatregelen kenden dan weer een daling in het aantal contracten: verwarringstechniek (-1), lokale veerassen (-32), vlinderbloemigen (-83), mechanische onkruidbestrijding (-115), hoogstamboomgaarden (-131) en BO water (-293). De afname van het aantal contracten BO water is, zoals hierboven aangegeven, te wijten aan de verstrenging van de voorwaarden ten gevolge van de herziening van het Mest Actie Plan in 2012.

Figuur 27 Aantal lopende contracten voor agromilieumaatregelen in kalenderjaren 2007-2012

Figuur 28 Aantal lopende contracten voor agromilieumaatregelen in kalenderjaren 2007-2012, zonder de uitdovende maatregelen

Uitgaven

In vergelijking met 2011 daalden de totale overheidsuitgaven in 2012 met 3.907.819 euro, tot 16.650.976 euro (figuur 29 en figuur 30). Die daling is grotendeels te wijten aan een afname van de uitgaven voor BO water en BO perceelsrandenbeheer.

Voor de volgende agromilieumaatregelen namen de uitgaven toe in 2012 ten opzichte van 2011:

- Mechanische onkruidbestrijding: +12.228 euro of +1,45%
- Verwarringstechniek: +2.934 euro of +0,16%
- Hoogstamboomgaarden/lokale veerassen: +49.824 euro of +9,44%
- Hectaresteen bio-landbouw: +49.494 euro of +4,45%
- BO kleine landschapselementen: +226.719 euro of +28,63%
- BO soortenbescherming: +461.017 euro of +155,91%

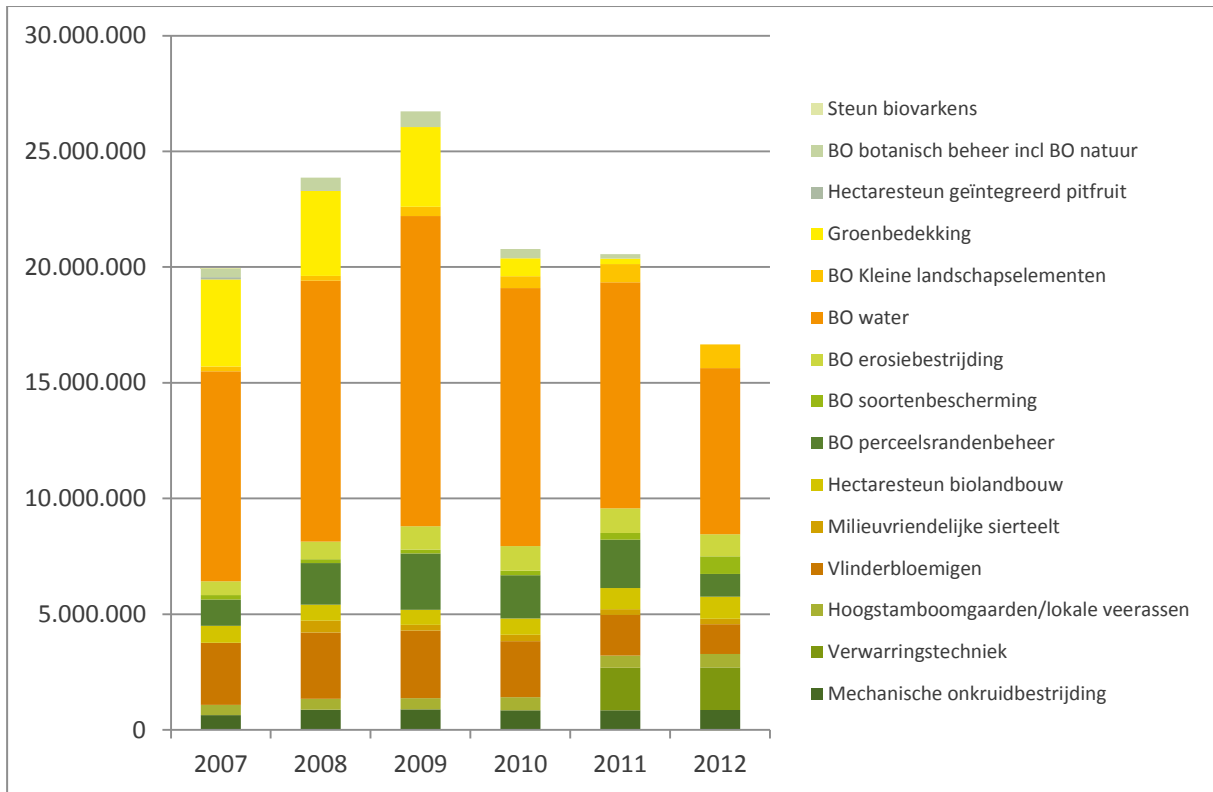
De sterke toename van de uitgaven voor BO soortenbescherming zijn vooral te wijten aan de pakketten akkervogelbeheer "gemengde grasstroken" en "vogelvoedselgewas", die een grote groei kenden in 2011. Ook de pakketten weidevogelbeheer kenden een lichte groei in 2011, waardoor de uitgaven hiervoor in 2012 toenamen.

Voor andere agromilieumaatregelen namen de overheidsuitgaven in 2012 af ten opzichte van 2011, zoals hieronder opgelijst. De uitdovende maatregelen zijn niet vermeld aangezien een daling van de uitgaven hier vanzelfsprekend is.

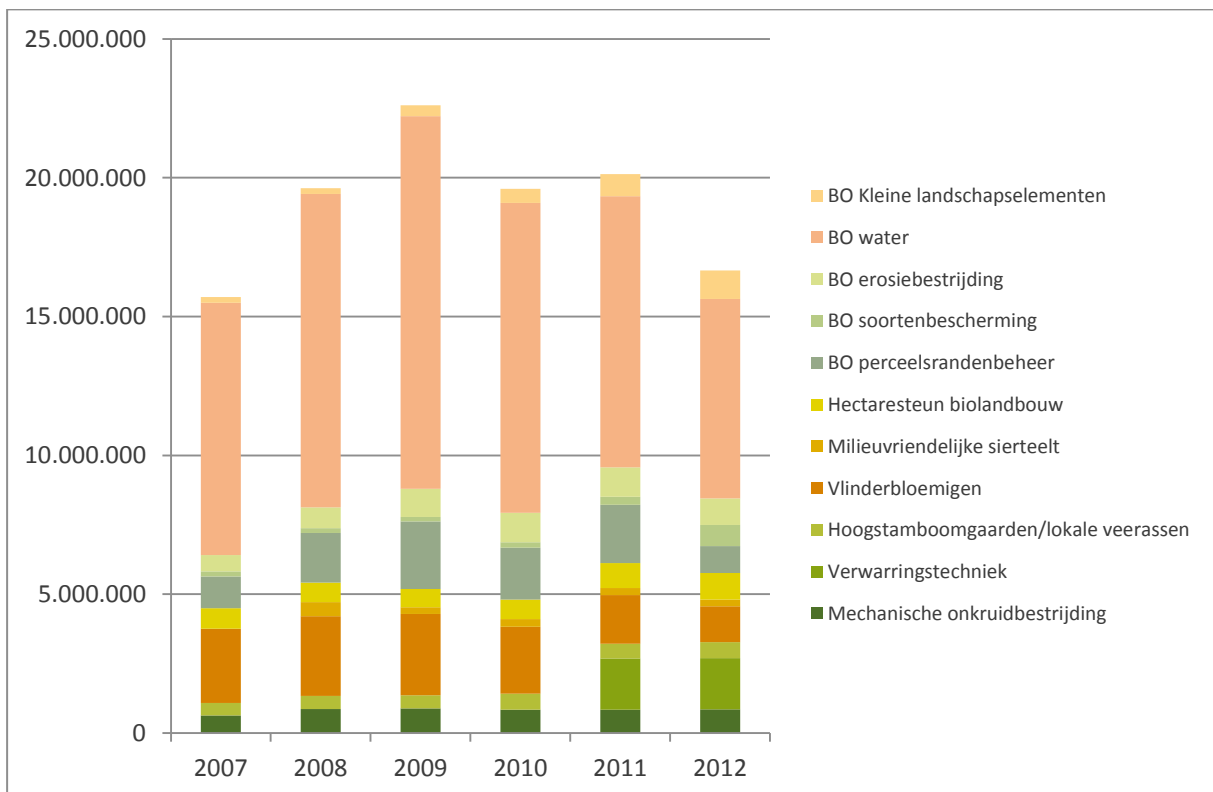
- Vlinderbloemigen: -466.362 euro of -26,56%
- Milieuvriendelijke sierteelt: -14.293 euro of -5,70%
- BO perceelsrandenbeheer: -1.115.795 euro of -53,32%
- BO erosiebestrijding: -94.113 euro of -8,93%
- BO water: -2.585.356 euro of -26,47%

De sterke daling van de uitgaven voor BO perceelsrandenbeheer komen grotendeels voort uit de lagere oppervlakte onder deze maatregel in 2011, te wijten aan het aflopen van de laatste PDPO I-contracten. Ook voor BO water en vlinderbloemigen was het areaal in 2011 gedaald.

In bijlage 2 zijn de uitgaven voor de verschillende agromilieumaatregelen per kalenderjaar weergegeven.

Figuur 29 Overheidsuitgaven per kalenderjaar voor de verschillende agromilieumaatregelen (2007-2012)

Figuur 30 Overheidsuitgaven per kalenderjaar voor de verschillende agromilieumaatregelen, exclusief de uitdovende agromilieumaatregelen (2007-2012)

GIS-informatie

In tabel 24 en tabel 25 wordt de overlap van de arealen met agromilieumaatregelen met respectievelijk Natura 2000- en VEN (Vlaams Ecologisch Netwerk)-gebieden aangegeven voor kalenderjaar 2012.

Het areaal waarop in 2012 één of meerdere agromilieumaatregelen werden uitgevoerd (het unieke areaal) bedroeg 46.968 ha. Als we uitgaan van de voorlopige resultaten van de Landbouwtelling mei 2012, dan was er in 2012 627.566 hectare cultuurgrond in Vlaanderen (FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie). Dat maakt dat in heel Vlaanderen in 2012 op 7,5 % van de cultuurgrond één of meerdere agromilieumaatregelen werden uitgevoerd.

Uit tabel 26 blijkt dat 3.077 hectare van het unieke areaal agromilieumaatregelen gelegen is in Natura 2000-gebied, 724 hectare in VEN-gebied en 620 hectare in LFA-gebied (kwetsbaar gebied natuur met nulbemesting). In Vlaanderen ligt 53.866 hectare landbouwgrond in Natura 2000-gebied (NARA, 2007). Dat betekent dat op 5,7% van de landbouwgrond gelegen in Natura 2000-gebied in 2012 agromilieumaatregelen werden toegepast.

Er werd in 2012 122.104 euro steun uitbetaald voor agromilieumaatregelen in LFA-gebied.

In 2012 hadden in totaal 7.086 bedrijven één of meerdere agromilieumaatregelen lopen, op een totaal uniek areaal van 46.968 hectare.

1.985 begunstigden hebben in 2012 één of meerdere nieuwe agromilieumcontracten afgesloten, op een totale unieke oppervlakte van 7.541 hectare.

Tabel 24 Overlap van agromilieumaatregelen met Natura 2000-gebied (2012)

Agromilieumaatregel	Areaal in Natura 2000-gebied (ha)	Totaal areaal van de agromilieumaatregel (ha)	Percentage areaal in Natura 2000-gebied (%)
Mechanische onkruidbestrijding	100	3.485	2,9
Verwarringstechniek	194	8.006	2,4
Hoogstamboomgaarden	106	1.278	8,3
Vlinderbloemigen	604	4.660	13,0
Milieuvriendelijke sierteelt	26	1.264	2,1
Hectaresteen bio-landbouw	602	3.943	15,3
BO perceelsrandenbeheer	172	1.192	14,4
BO soortenbescherming	499	1.213	41,1
Bo erosiebestrijding	74	4.797	1,5
BO water	719	16.875	4,3
BO kleine landschapselementen	22	163	13,5

Tabel 25 Overlap van agromilieumaatregelen met VEN-gebied (2012)

Agromilieumaatregel	Areaal in VEN-gebied (ha)	Totaal areaal van de agromilieumaatregel (ha)	Percentage areaal in VEN-gebied (%)
Mechanische onkruidbestrijding	21	3.485	0,6
Verwarringstechniek	26	8.006	0,3
Hoogstamboomgaarden	44	1.278	3,4
Vlinderbloemigen	136	4.660	2,9
Milieuvriendelijke sierteelt	17	1.264	1,3
Hectaresteen bio-landbouw	285	3.943	7,2
BO perceelsrandenbeheer	43	1.192	3,6
BO soortenbescherming	16	1.213	1,3
Bo erosiebestrijding	18	4.797	0,4
BO water	129	16.875	0,8
BO kleine landschapselementen	2	163	1,2

Tabel 26 Unieke oppervlakte agromilieumaatregelen in Natura 2000- en VEN-gebied (2012)

	Areaal overlap (ha)	Totale unieke oppervlakte agromilieumaatregelen (ha)	Percentage overlap (%)
Overlap agromilieumaatregel met Natura 2000-gebied	3.077	46.968	6,6
Overlap agromilieumaatregel met VEN-gebied	724	46.968	1,5
Overlap agromilieumaatregel met LFA-gebied	620	46.968	1,3

Resultaatindicatoren

Voor de betekenis van de resultaatindicatoren van de agromilieumaatregelen wordt verwezen naar het Jaarverslag 2007.

De cumulatieve waarde van het areaal dat bijdraagt tot de verschillende milieudoelinden wordt weergegeven in tabel 28. Voor die cumulatieve waarden wordt gerekend met het maximale areaal dat voor een bepaald contract in uitvoering is geweest in de periode 2007-2012. Het betekent dus niet noodzakelijk dat dat cumulatieve areaal gelijktijdig in uitvoering is geweest.

Een areaal van 127.353 ha agromilieumaatregelen (20% van de landbouwoppervlakte in 2012) draagt bij tot de verbetering van de waterkwaliteit in Vlaanderen. Dat is vooral te danken aan de maatregelen groenbedekking en BO water. Ook de maatregel verwarringstechniek levert hier een bijdrage.

Zo'n 106.966 ha agromilieumaatregelen (17% van de landbouwoppervlakte in 2012) draagt bij tot de verbetering van de bodemkwaliteit. Ook hiervoor zijn op de eerste plaats de maatregelen groenbedekking en BO water verantwoordelijk.

47.290 ha agromilieumaatregelen (8% van de landbouwoppervlakte in 2012) draagt bij tot het voorkomen van de marginalisering van gronden. Dat is vooral te danken aan de maatregelen groenbedekking (onrechtstreeks effect) en BO kleine landschapselementen (rechtstreeks effect).

14.508 ha agromilieumaatregelen (2% van de landbouwoppervlakte) draagt bij tot de verhoging van de biodiversiteit. Daarbij dient wel rekening gehouden te worden met de bepaling van de oppervlaktes. In de totale landbouwoppervlakte zijn ook gronden in natuur- en bosreservaat opgenomen die beheerd worden door landbouwers. In Vlaanderen werd echter bepaald dat voor die percelen geen beheerovereenkomsten kunnen aangevraagd worden. Evenmin kunnen beheerovereenkomsten afgesloten worden op percelen in de afgebakende uitbreidingszones voor natuurgebieden. Op deze percelen (in of in de uitbreidingszone van natuur- en bosreservaten) die onder strikte voorwaarden beheerd worden, worden echter ook maatregelen genomen die de biodiversiteit ten goede komen, los van de PDPO-beheerovereenkomsten.

De bijdrage tot het tegengaan van de klimaatverandering (3.188 ha of 0,5% van de landbouwoppervlakte) is volledig te danken aan een indirect effect van de maatregel vlinderbloemigen.

Voor het cumulatieve areaal in de periode 2007-2012 wordt het jaar genomen waarin het areaal van een bepaalde agromilieumaatregel het hoogst was. Veelal komt dat neer op het areaal van 2007 of 2008. Daarom zijn de cumulatieve cijfers dit jaar niet gewijzigd ten opzichte van 2011, omdat de oppervlakte van de agromilieumaatregelen die hebben bijgedragen tot de verschillende milieudoelinden niet gestegen is in 2012. Uitzondering daarop vormt het areaal dat bijdraagt tot waterkwaliteit en tot biodiversiteit, die wel zijn gestegen dankzij de maatregel verwarringstechniek.

Voor de volledigheid worden ook de arealen weergegeven die in 2012 hebben bijgedragen tot de verschillende milieudoelinden.

- Biodiversiteit:	12.069 ha
- Waterkwaliteit:	39.494 ha
- Klimaat:	2.330 ha
- Bodemkwaliteit:	25.955 ha
- Landmarginalisatie:	4.292 ha

Doelbereik

Tabel 27 geeft voor elke agromilieumaatregel het totale areaal en het totale aantal contracten weer in de programmaperiode tot en met 2012. Voor de areaalindicator betekent de aangegeven gerealiseerde oppervlakte niet dat die in de periode 2007-2012 effectief op één moment aanwezig was op het terrein. Er wordt namelijk per contract het maximale areaal bijgehouden dat in een bepaald jaar in uitvoering was. Voor sommige agromilieumaatregelen is immers het jaarlijkse areaal dat in uitvoering is variabel. Bovendien wordt de maximale oppervlakte die in uitvoering is geweest voor een bepaalde agromilieumaatregel waarvan het contract afgelopen is (bv. Omdat de periode van vijf jaar verstreken is of het contract stopgezet werd) meegenomen tot 2013. Ook de waarde van de contractindicator betekent niet dat dat aantal contracten gelijktijdig op het terrein lopende waren.

Het cumulatieve areaal dat bijdraagt tot de verschillende milieudoelinden is weergegeven in tabel 28.

Tabel 27 Monitoring outputindicatoren maatregel 214 Agromilieumaatregelen

Maatregel	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatie-percentage
214-A en N Mechanische onkruidbestrijding	Totaal areaal dat agromilieusteun ontvangt (ha)	8.500	9.995	117,6%
	Totaal aantal contracten	2.000	2.105	105,3%
214-B Verwarrings- techniek	Totaal areaal dat agromilieusteun ontvangt (ha)	1.000	8.046	804,6%
	Totaal aantal contracten	500	644	128,8%
214-C Lokale veerassen en hoogstamboom- gaarden	Totaal areaal dat agromilieusteun ontvangt (ha)	NA (geen doelstelling inclusief lokale veerassen opgesteld)	1.517 (enkel hoogstamboom- gaarden)	NA
	Totaal aantal contracten	3.239	3.398	104,9%
214-D Vlinderbloemigen	Totaal areaal dat agromilieusteun ontvangt (ha)	7.500	10.934	145,8%
	Totaal aantal contracten	2.300	2.903	126,2%
214-E Milieuvriendelijke sierteelt	Totaal areaal dat agromilieusteun ontvangt (ha)	1.500	2.509	167,3%
	Totaal aantal contracten	300	307	102,3%
214-F Hectaresteen bio-landbouw	Totaal areaal dat agromilieusteun ontvangt (ha)	4.000	8.048	201,2%
	Totaal aantal contracten	375	586	156,3%
214-G BO perceels- randenbeheer	Totaal areaal dat agromilieusteun ontvangt (ha)	2.143	2.378	111,0%
	Totaal aantal contracten	2.567	2.397	93,4%

214-H BO soorten- bescherming	Totaal areaal dat agromilieusteun ontvangt (ha)	2.499	1.954	78,2%
	Totaal aantal contracten	568	648	114,1%
214-I BO erosiebestrijding	Totaal areaal dat agromilieusteun ontvangt (ha)	4.171	6.224	149,2%
	Totaal aantal contracten	1.720	1.679	97,6%
214-J BO water	Totaal areaal dat agromilieusteun ontvangt (ha)	32.300	52.863	163,7%
	Totaal aantal contracten	3.615	2.975	82,3%
214-K BO kleine landschaps- elementen	Totaal areaal dat agromilieusteun ontvangt (ha)	243	253	104,1%
	Totaal aantal contracten	2.392	2.768	115,7%
214-M Groenbedekking	Totaal areaal dat agromilieusteun ontvangt (ha)	80.000	75.958	94,9%
	Totaal aantal contracten	8.500	8.211	96,6%
214-O Geïntegreerde pitfruitteelt	Totaal areaal dat agromilieusteun ontvangt (ha)	323	396	122,6%
	Totaal aantal contracten	71	46	64,8%
214-P BO botanisch beheer	Totaal areaal dat agromilieusteun ontvangt (ha)	1.600	1.604	85,2%
	Totaal aantal contracten	664	594	73,0%

Tabel 28 Monitoring resultaatindicatoren maatregel 214 Agromilieumaatregelen

Milieu doelstelling	Doel 2007-2013 (ha)	Realisatie 2007-2012 (ha)	Realisatie-percentage
Biodiversiteit en HNVF	18.657	14.508	77,8%
Waterkwaliteit	124.871	127.353	102,0%
Klimaatverandering	3.712	3.188	85,9%
Bodemkwaliteit	111.524	106.966	95,9%
Landmarginalisatie	57.110	47.290	82,8%

5.4 Inrichtingsmaatregelen door landbouwers in kader van kaderrichtlijn water (maatregel 216)

Outputindicatoren

In 2012 werden er vijf projecten goedgekeurd op deze maatregel. De projecten gingen van start op 1 januari 2013. Samen met de projecten goedgekeurd in 2011 zijn er nu zeven projecten lopende, waarvan drie in West-Vlaanderen, twee in Antwerpen, één in Limburg en één in Vlaams-Brabant. Er zijn nog geen uitbetalingen gebeurd.

Resultaatindicatoren

De resultaatindicator kijkt naar het areaal waarop de projecten correct zijn uitgevoerd. Dat areaal is nog niet gekend gezien de recente opstart van de projecten.

Doelbereik

Tabel 29 en tabel 30 zetten per output- en resultaatindicator de realisaties uit ten opzichte van de doelstellingen.

Tabel 29 Monitoring outputindicatoren maatregel 216 Inrichtingsmaatregelen door landbouwers in het kader van kaderrichtlijn water

Type indicator	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatie-percentage
Output	Aantal bedrijven dat steun ontvangt	1.200	0	0%
	Totaal investeringsvolume (euro)	560.064	411.970 ¹¹	74%

¹¹ Dit bedrag is een raming van de totale investeringskost. Het precieze bedrag zal pas gekend zijn na ontvangst van de facturen.

Tabel 30 Monitoring resultaatindicatoren maatregel 216 Inrichtingsmaatregelen door landbouwers in het kader van kaderrichtlijn water

Milieudoelstelling	Doel 2007-2013 (ha)	Realisatie 2007-2012 (ha)	Realisatiepercentage
Biodiversiteit en HNVF	NP	NP	NP
Waterkwaliteit	4.750	NA	NA
Klimaatverandering	NP	NP	NP
Bodemkwaliteit	NP	NP	NP
Landmarginalisatie	NP	NP	NP

5.5 Bebossing van landbouwgronden (maatregel 221)

Outputindicatoren

In 2012 werden er twaalf nieuwe dossiers onder PDPO II-regelgeving goedgekeurd, voor twaalf unieke begunstigden, onder wie tien privé-eigenaars en twee publieke autoriteiten. De twaalf goedgekeurde dossiers zijn goed voor een te bebossen landbouwoppervlakte van 19,05 hectare, waarvan 2,33 hectare in LFA-gebied is gelegen. Op acht van deze 19,05 hectare zal een loofboomsoort als enige hoofdboomsoort worden geplant. Op de overige 11,05 hectare is een gemengde aanplant voorzien. 16,5 hectare van deze landbouwgrond zal bebost worden ten voordele van biodiversiteit, terwijl 2,6 hectare eerder wordt ingezet in de strijd tegen de klimaatopwarming. (Deze indeling volgens doelstelling gebeurt op basis van de aangeplante boomsoorten.) De totale, onder PDPO II-regelgeving beboste of te bebossen oppervlakte landbouwgrond kwam in 2012 op 171,89 hectare.

In 2012 werd voor de dossiers die eerder onder PDPO II-regelgeving werden goedgekeurd 8.077 euro subsidie uitbetaald. Dat is minder dan in 2011 (bijna 44.000 euro), waarvoor twee mogelijke verklaringen kunnen gegeven worden. Ten eerste werden er in 2012 geen inkomens- en onderhoudssubsidies uitbetaald – dat gebeurde pas begin 2013. Ten tweede zijn de dossiers die de laatste jaren werden goedgekeurd kleiner (in oppervlakte) dan de dossiers uit de beginjaren van PDPO II, zodat ook het uitbetaalde bedrag kleiner wordt.

Voor dossiers van PDPO I, goed voor een totale oppervlakte van 523 hectare, werd in 2012 nog 86.779 euro onderhouds- en aanplantsubsidie en inkomenscompensatie uitbetaald.

Het totale areaal landbouwgrond dat onder PDPO I- of PDPO II-regelgeving bebost of te bebossen is, bedroeg in 2012 694,9 hectare. Daarvoor waren er 424 unieke begunstigden. Op 59,5% van die totale oppervlakte werd één loofboomsoort als hoofdboomsoort aangeplant. 40,4% betreft een gemengde aanplant van verschillende boomsoorten, terwijl 0,1% bestaat uit uitsluitend één naaldboomsoort. Van het totale areaal had 83% het bevorderen van de biodiversiteit als hoofddoelstelling en 17% het tegenaan van de klimaatverandering.

Resultaatindicatoren

Het bebossen van landbouwgrond draagt bij tot de strijd tegen de klimaatverandering, tot het behoud van de biodiversiteit en tot de verbetering van de waterkwaliteit. Voor die bijdrage wordt de volledige oppervlakte gerekend waarop de maatregel correct werd uitgevoerd, gebaseerd op de controlegegevens. Deze oppervlakte wordt doorgegeven bij betaling van de tweede schijf van de PDPO II-contracten. Het is pas bij de betaling van de tweede schijf dat voldoende controlegegevens beschikbaar zijn. In 2012 werd nog voor geen enkel PDPO II-contract de tweede schijf uitbetaald, waardoor er nog geen gegevens over de realisatie beschikbaar zijn (zie tabel 32).

Doelbereik

Tabel 31 geeft voor de outputindicatoren de realisaties weer in de periode 2007-2012. Tabel 32 geeft de voortgang van de resultaatindicatoren weer.

Tabel 31 Monitoring outputindicatoren maatregel 221 Bebassing van landbouwgrond

Type indicator	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatie-percentage
Output	Aantal begunstigden	700	123	18%
	Aantal hectaren landbouwgrond die bebost werden	840	171,9	20%

Bovenstaande doelstellingen gelden enkel voor de aanvragen goedgekeurd tijdens de tweede programmaperiode (PDPO II). In de midtermevaluatie worden enkele redenen opgesomd voor de relatief lage participatie aan deze maatregel (IDEA Consult, 2010).

Tabel 32 Monitoring resultaatindicatoren maatregel 221 Bebassing van landbouwgrond

Milieu-doelstelling	Doel 2007-2013 (ha)	Realisatie 2007-2012 (ha)	Realisatiepercentage
Biodiversiteit en HNPF	832	NA	NA
Waterkwaliteit	832	NA	NA
Klimaatverandering	832	NA	NA
Bodemkwaliteit	NP	NP	NP
Landmarginalisatie	NP	NP	NP

Voor de methodologie voor de bepaling van de verschillende bijdragen tot de milieudoelstellingen wordt verwezen naar Jaarverslag 2007.

5.6 Eerste totstandbrenging van boslandbouwsystemen op landbouwgrond (maatregel 222)

Outputindicatoren

In 2012 zijn zeven aanvragen voor boslandbouwsystemen goedgekeurd. Samen zijn deze contracten goed voor een oppervlakte van 7,55 hectare, gelegen buiten Natura 2000-gebied en buiten kwetsbaar gebied natuur. Er zijn nog geen betalingen gedaan op deze maatregel.

Resultaatindicatoren

De boslandbouwsystemen dragen bij tot de strijd tegen de klimaatverandering en bevorderen biodiversiteit en bodemkwaliteit. Tabel 34 geeft de realisatie van de resultaatindicatoren weer.

Doelbereik

Tabel 33 en tabel 34 geven de realisaties van respectievelijk de output- en de resultaatindicatoren weer in de periode 2007-2012.

Tabel 33 Monitoring outputindicatoren maatregel 222 Eerste totstandbrenging van boslandbouwsystemen op landbouwgrond

Type indicator	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatie-percentage
Output	Totaal areaal dat steun ontvangt (ha)	250	7,55	3%
	Totaal aantal goedgekeurde aanvragen	75	7	9%

Tabel 34 Monitoring resultaatindicatoren maatregel 222 Eerste totstandbrenging van boslandbouwsystemen

Milieu doelstelling	Doel 2007-2013 (ha)	Realisatie 2007-2012 (ha)	Realisatie-percentage
Biodiversiteit en HNVF	119	3,78	3,2%
Waterkwaliteit	0	NP	NP
Klimaatverandering	238	7,55	3,2%
Bodemkwaliteit	119	3,78	3,2%
Landmarginalisatie	0	NP	NP

5.7 Niet-productieve investeringen in bossen (maatregel 227)

Outputindicatoren

In 2012 werden 142 aanvragen goedgekeurd, waarvan 56 voor de submaatregel "bebossing/herbebossing" en 86 voor "ecologische bosfunctie". Samen zijn deze projecten goed voor een investeringsvolume van meer dan 360.000 euro.

Voor dossiers die eerder waren goedgekeurd werd in 2012 414.972 euro steun uitbetaald. 61 unieke boscijgeenaars werden gesteund voor de submaatregel "bebossing/herbebossing" en 365 voor "ecologische bosfunctie". Voor de periode 2007-2012 komt dat neer op 415 unieke boscijgeenaars die steun ontvingen voor "bebossing/herbebossing" en 369 unieke boscijgeenaars voor "ecologische bosfunctie". Voor beide submaatregelen samen zijn 751 unieke boscijgeenaars vergoed in de periode 2007-2012.

Resultaatindicatoren

Van de submaatregel "ecologische bosfunctie" werd in 2012 3.417 hectare succesvol uitgevoerd. Dat betekent dat voldaan werd aan de subsidievoorwaarden en alles conform het uitgebreide bosbeheerplan verloopt. Deze oppervlakte draagt bij tot de verbetering van de biodiversiteit in het bos.

Van de submaatregel "bebossing/herbebossing" werd in 2012 95 hectare succesvol uitgevoerd. Deze submaatregel draagt bij tot de biodiversiteit, waterkwaliteit en bestrijding van de klimaatverandering.

De cumulatieve oppervlaktes zijn weergegeven in tabel 36.

Doelbereik

Tabel 35 geven en tabel 36 de realisaties van de doelstellingen voor de output- en resultaatindicatoren weer.

Tabel 35 Monitoring outputindicatoren maatregel 227 Niet-productieve investeringen in bossen

Type indicator	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatie-percentage
Output	Unieke aantal gesteunde boseigenaars	1.050	751	72%
	Totale investeringsvolume (euro)	5.490.625	2.685.308	49%

Tabel 36 Monitoring resultaatindicatoren maatregel 227 Niet-productieve investeringen in bossen

Milieu doelstelling	Doel 2007-2013 (ha)	Realisatie 2007-2012 (ha)	Realisatiepercentage
Biodiversiteit en HNVF	3.039	3.682	121%
Waterkwaliteit	35	266	760%
Klimaatverandering	35	266	760%
Bodemkwaliteit	NP	NP	NP
Landmarginalisatie	NP	NP	NP

6 INDICATOREN AS 3 – DE LEEFKWALITEIT OP HET PLATTELAND EN DIVERSIFICATIE VAN DE PLATTELANDSECONOMIE

Diversificatie van landbouwactiviteiten naar niet-agrarische activiteiten

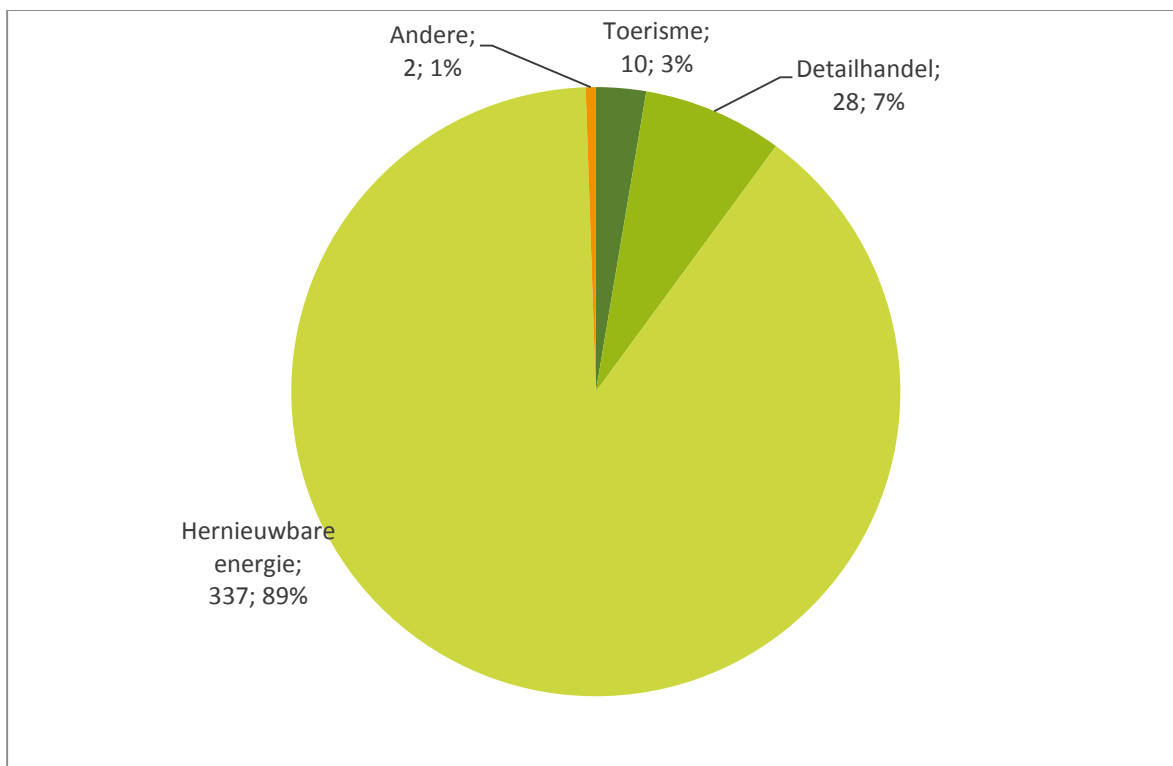
6.1 Investerings met betrekking tot diversificatie van landbouwactiviteiten (maatregel 311)

Outputindicatoren

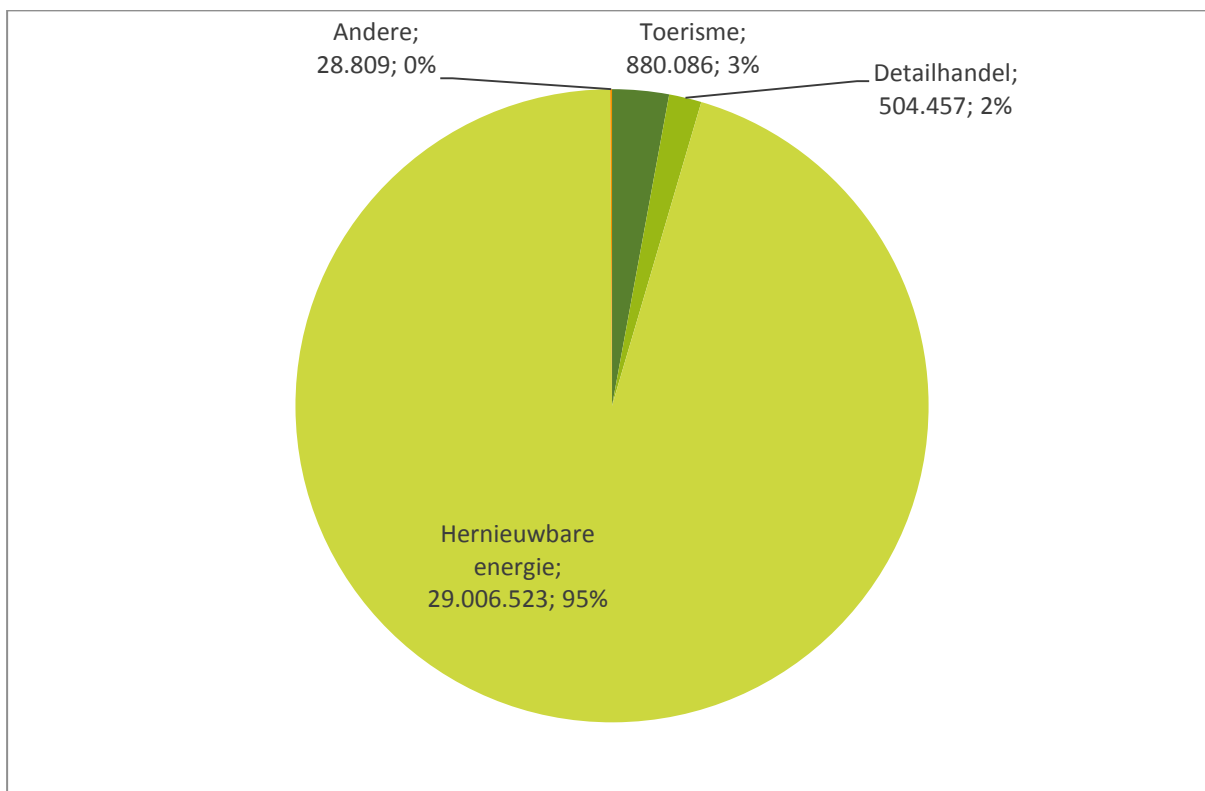
In 2012 werden 377 nieuwe diversificatiedossiers goedgekeurd. Samen zijn deze dossiers goed voor een investeringsvolume van bijna 30,5 miljoen euro. Figuur 31 en figuur 32 geven een overzicht van respectievelijk het aantal goedgekeurde dossiers en het subsidiabele investeringsbedrag verdeeld over de verschillende categorieën van diversificatie. Die categorieën zijn hernieuwbare energie, detailhandel, toerisme en andere (bijvoorbeeld zorg). Uit beide figuren blijkt dat de investeringen in hernieuwbare energie, net zoals de vorige jaren, met voorsprong de belangrijkste vorm van diversificatie waren. De stijgende trend van het investeringsvolume in hernieuwbare energieprojecten die we de voorbije jaren zagen, werd in 2012 echter niet verder gezet: van 7,0 miljoen euro in 2008, over 17,6 miljoen euro in 2009, naar bijna 25 miljoen euro in 2010 en meer dan 33 miljoen euro in 2011, nu opnieuw 29 miljoen euro in 2012.

22% van de 377 goedgekeurde dossiers werd ingediend door een rechtspersoon en 73% door een natuurlijk persoon. Van de dossiers ingediend door een natuurlijk persoon werd 7% ingediend door een vrouw en 0,7% door een persoon jonger dan 25 jaar.

In 2012 werd 8.955.539 euro steun uitbetaald voor diversificatie-investeringen die in 2012 of vorige jaren werden goedgekeurd. 74% daarvan werd uitbetaald onder de vorm van kapitaalpremies, de rest gebeurde onder de vorm van rentesubsidies.

Figuur 31 Absolute en procentuele verdeling van het aantal in 2012 goedgekeurde dossiers over de verschillende categorieën van diversificatie

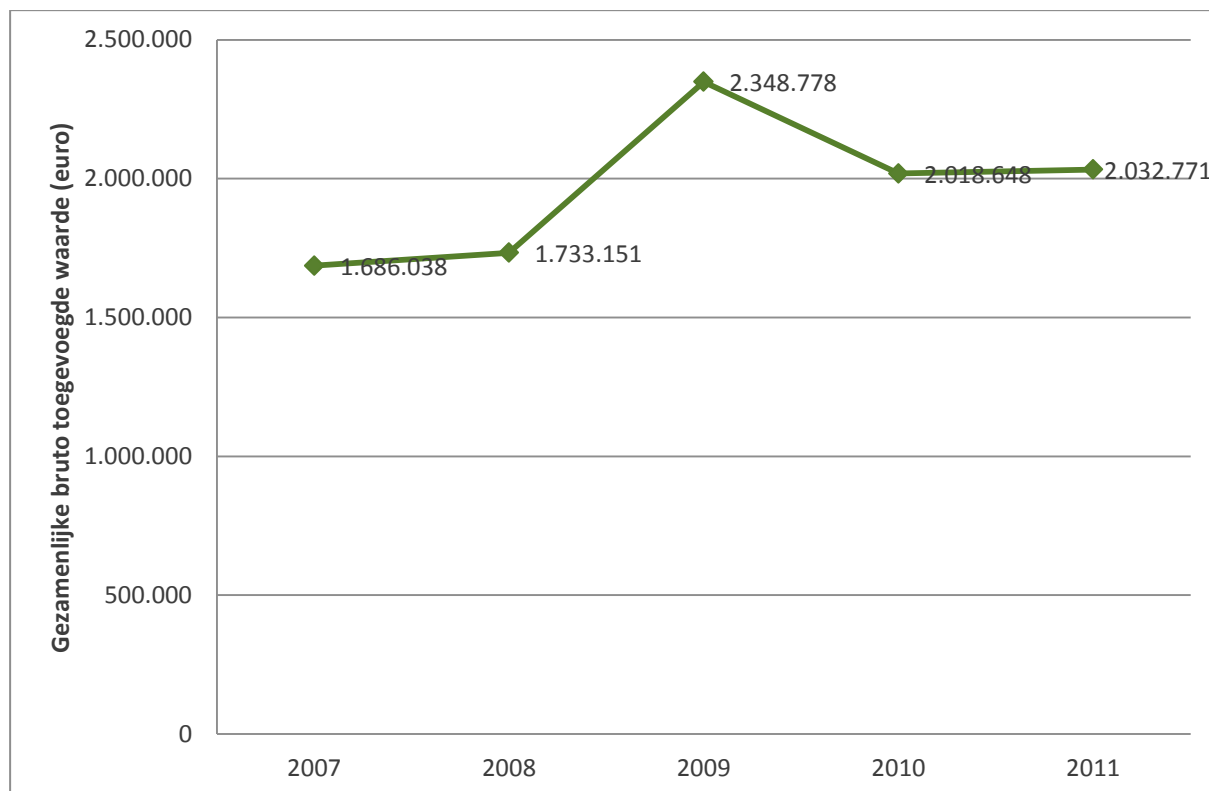

Figuur 32 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de subsidiabele investeringskost van de in 2012 goedgekeurde dossiers over de verschillende categorieën van diversificatie

Resultaatindicatoren

Op basis van de gegevens van het LMN kan een uitspraak gedaan worden over de bruto toegevoegde waarde (BrTW) van de gesteunde bedrijven. Op dit moment wordt in de LMN-boekhouding echter geen onderscheid gemaakt tussen landbouw- en niet-landbouwactiviteiten, zodat de niet-landbouw BrTW niet berekend kan worden.

Als de BrTW van het gehele landbouwbedrijf geanalyseerd wordt, zijn er 13 landbouwbedrijven waarvan het diversificatiedossier in 2007 werd goedgekeurd en waarvan gegevens terug te vinden zijn in de boekjaren 2007, 2008, 2009, 2010 en 2011. Ten opzichte van 2010 steeg de gezamenlijke bruto toegevoegde waarde van deze bedrijven licht in 2011 (figuur 33).

Figuur 33 Evolutie van de gezamenlijke bruto toegevoegde waarde van LMN-landbouwbedrijven met een in 2007 goedgekeurd diversificatiedossier (AMS op basis van LMN)

Wat betreft het bruto aantal gecreëerde banen wordt een voorlopig cijfer opgegeven. Dat aantal wordt berekend op basis van het aantal dossiers per type investering. Aan elk type investering werd door experts van het VLIF een bruto aantal banen per investering gekoppeld. In 2012 kwamen er zo 40 bruto banen bij. Daar dit slechts een eerste inschatting is van het aantal gecreëerde banen werd in de monitoringtabellen in bijlage 3 de waarde op 'NA' (not available) gezet.

Doelbereik

Tabel 37 zet per output- en resultaatindicator de realisaties uit ten opzichte van de doelstellingen.

Tabel 37 Monitoring maatregel 311 Investerings met betrekking tot diversificatie van landbouwactiviteiten

Type indicator	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatie-percentage
Output	Aantal begunstigden	2.500	1.338	54%

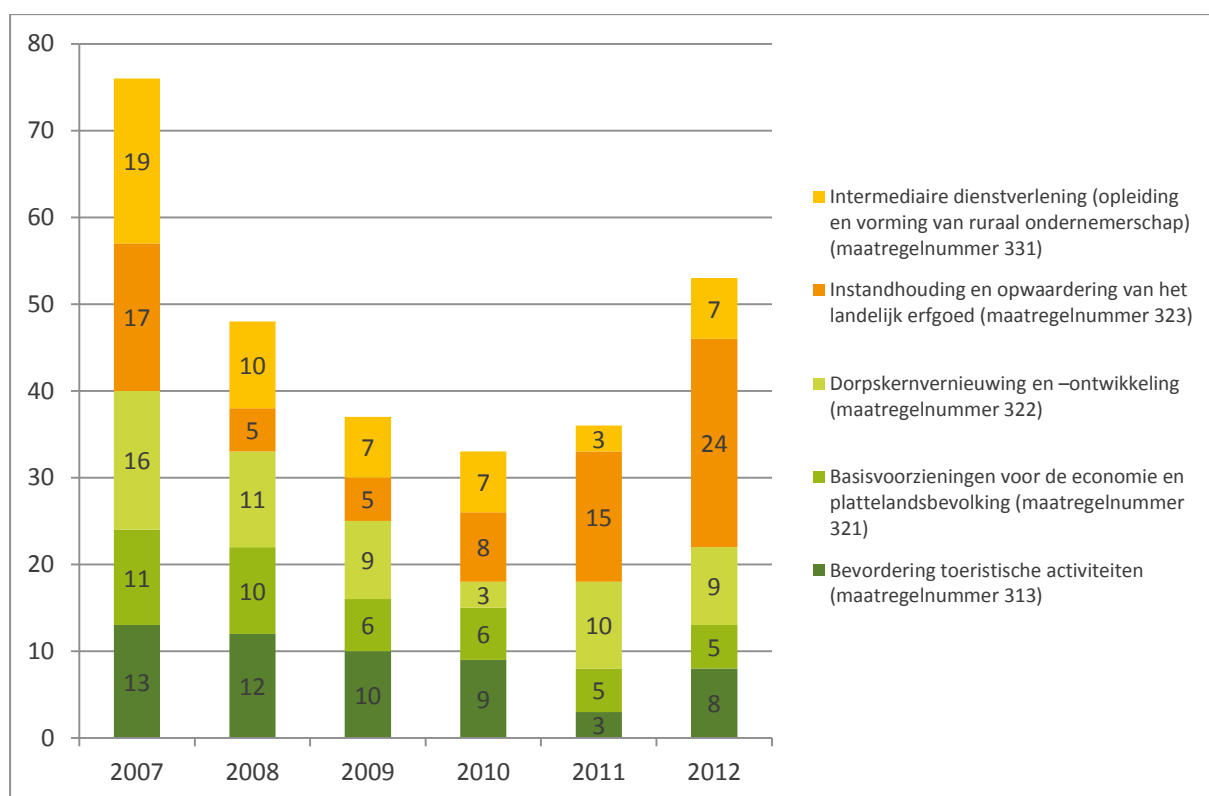
	Totaal investeringsvolume (euro)	110.000.000	119.148.941	108%
Resultaat	Niet-landbouw bruto toegevoegde waarde van de landbouwbedrijven (euro)	10% stijging	NA	NA
	Bruto aantal banen gecreëerd	500	(203)	(41%)

Wat betreft het totale investeringsvolume blijkt de uitvoering van maatregel 311 de vooropgestelde doelstelling al bereikt te hebben, terwijl wat betreft het aantal begunstigden de realisatiegraad van de outputindicator eerder laag is. In de midtermevaluatie (IDEA Consult, 2010) worden daarvoor enkele verklaringen aangehaald, waaronder:

- Door de afhandeling van het grote aantal dossiers in 2006 liepen ook de dossiers ingediend onder PDPO II in 2007 enige vertraging op;
- Het plafond werd in 2007 opgetrokken tot 1 miljoen euro per bedrijfsleider in plaats van 1 miljoen euro per bedrijf. Dat verklaart dat het gemiddelde steunvolume per bedrijf hoger is dan oorspronkelijk ingeschat.

Gebiedsgerichte werking

Binnen de gebiedsgerichte werking van As 3 kaderen vijf maatregelen en twee submaatregelen. In totaal werden er voor deze maatregelen in 2012 53 nieuwe projecten goedgekeurd. Daarmee komt het totale aantal goedgekeurde projecten in de periode 2007-2012 op 283. Figuur 34 geeft een overzicht van het aantal goedgekeurde projecten per jaar en per maatregel in de periode 2007-2012. De bespreking van de projecten per maatregel volgt in onderstaande tekst.

Figuur 34 Aantal goedgekeurde projecten in 2007-2012 binnen de maatregelen van de gebiedsgerichte werking van As 3

6.2 Bevordering van toeristische activiteiten (maatregel 313)

Outputindicatoren

Deze maatregel wordt uitgevoerd door drie beheersdiensten: de afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke rijkdommen (ALBON) voor landinrichtingsprojecten, het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) voor de natuurinrichtingsprojecten en de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) voor gebiedsgerichte projecten die worden goedgekeurd via de Provinciale Management Comit es (PMCs). In 2012 werden enkel in opdracht van VLM projecten goedgekeurd of subsidies uitbetaald.

De PMCs keurden in 2012 acht nieuwe projecten goed, voor een totale projectkost van 1.220.498 euro. Twee van die projecten hadden betrekking op de voorziening van kleinschalige infrastructuur (bijvoorbeeld informatiepunten, informatieborden, een informatiecentrum). Drie projecten waren gericht op de ontwikkeling en marketing van diensten op het gebied van plattelandstoerisme. En nog eens drie projecten verbeterden de recreatie-infrastructuur. Meer informatie over de door de PMCs goedgekeurde projecten is te vinden in de projectdatabank van het Vlaams Ruraal Netwerk op www.ruraalnetwerk.be.

Projecten die al eerder werden goedgekeurd ontvingen in 2012 tezamen 527.743 euro.

Resultaatindicatoren

Van de in 2012 afgelopen projecten werden de resultaatsindicatoren bepaald. De projecten trokken in totaal 36.033 nieuwe bezoekers aan. Er werden 4 nieuwe banen gecreëerd.

Doelbereik

Tabel 38 zet per output- en resultaatindicator de realisaties uit ten opzichte van de doelstellingen.

Tabel 38 Monitoring maatregel 313 Bevordering van toeristische activiteiten

Type indicator	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatie-percentage
Output	Aantal gesteunde nieuwe toeristische acties ¹²	55	55	100%
	Totaal investeringsvolume (euro) ¹³	8.190.000	10.725.395	131%
Resultaat	Stijging van de niet-landbouw bruto toegevoegde waarde van de bedrijven	NA	NA	NA
	Bruto aantal banen gecreëerd	182	95	52%
	Bijkomend aantal toeristische bezoeken	181.000	206.916	114%

Het resultaat van de As 3-projecten is pas gekend na afloop van het project. De realisaties van de resultaatindicatoren hebben dus enkel betrekking op de PDPO II-projecten die in 2012 of vroeger beëindigd werden. Dat zijn met andere woorden de projecten die in de periode 2007-2010 werden goedgekeurd. Deze werkwijze kan verklaren waarom het realisatiepercentage van de resultaatindicator betreffende jobcreatie (2007-2010) relatief laag ligt en lager dan de realisatiepercentages van de outputindicatoren (2007-2012).

6.3 Basisvoorzieningen voor de economie en plattelandsbevolking (maatregel 321)

Outputindicatoren

In 2012 werden binnen deze maatregel vijf nieuwe projecten goedgekeurd door de PMCs. Deze projecten zijn samen goed voor een projectkost van 1.086.789 euro. Meer informatie over de door de PMCs goedgekeurde projecten is te vinden in de projectdatabank van het Vlaams Ruraal Netwerk op www.ruraalnetwerk.be.

De totale uitbetaling voor projecten die eerder al werden goedgekeurd bedroeg in 2012 632.810 euro.

Resultaatindicatoren

De in 2012 afgelopen projecten hebben niet tot bijkomende internetontsluiting geleid. Dankzij de in 2012 afgelopen projecten kunnen in totaal 18.997 personen van de basisvoorzieningen genieten. Het aantal

¹² Voor deze toeristische acties worden de 'lasten uit het verleden' (projecten van ANB en ALBON) niet geteld, daar er gevraagd wordt naar 'nieuwe acties'.

¹³ Voor deze indicator worden zowel de huidige projecten (gebiedsgerichte werking via PMCs) als de 'lasten uit het verleden' geteld.

bijkomende personen dat per project kan genieten van de basisvoorzieningen verschilt sterk naargelang het project. Zo varieerde dat aantal personen tussen 15 en 10.000 voor de projecten die afliepen in 2012.

Doelbereik

Tabel 39 zet per output- en resultaatindicator de realisaties uit ten opzichte van de doelstellingen.

Tabel 39 Monitoring maatregel 321 Basisvoorzieningen voor de economie en plattelandsontwikkeling

Type indicator	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatie-percentage
Output	Aantal gesteunde acties	46	43	94%
	Totaal investeringsvolume (euro)	14.700.000	7.821.458	53%
Resultaat	Toename van het internetgebruik in ruraal gebied (aantal personen)	10.400	10.051	96%
	Aantal inwoners ruraal gebied dat van de basisvoorziening kan genieten	1.340.000	1.085.465	81%

Submaatregel Ontwikkeling van de paardenhouderij als economische drager op het platteland (maatregel 321-B)

Deze submaatregel werd in 2010 goedgekeurd. Er werden sindsdien nog geen projecten op deze submaatregel goedgekeurd.

6.4 Dorpskernvernieuwing en –ontwikkeling (maatregel 322)

Outputindicatoren

In 2012 keurden de PMCs negen nieuwe projecten goed in verband met dorpskernvernieuwing, goed voor een totaal investeringsvolume van bijna drie miljoen euro. Zes projecten werden opgezet ter stimulering van de sociale activiteiten in de dorpen, waarmee vooral wordt ingezet op het bevorderen van de functie van het dorp als ontmoetingsplaats en locatie voor sociaal overleg. Het opfleuren van dorpspleinen en het aanleggen van groenvoorzieningen om zo meer dorpelingen samen te brengen, zijn daar voorbeelden van. De drie andere projecten zetten eerder in op fysieke wijzigingen, om het dorp visueel aantrekkelijker te maken door restauratie, herinrichting of onderhoud van openbare voorzieningen en restauratie van dorpshuizen. Meer informatie over de door de PMCs goedgekeurde projecten is te vinden in de projectdatabank van het Vlaams Ruraal Netwerk op www.ruraalnetwerk.be.

In de periode tussen 2007 en 2012 waren er in totaal 56 unieke deelgemeenten betrokken bij de uitvoering van de dorpskernvernieuwingsprojecten.

De totale uitbetaling voor de reeds eerder goedgekeurde projecten bedroeg in 2012 738.664 euro.

Resultaatindicatoren

Dankzij de in 2012 afgelopen projecten kunnen in totaal 47.308 personen genieten van de verbeterde voorzieningen. Dat aantal personen verschilt sterk van project tot project. Voor de projecten afgesloten in 2012 varieerde het aantal inwoners dat van de verbeterde voorzieningen kan genieten tussen 2.000 en 16.000 personen.

Doelbereik

Tabel 40 zet per output- en resultaatindicator de realisaties uit ten opzichte van de doelstellingen.

Tabel 40 Monitoring maatregel 322 Dorpskernvernieuwing en -ontwikkeling

Type indicator	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatiepercentage
Output	Uniek aantal (deel)gemeenten waar acties plaatsvonden	112	56	50%
	Totaal investeringsvolume (euro)	15.225.000	16.953.608	111%
Resultaat	Aantal inwoners rurale gebieden die profiteren van verbeterde voorzieningen	1.365.925	259.891	19%

Het Strategisch Monitoringsrapport (2012) geeft een mogelijke verklaring voor de relatief lage realisatiegraad van het aantal acties onder deze maatregel. De projecten van de gebiedsgerichte As 3-maatregelen volgen allemaal dezelfde administratieve weg (indiening door lokale promotor en goedkeuring door PMC). Er werden echter meer projecten ingediend onder maatregel 331 dan onder andere maatregelen, waaronder 322. De populariteit van de verschillende maatregelen kon bij aanvang van de programmaperiode niet worden ingeschat, maar leidt er wel toe dat de vooropgestelde doelstelling van het aantal gesteunde acties onder maatregel 322 waarschijnlijk niet gehaald zal worden. Bovendien zijn de projecten rond dorpskernvernieuwing eerder grotere projecten, zodat de doelstelling voor totaal investeringsvolume wel gehaald wordt (Strategisch Monitoringsrapport, 2012).

Het resultaat van de As 3-projecten is pas gekend na afloop van het project. De realisaties van de resultaatindicatoren hebben dus enkel betrekking op de PDPO II-projecten die in 2012 of vroeger beëindigd werden. Dat zijn met andere woorden de projecten die in de periode 2007-2010 werden goedgekeurd. Deze werkwijze kan verklaren waarom het realisatiepercentage van de resultaatindicator (2007-2010) relatief laag ligt en lager dan de realisatiepercentages van de outputindicatoren (2007-2012).

6.5 Instandhouding en opwaardering van het landelijke erfgoed (maatregel 323)

Outputindicatoren

Deze maatregel wordt uitgevoerd door drie beheersdiensten: ALBON voor de landinrichtingsprojecten, ANB voor de natuurinrichtingsprojecten en VLM voor de gebiedsgerichte projecten goedgekeurd via de PMCs. In 2012 werden enkel in opdracht van VLM en ANB projecten goedgekeurd of subsidies uitbetaald.

ANB keurde in 2012 dertien nieuwe projecten over natuurlijk erfgoed goed, voor een totale projectkost van 2.580.227 euro. Er werden nog geen uitbetalingen gedaan voor deze projecten.

De PMCs keurden in 2012 elf nieuwe erfgoedprojecten goed, voor een totale projectkost van 2.180.499 euro. Van deze projecten hebben er acht betrekking op cultureel erfgoed en drie op natuurlijk erfgoed. (Voor de indeling in cultureel en natuurlijk erfgoed werd de afspraak gemaakt dat natuurlijke elementen die bij cultureel erfgoed horen ook als cultureel erfgoed beschouwd dienen te worden (bijvoorbeeld kasteelvijvers, groengebied rond kloosters, etc). Natuurlijk erfgoed staat volledig los van het culturele voorwerp (bijvoorbeeld natuur- of bosgebied).) Meer informatie over de door de PMCs goedgekeurde projecten is te vinden in de projectdatabank van het Vlaams Ruraal Netwerk op www.ruraalnetwerk.be.

Er werd in 2012 1.033.420 euro steun uitbetaald aan eerder goedgekeurde projecten.

Resultaatindicatoren

Dankzij de in 2012 afgelopen projecten kunnen 603.147 personen genieten van de verbeterde voorzieningen.

Doelbereik

Tabel 41 zet per output- en resultaatindicator de realisaties uit ten opzichte van de doelstellingen.

Tabel 41 Monitoring maatregel 323 Instandhouding en opwaardering landelijk erfgoed

Type indicator	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatie-percentage
Output	Aantal gesteunde acties	193	78 ¹⁴	40%
	Totaal investeringsvolume (euro)	6.128.840	12.240.235 ¹⁵	200%
Resultaat	Aantal inwoners rurale gebieden die genieten van verbeterde voorzieningen	2.353.828	1.194.828	51%

Het Strategisch Monitoringsrapport (2012) geeft een mogelijke verklaring voor de relatief lage realisatiegraad van het aantal acties onder deze maatregel. De projecten van de gebiedsgerichte As 3-maatregelen volgen allemaal dezelfde administratieve weg (indiening door lokale promotor en goedkeuring door PMC). Er werden echter meer projecten ingediend onder maatregel 331 dan onder andere maatregelen, waaronder 323. De populariteit van de verschillende maatregelen kon bij aanvang van de programmaperiode niet worden ingeschat, maar leidt er wel toe dat de vooropgestelde doelstelling van het aantal gesteunde acties onder maatregel 322 waarschijnlijk niet gehaald zal worden. Bovendien zijn de projecten die werden goedgekeurd eerder grotere projecten, zodat de doelstelling voor totaal investeringsvolume wel gehaald wordt (Strategisch Monitoringsrapport, 2012).

Het resultaat van de As 3-projecten is pas gekend na afloop van het project. De realisaties van de resultaatindicatoren hebben dus enkel betrekking op de PDPO II-projecten die in 2012 of vroeger beëindigd werden. Dat zijn met andere woorden de projecten die in de periode 2007-2010 werden goedgekeurd. Deze werkwijze kan verklaren waarom het realisatiepercentage van de resultaatindicator relatief laag ligt.

¹⁴ Dit zijn 61VLM-projecten, 13 nieuwe ANB-projecten, 3 ALBON-projecten gestart onder PDPO I en 1 ANB-project gestart onder PDPO I.

¹⁵ Dat bestaat uit 9.297.097 euro voor VLM-projecten, 2.580.227 euro voor nieuwe ANB-projecten, 225.813 euro voor ALBON-projecten gestart onder PDPO I en 137.098 euro voor ANB-projecten gestart onder PDPO I.

Voorbeeld van een As 3-project Landelijk erfgoed PDPO II

LEVEND ERFGOED PARK, WACHTEBEKE, OOST-VLAANDEREN

Promotor: Steunpunt Levend Erfgoed vzw

In 2004 opende het Steunpunt Levend Erfgoed (SLE) het unieke Levend Erfgoed Park in het provinciaal domein Puyenbroek in Wachtebeke. Naast een permanente tentoonstelling van tientallen oude rassen van boerderijdieren (paarden, runderen, geiten, schapen, hoenders, eenden, ganzen, kalkoenen, duiven) is het park ook een thuishaven voor enkele fokprogramma's die door SLE worden opgezet. De oude cultuurrassen vormen een wezenlijk onderdeel van het agrarisch erfgoed van de streek. Gezien de toenemende belangstelling van de niet-professionele plattelandsgebruikers voor zeldzame boerderij- en neerhofdieren, groeit ook de nood aan een betere educatieve omkadering en informatieverstrekking. Vandalen brachten de voorbije jaren ernstige schade toe aan de bestaande infoborden in het park. Daarom wil SLE met dit project een nieuw 'Levend Erfgoed Leerp pad' uitbouwen met aangepaste informatieborden en wegwijzers doorheen het park. Men wil het brede publiek bewust maken van de impact die de veranderingen in de landbouwproductie hebben gehad op de kenmerken van de dieren zelf. Naast een uiterlijke beschrijving van de vaak erg bedreigde rassen is het belangrijk om ook te wijzen op de oude nutsdoelen van de rassen en potentieel belangrijke rol ervan in de toekomst.

Het leerp ad zal gratis zijn en vrij toegankelijk voor alle bezoekers van het domein Puyenbroeck. In het project wordt bij het leerp ad ook een begeleidende educatieve kaart voorzien, waarvan ook de gidsen op het domein gebruik kunnen maken.

(www.sle.be)

6.6 Intermediaire dienstverlening (opleiding en vorming van ruraal ondernemerschap) (maatregel 331)

Outputindicatoren

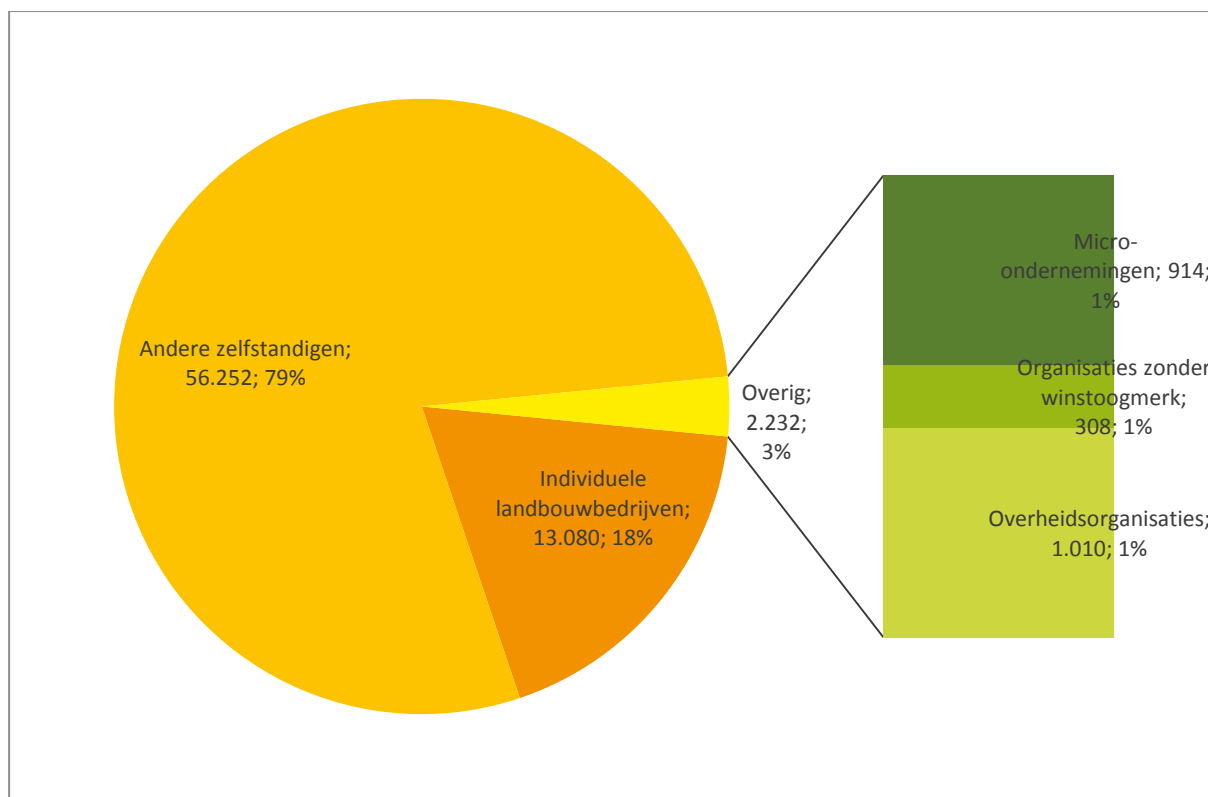
In 2012 werden zeven nieuwe projecten rond opleiding en vorming van ruraal ondernemerschap goedgekeurd. Meer informatie over de door de PMCs goedgekeurde projecten is te vinden in de projectdatabank van het Vlaams Ruraal Netwerk op www.ruraalnetwerk.be.

Aan projecten die eerder goedkeuring kregen werd vorig jaar 375.388 euro uitbetaald.

Van de projecten die in 2012 afliepen, werden een aantal bijkomende gegevens verzameld. Zo weten we dat aan de beëindigde projecten die kaderden in "management, administratie (boekhouding) en marketingvaardigheden" 242 personen hebben deelgenomen en dat daaraan 80 opleidingsdagen werden besteed. Binnen de categorieën "ICT" en "behoud en verbetering van landschap en milieubescherming" werden er geen projecten beëindigd in 2012.

In figuur 35 wordt het unieke aantal gesteunde economische actoren van de projecten beëindigd in 2009, 2010, 2011 en 2012 uitgesplitst naar de verschillende types actoren. Er werden 13.080 landbouwbedrijven gesteund, 1.010 overheidsorganisaties, 308 organisaties zonder winstoogmerk en 914 bedrijven. De overige deelnemers (56.252) kunnen niet tot een van de eerder genoemde actoren gerekend worden, hun deelname wordt op zelfstandige basis verondersteld.

Van de deelnemende landbouwers was 4,3% jonger dan 25 jaar en was 39,9% een vrouw. Van de niet-landbouwers was 5,5% jonger dan 25 jaar en was 82,6% een vrouw. Deze cijfers zijn zeer vergelijkbaar met de vorige jaren.

Figuur 35 Absolute en procentuele verdeling van de unieke deelnemers aan alle beëindigde projecten van intermediaire dienstverlening volgens type actor (2007-2012)

Resultaatindicatoren

In totaal hebben 74.013 unieke personen de voorbije vijf jaren met succes deelgenomen aan een project binnen deze maatregel. Hierbij worden niet alleen de landbouwers en de "zelfstandige" niet-landbouwers geteld, maar ook de personen die behoren tot vzw's, overheidsorganisaties en KMO's. Van deze personen was 5,7% jonger dan 25 jaar en 71,2% een vrouw.

Doelbereik

Tabel 42 zet per output- en resultaatindicator de realisaties uit ten opzichte van de doelstellingen.

In het Jaarverslag 2010 werd een aantal doelstellingen bijgesteld. Daarbij moet ermee rekening gehouden worden dat in 2007 met één project (een televisie-uitzending) veel meer mensen bereikt werden dan met een gemiddeld project uit deze maatregel. Dat ene project werd dan ook niet meegenomen bij het bepalen van de nieuwe doelstelling, maar maakt wel dat de realisatiegraad al hoog is.

Tabel 42 Monitoring maatregel 331 Intermediaire dienstverlening

Type indicator	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatie-percentage
Output	Aantal deelnemende economische actoren aan gesteunde activiteiten (niet-uniek)	78.800	73.854	94%
	Aantal dagen opleiding voor alle deelnemers	64.000	61.191	96%
Resultaat	Aantal unieke deelnemers die met vrucht de opleidingsactiviteit beëindigden	81.500	74.013	91%

7 INDICATOREN AS 4 – LEADER

7.1 Lokale ontwikkelingsstrategieën leefkwaliteit / diversificatie (maatregel 413)

Outputindicatoren

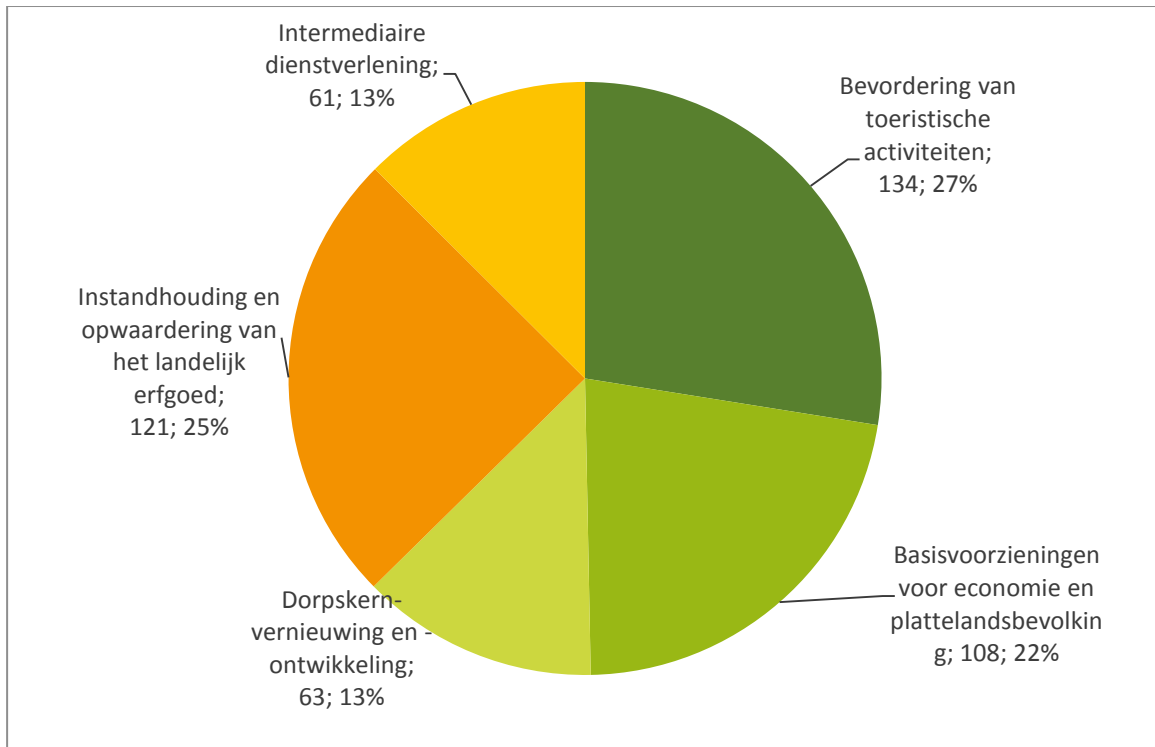
In 2012 werden 54 nieuwe Leaderprojecten goedgekeurd door de Plaatselijke Groepen (PG's). Voor de periode 2007-2012 komt dat neer op een totaal van 487 goedgekeurde projecten. Een overzicht daarvan is te vinden op website van het Vlaams Ruraal Netwerk (www.ruraalnetwerk.be).

In figuur 36 worden de 487 goedgekeurde Leaderprojecten in de periode 2007-2012 onderverdeeld in de verschillende types maatregelen van As 3. Figuur 37 doet hetzelfde voor 2012. Deze onderverdeling is enkel bedoeld om een onderscheid te kunnen maken in de types projecten (bijvoorbeeld toeristische activiteiten of landelijk erfgoed), maar betekent niet dat de financiering gebeurt via de reguliere werking van As 3¹⁶. Uit de analyse blijkt dat de meeste PDPO II-projecten kaderen in de "bevordering van toeristische activiteiten" (27%), "instandhouding en opwaardering van het landelijk erfgoed" (25%) en "basisvoorzieningen voor economie en plattelandsbevolking" (22%). De meeste in 2012 goedgekeurde projecten kaderden in de "instandhouding en opwaardering van het landelijk erfgoed" (41%).

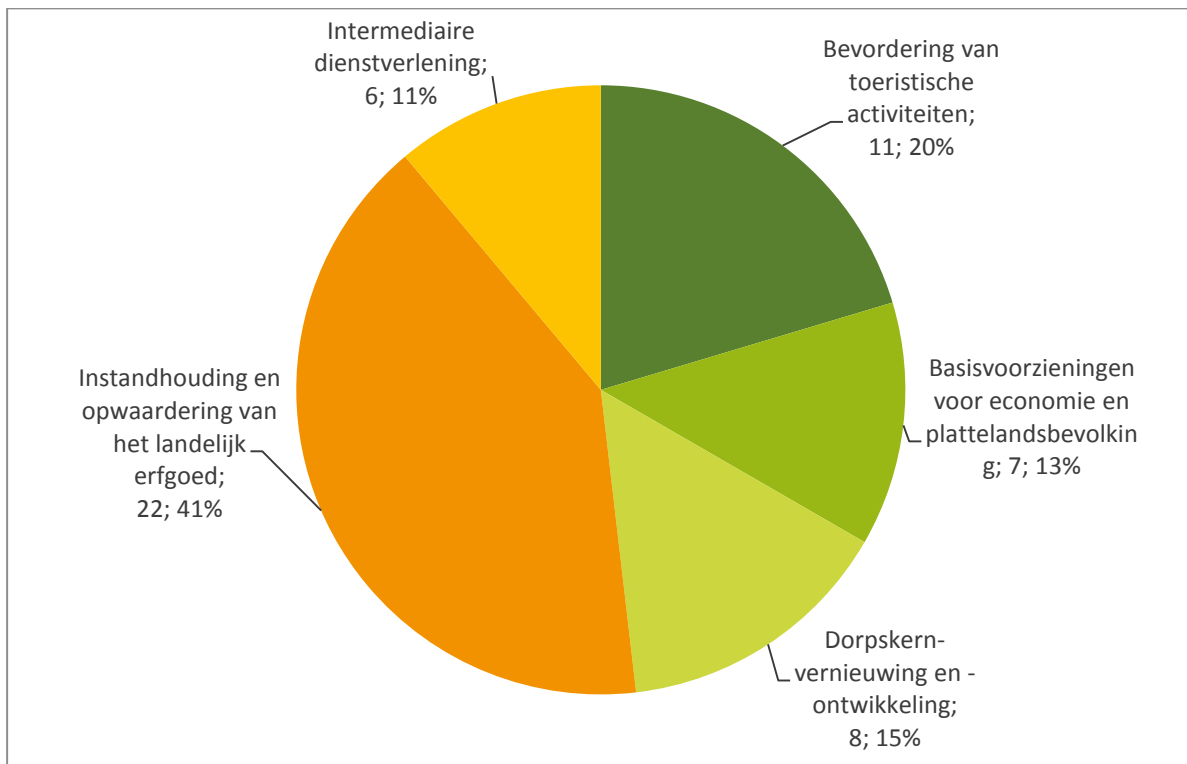
De 487 goedgekeurde projecten hebben in totaal 780 financieel begunstigen, van wie 447 uit de privésector en 333 uit de openbare sector.

In 2012 werd er in totaal 5.806.952 euro uitbetaald aan goedgekeurde Leaderprojecten.

¹⁶ In Vlaanderen kunnen de Leadergroepen enkel projecten indienen die passen binnen de doelstellingen van de gebiedsgerichte werking van As 3. Daarenboven kunnen subsidies voor As 3-maatregelen binnen een Leadergebied enkel gegeven worden bij toepassing van de Leadermethodologie, dus via de PG's. Reguliere subsidiëring via de gebiedsgerichte werking van As 3 (toegekend door de PMC's) is niet mogelijk in Leadergebied.

Figuur 36 Absolute en procentuele verdeling van het aantal goedgekeurde Leaderprojecten over de verschillende maatregelen van de gebiedsgerichte werking van As 3 (2007-2012)

Figuur 37 Absolute en procentuele verdeling van het aantal goedgekeurde Leaderprojecten over de verschillende maatregelen van de gebiedsgerichte werking van As 3 (2012)

Resultaatindicatoren

Met de 231 projecten die reeds beëindigd zijn, werden in totaal 100 bijkomende banen gecreëerd. Daarvan werden er 59 ingevuld door een vrouw en 21 door een persoon jonger dan 25 jaar.

Doelbereik

Tabel 43 zet per output- en resultaatindicator de realisaties uit ten opzichte van de doelstellingen.

Tabel 43 Monitoring maatregel 413 Lokale ontwikkelingsstrategieën leefkwaliteit / diversificatie

Type indicator	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatie-percentage
Output	Aantal gesteunde Plaatselijke Groepen (PG's)	10	10	100%
	Totale oppervlakte PG-gebied (km ²)	3.500	5.821	166%
	Totaal aantal inwoners in PG-gebied	900.000	1.191.884	132%
	Aantal projecten goedgekeurd door PG's	500	487	97%
	Aantal gesteunde begunstigden	700	780	111%
Resultaat	Aantal banen gecreëerd	Geen doelstelling	100	NA

Voorbeeld van een As 4-project PDPO II

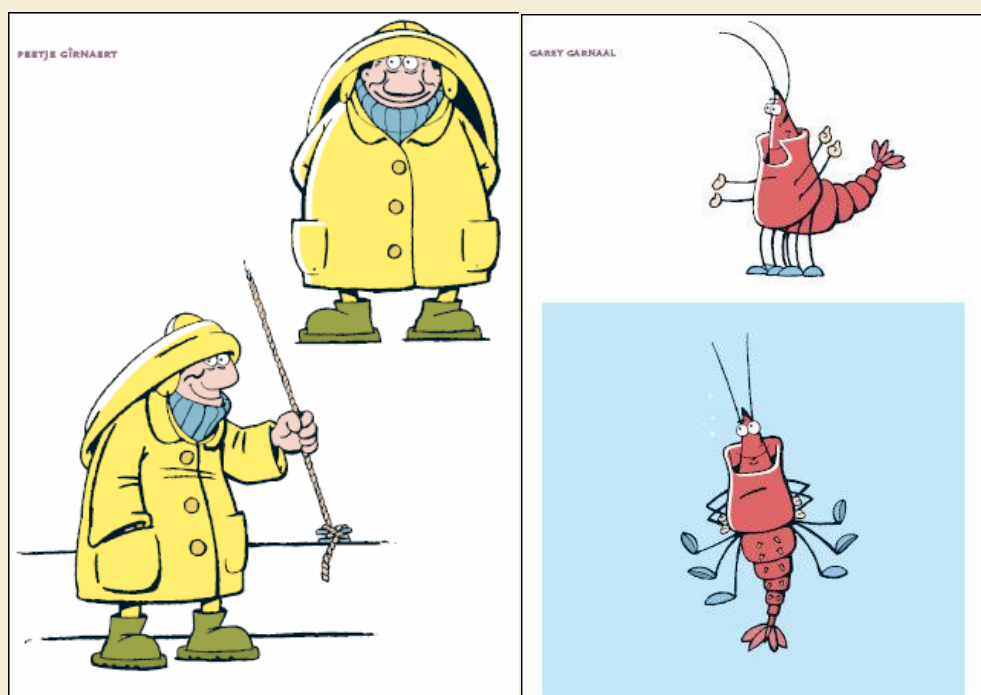
EEN VISSERSDORP ZONDER HAVEN OP KINDERMAAT

Promotor: Gemeentebestuur Assenede (Boekhoute), Oost-Vlaanderen

Het bezoekerscentrum van Assenede werkte een educatief pakket uit waarmee ze voor de bezoekers de visserijgeschiedenis van Boekhoute een gezicht geven. Via twee figuurtjes, Peetje Girnaert en Garry Garnaal (figuur 38), brengen ze het verhaal van een garnaalvisser in Boekhoute specifiek gericht op de jonge bezoekers. Die twee figuurtjes werden het uithangbord van 'een vissersdorp op kindermaat', een aan kinderen aangepaste rondleiding in het bezoekerscentrum. Daarnaast werden ook een lespakket en een kortverhaal ontwikkeld, evenals een webstek en een erfgoedwandeling langs de drie havens van Boekhoute.

Klasgroepen kunnen naast het lespakket en de rondleiding in het bezoekerscentrum ook een bezoek brengen aan de Bou 8, een legendarische garnalenschuit die in Boekhoute ligt, en het rijke krekengebied in de streek. Op die manier wil men de lokale geschiedenis ook voor jonge bezoekers een gezicht geven.

De erfgoedwandeling door Boekhoute is opgevat als een reportage. De wandelaars kruipen in de huid van een reporter die enkele verhalen met schrijven voor een lokale krant. De route wordt uitgestippeld via een mobiel GPS-systeem dat de deelnemers meekrijgen bij aanvang van de wandeling. Op elk van de vijf stopplaatsen moet informatie verzameld worden voor de verhalen.

Figuur 38 Peetje Girnaert en Garry Garnaal

7.2 Samenwerkingsprojecten met andere plattelandsgebieden (maatregel 421)

Outputindicatoren

In 2012 werden drie nieuwe projecten goedgekeurd. Het zijn alle drie transnationale projecten, waarvan er één kadert in de doelstelling "bevordering van toeristische activiteiten", één betrekking heeft op "dorpskernvernieuwing en -ontwikkeling" en één de doelstelling "instandhouding en opwaardering van het landelijk erfgoed" nastreeft. In de periode 2010-2012 werden daarmee in totaal tien projecten goedgekeurd. 24 (niet-unieke) PG's werken samen aan deze projecten, waarvan 15 Vlaamse.

Op deze maatregel werd in 2012 171.913 euro uitbetaald.

Resultaatindicatoren

Gegevens over gecreëerde banen worden verzameld bij het afsluiten van projecten. Binnen deze maatregel werden tot nog toe geen projecten afgesloten. Zodus zijn er nog geen cijfers over aantal gecreëerde banen beschikbaar.

Doelbereik

Tabel 44 zet per output- en resultaatindicator de realisaties uit ten opzichte van de doelstellingen.

Tabel 44 Monitoring maatregel 421 Samenwerkingsprojecten met andere plattelandsgebieden

Type indicator	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatie-percentage
Output	Aantal projecten	20	10	50%
	Aantal gesteunde Plaatselijke Groepen (PG's)	10	9	90%
Resultaat	Aantal banen gecreëerd	Geen doelstelling	0	NA

In bovenstaande tabel is voor het aantal gesteunde PG's het unieke aantal gesteunde Vlaamse PG's opgegeven.

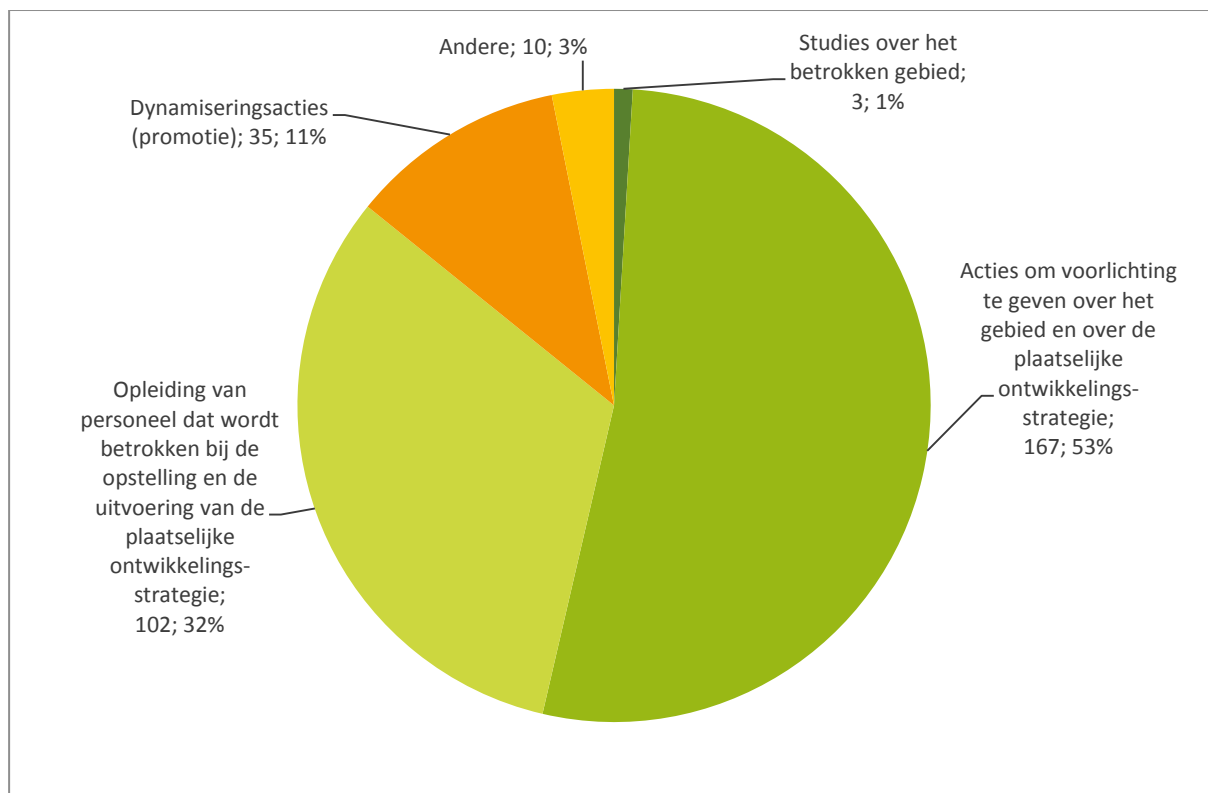
7.3 Werking Plaatselijke Groepen (maatregel 431)

Outputindicatoren

Met deze maatregel wordt steun verleend voor het beheer van de Plaatselijke Groepen, de verwerving van vakkundigheid en het dynamiseren van het gebied. Het gaat voornamelijk om kortlopende vormingsactiviteiten.

In 2012 werden 317 activiteiten gesteund. Voor de periode 2007-2012 komt dat neer op 1.465 activiteiten. In 2012 werd aan die activiteiten 752.984 euro uitbetaald.

In figuur 39 wordt een overzicht gegeven van de in 2012 gesteunde activiteiten per type activiteit. Iets meer dan de helft (53%) van de activiteiten bestond uit een informatiesessie over het Leadergebied en het bekendmaken van de lokale ontwikkelingsstrategieën. Dat bestaat uit het uitgeven van folders en publiceren van artikelen, het verspreiden van persberichten en het organiseren van studiedagen en infomomenten. 32% van de activiteiten draaide rond het opleiden van personeel dat de lokale ontwikkelingsstrategie moet voorbereiden en uitvoeren. 11% van de acties focusten op het voeren van promotie. Een beperkt aantal acties is onder te brengen in de categorie "studies over het betrokken gebied". Onder de categorie "andere" worden de secretariaats- en personeelskosten verstaan van de PG-coördinatoren en administratieve krachten van de tien Vlaamse PG's. Hiervoor werden tien "activiteiten" gerekend overeenkomende met de tien Leadergebieden.

Figuur 39 Absolute en procentuele verdeling van de activiteiten rond Werking Plaatselijke Groepen per categorie in 2012

Resultaatindicatoren

In de periode 2007-2012 hebben 2.227 unieke personen succesvol deelgenomen aan één of meerdere opleidingsactiviteiten. 38% van de deelnemers waren vrouwen en 8% was jonger dan 25 jaar. Alle deelnemers die aanwezig waren op de opleiding worden als "geslaagd" beschouwd in de zin dat ze het geleerde zullen toepassen in de praktijk.

Doelbereik

Tabel 45 zet per output- en resultaatindicator de realisaties uit ten opzichte van de doelstellingen.

Tabel 45 Monitoring maatregel 431 Werking Plaatselijke Groepen

Type indicator	Indicator	Doel 2007-2013	Realisatie 2007-2012	Realisatie-percentage
Output	Aantal gesteunde acties	1.700	1.465	86%
Resultaat	Aantal deelnemers dat met succes de opleiding volbracht	Geen doelstelling	2.227	NA

8 INDICATOREN HEALTH CHECK EN ECONOMISCH HERSTELPLAN

8.1 Inleiding

2010 was het eerste jaar van uitvoering van het Health Check-programma of de tussentijdse bijsturing van het landbouwbeleid. Europa voorzag met de Health Check-verordening (Verordening (EG) Nr 74/2009) extra financiële middelen voor de volgende prioriteiten: hernieuwbare energie, klimaatverandering, waterbeheer, biodiversiteit en de herstructurering van de zuivelsector. Ook vanuit het Economisch Herstelplan kwamen vanaf 2010 extra middelen ter beschikking van het landbouw- en plattelandsbeleid, voor dezelfde doelstellingen als die van de Health Check aangevuld met breedband. Zoals in onderstaande tekst wordt toegelicht, heeft Vlaanderen op al deze prioriteiten ingezet, behalve op breedband omdat Vlaanderen reeds een volledige bedekkingsgraad heeft.

8.2 As 1

Vlaanderen koos er binnen As 1 voor om in te zetten op de Health Check-prioriteiten via de bestaande maatregelen "investeringssteun in landbouwbedrijven" en "verhoging van de toegevoegde waarde van land- en bosbouwproducten".

8.2.1 Investerings in landbouwbedrijven (maatregel 121)

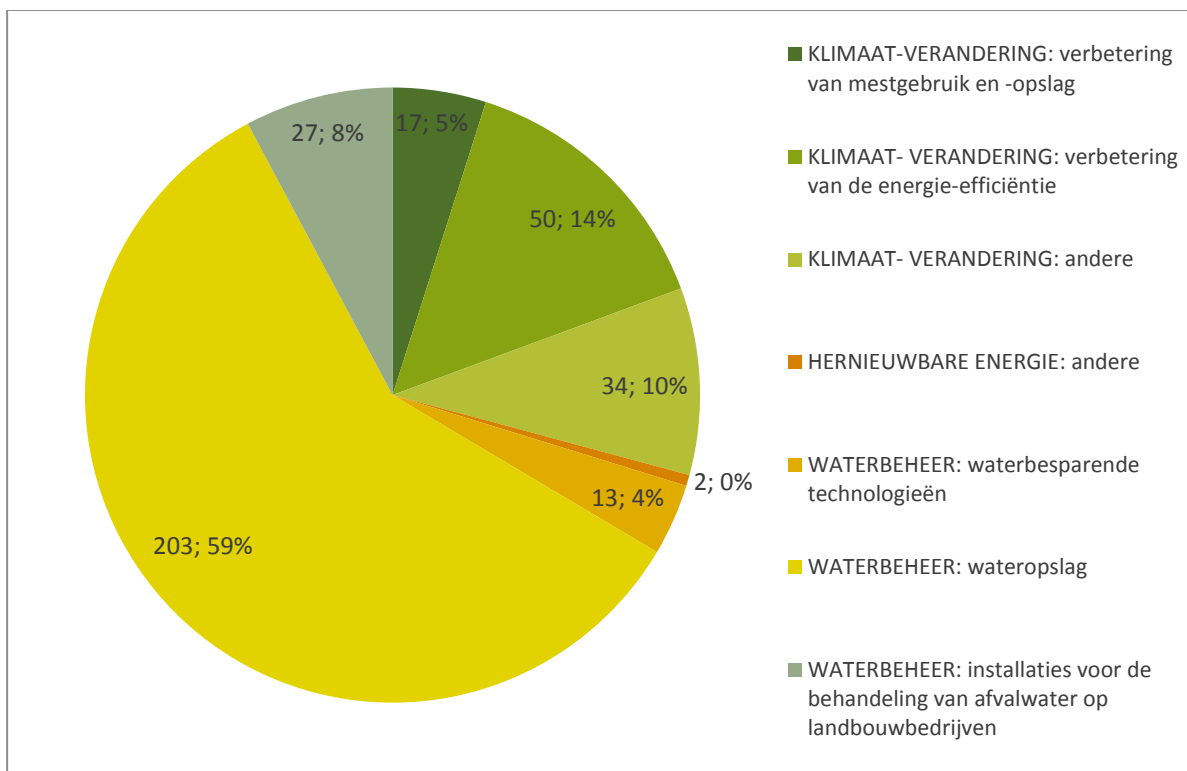
Outputindicatoren

In 2012 werden 346 aanvragen voor investeringen in het kader van de Health Check goedgekeurd. Samen vertegenwoordigen ze een investeringsvolume van 10,5 miljoen euro. In 2012 werd 2.502.933 euro steun uitbetaald aan eerder goedgekeurde investeringsdossiers.

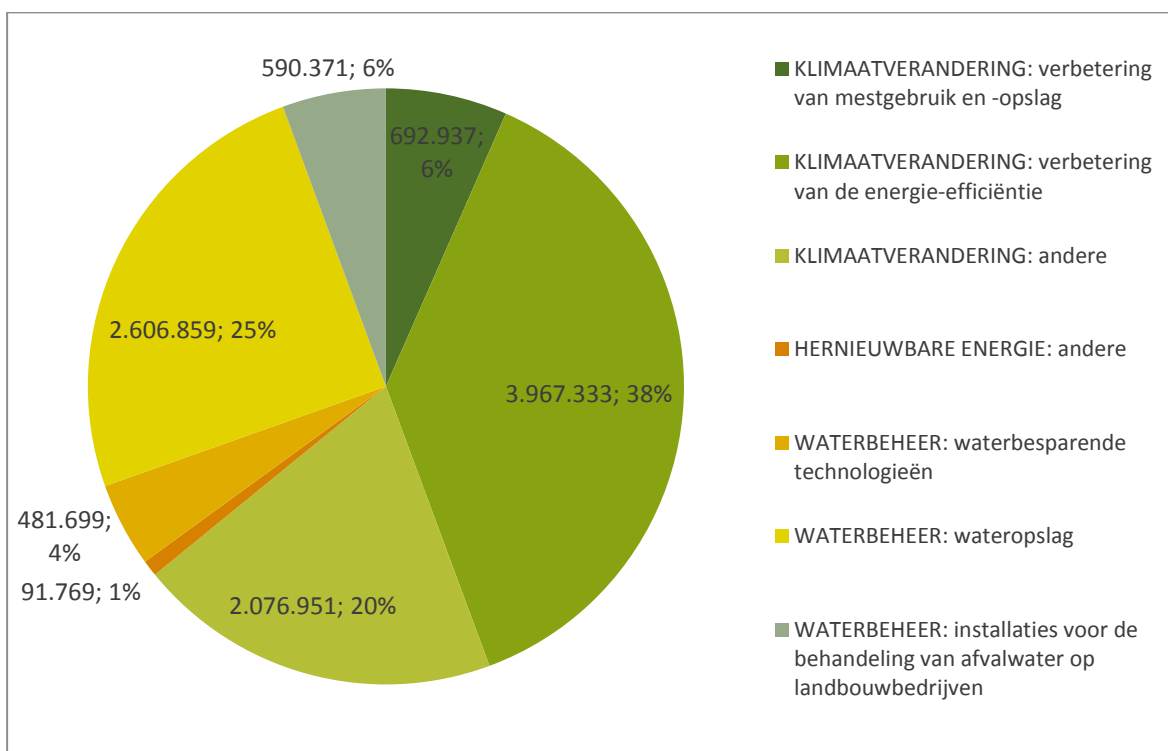
Verschillende VLIF-investeringen worden toegewezen aan specifieke acties die kaderen in de door Europa vooropgestelde prioriteiten. Zo bestaat de prioriteit waterbeheer uit de acties "waterbesparende technologieën", "wateropslag" en "installaties voor de behandeling van afvalwater op landbouwbedrijven". Voor de prioriteit klimaat werd ingezet op de acties "verbetering van mestgebruik en -opslag", "verbetering van de energie-efficiëntie" en "andere".

De investeringstypes die ondergebracht werden bij "verbetering van de energie-efficiëntie" zijn vooral investeringen die toepasbaar zijn binnen de glastuinbouw, namelijk energieschermen, warmtebuffer, rookgascondensor, energiebesparende kasomhulling, warmtepomp, micro-WKK, maar ook energiezuinige ventilatiesystemen voor de veeteeltsector. Binnen de actie "verbetering van mestgebruik en -opslag" zitten investeringen in mestopslag en mestdroging. Onder "hernieuwbare energie: andere" hoort het VLIF-investeringstype "verwarming op hernieuwbare energie". Onder "klimaatverandering: andere" horen de VLIF-investeringstypes rookgasreiniging en luchtwassers. Het VLIF-investeringstype "opslag van regenwater" werd ondergebracht bij "waterbeheer: wateropslag". Onder "waterbeheer: installaties voor behandeling van afvalwater" werden de VLIF-investeringstypes waterzuiveringsinstallaties, phytobak en opslag van verontreinigd water/vetafscheider ingedeeld. Ten slotte kunnen de VLIF-investeringstypes "investeringen in hergebruik van beregenings- en regenwater", "waterbehandeling (ontsmetting, ontzilting)" en "waterdampstoomspoeling tot de actie "waterbeheer: waterbesparende technologieën" gerekend worden.

In figuur 40 en figuur 41 worden respectievelijk de goedgekeurde aanvragen en het totale investeringsvolume weergegeven, ingedeeld in de prioriteiten en acties van het Health Check-programma. Het aantal goedgekeurde aanvragen voor investeringstypes in het kader van de actie "wateropslag" (prioriteit waterbeheer) is het hoogst (59%), gevolgd door "verbetering van de energie-efficiëntie" (prioriteit klimaatverandering) (14%). Vanuit het totale investeringsvolume van de goedgekeurde dossiers bekeken is "verbetering van de energie-efficiëntie" veruit de belangrijkste actie (38%), gevolgd door "wateropslag" (25%).

Figuur 40 Aantal in 2012 goedgekeurde aanvragen (absoluut en procentueel) voor investeringen die onder de Health Check-prioriteiten vallen, onderverdeeld per prioriteit (hoofdletters) en actie (kleine letters)

Figuur 41 Absolute (euro) en procentuele verdeling van het totale investeringsvolume van de in 2012 goedgekeurde aanvragen voor investeringen onder de Health Check-prioriteiten, onderverdeeld per prioriteit (hoofdletters) en actie (kleine letters)

Doelbereik

Tabel 46 zet per outputindicator de realisaties uit ten opzichte van de doelstellingen.

Tabel 46 Monitoring maatregel 121 Investerings in landbouwbedrijven onder Health Check

Indicator	Doel 2009-2013	Realisatie 2009-2012	Realisatie-percentage
Aantal gesteunde bedrijven	1.172	1.006	86%
Totale investeringsvolume (euro)	45.400.000	34.842.204	77%

8.2.2 Verhoging van de toegevoegde waarde van land- en tuinbouwproducten (maatregel 123)

Outputindicatoren

Voor het eerst werden in 2012 ook Health Check-uitgaven gedaan voor deze maatregel. Er werd 453.476 euro uitbetaald aan eerder goedgekeurde dossiers. Vijf dossiers betroffen investeringen voor de verbetering van de energie-efficiëntie (prioriteit klimaatverandering), één dossier investeerde in waterbesparende technologie en één dossier betrof een afvalwaterbehandelingsinstallatie (beide prioriteit waterbeheer). Samen waren deze dossiers goed voor een investeringsvolume van 4,5 miljoen euro.

Doelbereik

Tabel 47 zet per outputindicator de realisaties uit ten opzichte van de doelstellingen.

Tabel 47 Monitoring maatregel 123 Verhoging van de toegevoegde waarde van land- en tuinbouwproducten onder Health Check

Indicator	Doel 2009-2013	Realisatie 2009-2012	Realisatie-percentage
Aantal gesteunde bedrijven	184	7	4%
Totale investeringsvolume (euro)	53.340.000	4.534.759	9%

8.3 As 2

Vlaanderen koos er binnen As 2 voor om op de Health Check-prioriteiten in te zetten door middel van een aantal bestaande agromilieumaatregelen en de toen nieuwe maatregel "verwarringstechniek in de pitfruitteelt". In 2012 werden contracten en arealen uitbetaald die in 2011 of vroeger via de verzamelaanvraag werden aangevraagd.

8.3.1 Agromilieumaatregelen (maatregel 214)

Outputindicatoren

Vlaanderen zet door middel van een aantal agromilieumaatregelen in op de Europese prioriteiten klimaatverandering, waterbeheer en biodiversiteit. Aan de prioriteit klimaatverandering werden door Vlaanderen de agromilieumaatregelen vlinderbloemigen, BO water en BO erosiebestrijding toegewezen. De maatregelen BO kleine landschapselementen (poelen), en mechanische onkruidbestrijding worden verondersteld bij te dragen tot de prioriteit waterbeheer. Aan de prioriteit biodiversiteit wordt gewerkt via de maatregelen verwarringstechniek, BO perceelsrandenbeheer, BO soortenbescherming en BO kleine landschapselementen (niet-poelen).

Er zijn in 2012 enkel contracten verwarringstechniek en mechanische onkruidbestrijding uitbetaald, waarmee zoals hierboven beschreven respectievelijk werd ingezet op biodiversiteit en waterbeheer. In totaal werden in 2012 op het budget van het Health Check-programma 1.417 agromilieumcontracten uitbetaald, voor een oppervlakte van 11.741 hectare. In totaal werd in 2012 2.721.148 euro steun gegeven, waarvan 5.346 euro top-up.

Het unieke areaal waarop in 2012 agromilieumaatregelen onder Health Check werden uitbetaald bedroeg 11.690 hectare. 1.402 unieke bedrijven hadden één of meerdere contracten lopen die in 2012 op Health Check budget werden uitbetaald.

Doelbereik

Tabel 48 zet de realisaties van de outputindicatoren uit ten opzichte van de doelstellingen.

Tabel 48 Monitoring maatregel 214 Agromilieumaatregelen onder Health Check-programma

Indicator	Doel 2009-2013	Realisatie 2009-2012	Realisatie-percentage
Aantal unieke gesteunde bedrijven	2.084	4.600	221%
Totaal areaal (ha)	18.283	22.066	121%
Uniek areaal (ha)	16.820	14.951	89%
Aantal contracten	3.920	6.117	156%

De doelstellingen voor aantal gesteunde bedrijven, totale areaal en aantal contracten blijken niet goed ingeschat te zijn. Toch zullen deze niet aangepast worden, omdat een passende inschatting niet mogelijk is gezien de uitvoeringswijze van deze maatregel. De contracten die met Health Check-budget worden uitbetaald, kunnen immers jaarlijks variëren. Aangezien het Health Check-budget ontoereikend is om alle betrokken agromilieumaatregelen te financieren, wordt pas bij de uitbetaling van de contracten beslist of hiervoor al dan niet Health Check-middelen worden gebruikt. Daarom is het niet mogelijk hiervan voordien al een adequate inschatting te maken.

8.4 As 3

Vlaanderen koos er binnen As 3 voor om in te zetten op de Health Check-prioriteiten via de bestaande maatregel "investerings met betrekking tot diversificatie van landbouwactiviteiten".

8.4.1 Investerings met betrekking tot diversificatie van landbouwactiviteiten (maatregel 311)

Outputindicatoren

In 2012 werd slechts 1 diversificatiedossier goedgekeurd binnen het Health Check-programma. Het dossier valt onder de actie "installaties/infrastructuur voor hernieuwbare energie op basis van biomassa en andere hernieuwbare energiebronnen (zonne- en windenergie, geothermische energie)", ingedeeld onder de Europese prioriteit "hernieuwbare energie". Het dossier betrof een investering in fotovoltaïsche cellen/zonneboilers, goed voor een investeringsvolume van 50.711 euro.

In 2012 werd 2.707.762 euro van het Health Check-budget uitgegeven aan investeringen die de vorige jaren op deze maatregel werden goedgekeurd.

Doelbereik

Tabel 49 zet de realisaties van de outputindicatoren uit ten opzichte van de doelstellingen. Hieruit blijkt dat de vooraf ingeschatte doelstelling voor investeringsvolume bijna gehaald is, terwijl die voor aantal begunstigden nog niet gerealiseerd is. Dat wijst erop dat de gemiddelde investeringskost per dossier in werkelijkheid hoger is dan aanvankelijk voorspeld.

Tabel 49 Monitoring maatregel 311 Investerings met betrekking tot diversificatie van landbouwactiviteiten onder Health Check-programma

Indicator	Doel 2009-2013	Realisatie 2009-2012	Realisatie-percentage
Aantal begunstigden	1.000	365	37%
Totale investeringsvolume (euro)	40.000.000	39.638.877	99%

FIGUREN

Figuur 1 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de totale publieke uitgaven (inclusief top-up en inclusief Health Check en Economisch Herstelplan, exclusief technische bijstand) in kalenderjaar 2012 over de vier assen van PDPO II.....	22
Figuur 2 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de totale publieke uitgaven (inclusief top-up en inclusief Health Check en Economisch Herstelplan, exclusief technische bijstand) in kalenderjaren 2007-2012 over de vier assen van PDPO II.....	22
Figuur 3 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de Europese uitgaven (inclusief Health Check en Economisch Herstelplan, exclusief technische bijstand) in 2012 over de vier assen van PDPO II	23
Figuur 4 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de Europese uitgaven (inclusief Health Check en Economisch Herstelplan, exclusief technische bijstand) in kalenderjaren 2007-2012 over de vier assen van PDPO II.....	23
Figuur 5 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de Europese uitgaven (exclusief Health Check en Economisch Herstelplan) in kalenderjaren 2007-2012 over de vier assen van PDPO II en technische bijstand .	24
Figuur 6 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de totale publieke uitgaven (inclusief top-up en inclusief Health Check en Economische Herstelplan, exclusief technische bijstand) in kalenderjaar 2012 over de maatregelen van PDPO II (Uitgaven lager dan 1% van het totaal werden samengebracht in de categorie "maatregelen < 1%") (AMM = agromilieumaatregel, VLIF = Vlaams Landbouwinvesteringsfonds, BO = beheerovereenkomst).....	25
Figuur 7 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de totale publieke uitgaven (inclusief top-up en inclusief Health Check en Economisch Herstelplan) in kalenderjaar 2012 over de maatregelen van As 1 (VLIF = Vlaams Landbouwinvesteringsfonds, BOB = Beschermd Oorsprongsbenaming, BGA = Beschermd Geografische Aanduiding, GTS = Gegarandeerde Traditionele Specialiteit).....	26
Figuur 8 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de totale publieke uitgaven (inclusief top-up en inclusief Health Check en Economisch Herstelplan) in kalenderjaar 2012 over de maatregelen van As 2 (AMM = agromilieumaatregel, BO = beheerovereenkomst, KLE = kleine landschapselementen)	27
Figuur 9 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de totale publieke uitgaven (inclusief top-up en inclusief Health Check en Economisch Herstelplan) in kalenderjaar 2012 over de maatregelen van As 3 en As 4 (VLIF = Vlaams Landbouwinvesteringsfonds).....	28
Figuur 10 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de publieke uitgaven in 2012 voor demo-projecten ...	39
Figuur 11 Absolute en procentuele verdeling per landbouwsector van de in 2012 goedgekeurde vestigingsdossiers.....	41
Figuur 12 Absolute (euro) en procentuele verdeling per landbouwsector van het investeringsvolume van de in 2012 goedgekeurde vestigingsdossiers.....	41
Figuur 13 Evolutie van de gezamenlijke bruto toegevoegde waarde van LMN-landbouwbedrijven met een in 2007 goedgekeurd vestigingsdossier (AMS op basis van LMN).....	42
Figuur 14 Absolute en procentuele verdeling van het in 2012 aantal uitbetaalde adviezen onder het nieuwe BAS-systeem	44
Figuur 15 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de publieke uitgaven voor adviesverstrekking in het nieuwe BAS-systeem in 2012	44
Figuur 16 Absolute en procentuele verdeling van het aantal goedgekeurde investeringsdossiers over de verschillende bedrijfstypes, 2012.....	46
Figuur 17 Absolute (euro) en procentuele verdeling van het investeringsvolume van de in 2012 goedgekeurde investeringsdossiers over de verschillende bedrijfstypes	47
Figuur 18 Evolutie van de gezamenlijke bruto toegevoegde waarde van LMN-landbouwbedrijven met een in 2007 goedgekeurd investeringsdossier (AMS op basis van LMN).....	49
Figuur 19 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de in 2012 toegekende steunbedragen over de verschillende thema's. Hierbij werd elk type investering uniek aan een thema toegewezen. Legende: PV = fotovoltaïsche cellen of zonnepanelen, WKK = warmtekrachtkoppelinginstallatie.....	51
Figuur 20 Evolutie van de gezamenlijke bruto toegevoegde waarde van agrovoedingsbedrijven gesteund door middel van maatregel 123 (Bron: AMS op basis van Belfirst).....	52

Figuur 21 Evolutie van het uitbetaalde areaal (ha) van maatregelen 212 en 213 (Vergoeding Natuur) tussen 2007 en 2012	56
Figuur 22 Absolute (ha) en procentuele verdeling van de oppervlakte onder de verschillende agromilieumaatregelen (2012)	60
Figuur 23 Absolute en procentuele verdeling van het aantal contracten voor de verschillende agromilieumaatregelen (2012)	60
Figuur 24 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de overheidsuitgaven voor agromilieumaatregelen (2012)	61
Figuur 25 Oppervlakte (ha) van de verschillende agromilieumaatregelen in kalenderjaren 2007-2012 (exclusief kleine landschapselementen en hoogstamboomgaarden; verklaring zie tekst)	62
Figuur 26 Oppervlakte (ha) van de verschillende agromilieumaatregelen in kalenderjaren 2007-2012, zonder de uitdovende maatregelen (exclusief kleine landschapselementen en hoogstamboomgaarden; verklaring zie tekst)	63
Figuur 27 Aantal lopende contracten voor agromilieumaatregelen in kalenderjaren 2007-2012.....	64
Figuur 28 Aantal lopende contracten voor agromilieumaatregelen in kalenderjaren 2007-2012, zonder de uitdovende maatregelen	64
Figuur 29 Overheidsuitgaven per kalenderjaar voor de verschillende agromilieumaatregelen (2007-2012).....	66
Figuur 30 Overheidsuitgaven per kalenderjaar voor de verschillende agromilieumaatregelen, exclusief de uitdovende agromilieumaatregelen (2007-2012)	66
Figuur 31 Absolute en procentuele verdeling van het aantal in 2012 goedgekeurde dossiers over de verschillende categorieën van diversificatie	78
Figuur 32 Absolute (euro) en procentuele verdeling van de subsidiabele investeringskost van de in 2012 goedgekeurde dossiers over de verschillende categorieën van diversificatie	78
Figuur 33 Evolutie van de gezamenlijke bruto toegevoegde waarde van LMN-landbouwbedrijven met een in 2007 goedgekeurd diversificatiedossier (AMS op basis van LMN)	79
Figuur 34 Aantal goedgekeurde projecten in 2007-2012 binnen de maatregelen van de gebiedsgerichte werking van As 3	81
Figuur 35 Absolute en procentuele verdeling van de unieke deelnemers aan alle beëindigde projecten van intermediaire dienstverlening volgens type actor (2007-2012)	87
Figuur 36 Absolute en procentuele verdeling van het aantal goedgekeurde Leaderprojecten over de verschillende maatregelen van de gebiedsgerichte werking van As 3 (2007-2012).....	90
Figuur 37 Absolute en procentuele verdeling van het aantal goedgekeurde Leaderprojecten over de verschillende maatregelen van de gebiedsgerichte werking van As 3 (2012)	90
Figuur 38 Peetje Girnaert en Garry Garnaal	92
Figuur 39 Absolute en procentuele verdeling van de activiteiten rond Werking Plaatselijke Groepen per categorie in 2012	94
Figuur 40 Aantal in 2012 goedgekeurde aanvragen (absoluut en procentueel) voor investeringen die onder de Health Check-prioriteiten vallen, onderverdeeld per prioriteit (hoofdletters) en actie (kleine letters)	96
Figuur 41 Absolute (euro) en procentuele verdeling van het totale investeringsvolume van de in 2012 goedgekeurde aanvragen voor investeringen onder de Health Check-prioriteiten, onderverdeeld per prioriteit (hoofdletters) en actie (kleine letters)	96

TABELLEN

Tabel 1	Overzicht betalingen technische bijstand 2012	9
Tabel 2	Publieke (Europese + Vlaamse) uitgaven 2007-2012 per as tegenover de geplande uitgaven 2007-2013, inclusief top-up, Health Check en Economisch Herstelplan	21
Tabel 3	Overzicht van de uitgaven (euro) in de periode 2007-2012 in verhouding tot de vooropgestelde uitgaven voor de programmaperiode 2007-2013. Top-up is niet opgenomen. De bestede en geplande overheidsuitgaven zijn inclusief Health Check en Economisch Herstelplan	28
Tabel 4	Overzicht van de verschillen tussen de werkelijke overheidsuitgaven en de cijfers van het Betaalorgaan voor maatregelen 321 en 322 en 413 en 431 (2012)	32
Tabel 5	Overzicht van de top-up overheidsuitgaven, inclusief de maatregelen binnen Health Check en Economisch Herstelplan.....	33
Tabel 6	Overzicht van de uitgaven (euro) binnen het Health Check-programma en het Economisch Herstelplan in de periode 2010-2012 in verhouding tot de vooropgestelde uitgaven. Top-up is niet meegenomen.	33
Tabel 7	Overzicht van de top-up uitgaven binnen het Health Check-programma en het Economisch Herstelplan in 2010-2012	33
Tabel 8	Aantal deelnemers, aantal vormingsdagen en uitgaven voor cursussen en stages in 2012	35
Tabel 9	Leeftijd en geslacht van (unieke) deelnemers aan cursussen en stages 2007-2012.....	36
Tabel 10	Aantal deelnemers, aantal vormingsdagen en uitgaven voor korte vorming in 2012	37
Tabel 11	Monitoring output- en resultaatindicatoren maatregel 111-A Opleiding	38
Tabel 12	Monitoring output- en resultaatindicatoren maatregel 111-C Sensibiliseringsprojecten duurzame landbouw.....	40
Tabel 13	Monitoring output- en resultaatindicatoren maatregel 112 Vestigingssteun	42
Tabel 14	Monitoring output- en resultaatindicator maatregel 114 Bedrijfsadviesstelsysteem	45
Tabel 15	Lijst van investeringen die beschouwd worden als nieuwe techniek of product.....	48
Tabel 16	Monitoring output- en resultaatindicatoren maatregel 121 Investeringsprojecten in landbouwbedrijven	49
Tabel 17	Monitoring maatregel 123 Verhoging van de toegevoegde waarde van land- en bosbouwproducten ..	52
Tabel 18	Monitoring maatregel 132 Deelname door landbouwers aan voedselkwaliteitsregelingen	53
Tabel 19	Monitoring maatregel 133 Voorlichting en afzetbevordering van Vlaamse producten erkend als BOB/BGA/GTS.....	54
Tabel 20	Monitoring outputindicatoren maatregel 212/213 Vergoeding Natuur (PDPO I en PDPO II samen, gebaseerd op uitbetaling volgens budgetposten)	56
Tabel 21	Monitoring resultaatindicatoren maatregel 212 Vergoeding Natuur buiten Natura 2000 (PDPO I en PDPO II samen, gebaseerd op GIS-analyse).....	57
Tabel 22	Monitoring resultaatindicatoren maatregel 213 Vergoeding Natuur binnen Natura 2000 (PDPO I en PDPO II samen, gebaseerd op GIS-analyse).....	57
Tabel 23	Monitoring outputindicatoren maatregel 214-C Behoud van met uitsterven bedreigde lokale veerassen en variëteiten van hoogstamboomgaarden.....	58
Tabel 24	Overlap van agromilieumaatregelen met Natura 2000-gebied (2012).....	67
Tabel 25	Overlap van agromilieumaatregelen met VEN-gebied (2012).....	68
Tabel 26	Unieke oppervlakte agromilieumaatregelen in Natura 2000- en VEN-gebied (2012)	68
Tabel 27	Monitoring outputindicatoren maatregel 214 Agromilieumaatregelen.....	70
Tabel 28	Monitoring resultaatindicatoren maatregel 214 Agromilieumaatregelen.....	72
Tabel 29	Monitoring outputindicatoren maatregel 216 Inrichtingsmaatregelen door landbouwers in het kader van kaderrichtlijn water.....	72
Tabel 30	Monitoring resultaatindicatoren maatregel 216 Inrichtingsmaatregelen door landbouwers in het kader van kaderrichtlijn water.....	73
Tabel 31	Monitoring outputindicatoren maatregel 221 Bebossing van landbouwgrond.....	74
Tabel 32	Monitoring resultaatindicatoren maatregel 221 Bebossing van landbouwgrond	74
Tabel 33	Monitoring outputindicatoren maatregel 222 Eerste totstandbrenging van boslandbouwssystemen op landbouwgrond	75

Tabel 34 Monitoring resultaatindicatoren maatregel 222 Eerste totstandbrenging van boslandbouwsystemen..	75
Tabel 35 Monitoring outputindicatoren maatregel 227 Niet-productieve investeringen in bossen	76
Tabel 36 Monitoring resultaatindicatoren maatregel 227 Niet-productieve investeringen in bossen.....	76
Tabel 37 Monitoring maatregel 311 Investerings met betrekking tot diversificatie van landbouwactiviteiten ..	79
Tabel 38 Monitoring maatregel 313 Bevordering van toeristische activiteiten	82
Tabel 39 Monitoring maatregel 321 Basisvoorzieningen voor de economie en plattelandontwikkeling	83
Tabel 40 Monitoring maatregel 322 Dorpskernvernieuwing en -ontwikkeling	84
Tabel 41 Monitoring maatregel 323 Instandhouding en opwaardering landelijk erfgoed	85
Tabel 42 Monitoring maatregel 331 Intermediaire dienstverlening	88
Tabel 43 Monitoring maatregel 413 Lokale ontwikkelingsstrategieën leefkwaliteit / diversificatie.....	91
Tabel 44 Monitoring maatregel 421 Samenwerkingsprojecten met andere plattelandsgebieden	93
Tabel 45 Monitoring maatregel 431 Werking Plaatselijke Groepen.....	94
Tabel 46 Monitoring maatregel 121 Investerings in landbouwbedrijven onder Health Check	97
Tabel 47 Monitoring maatregel 123 Verhoging van de toegevoegde waarde van land- en tuinbouwproducten onder Health Check	97
Tabel 48 Monitoring maatregel 214 Agromilieumaatregelen onder Health Check-programma	98
Tabel 49 Monitoring maatregel 311 Investerings met betrekking tot diversificatie van landbouwactiviteiten onder Health Check-programma	99

BRONNEN

Bergen D., Van Zeebroeck M. & Windels J. (2012) *Mogelijkheden voor een vernieuwend bedrijfsadviesstelsel voor de landbouw*, Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij, afdeling Monitoring en Studie, Brussel.

Departement Landbouw en Visserij (2008) *Programma voor Plattelandsontwikkeling in Vlaanderen (PDPO), 2007-2013* <http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?fid=72> .

Dumez L. & Van Zeebroeck M. (2011) *Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling 2007-2013, Jaarverslag 2010*, Departement Landbouw en Visserij, afdeling Monitoring en Studie, Brussel.

Dumez L. & Van Zeebroeck M. (2012) *Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling 2007-2013, Jaarverslag 2011*, Departement Landbouw en Visserij, afdeling Monitoring en Studie, Brussel.

European Commission (2009) *Common indicators for monitoring and evaluation of rural development programmes 2007-2013. Part I: Explanatory guidelines; Part II: Common indicator tables.*

Europese Commissie (2006) *Handboek voor een gemeenschappelijk toezicht- en evaluatiekader. Richtsnoer en bijlagen* http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/eval/index_en.htm.

Feys S., Vermeersch G. & De Bruyn L. (2012) *Inschatting van de impact van beheerovereenkomsten op de biodiversiteit in Vlaanderen (2012-2013). Tussentijds verslag 2012*. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2012 (INBO.R.2012.65). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

IDEA Consult, UGent, Soesma & VUB (2010) *Mid term evaluatie van het Vlaams Programadocument voor Plattelandsontwikkeling 2007-2013*, Brussel <http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?id=2046>.

Strategisch Monitoringsrapport voor België, 2012
http://lv.vlaanderen.be/nlapps/data/docattachments/20121008_strategisch_monitoringsverslag.pdf.

Strubbe D., Verschelde P., Hens M., Wils C., Bauwens D., Dermout M? & De Bruyn L. (2010) Impact van PDPO II-maatregelen op de biodiversiteit. Studie uitgevoerd door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) in opdracht van het Departement Landbouw en Visserij, afdeling Monitoring en Studie, Brussel.

Van Zeebroeck M., Carels K. & Samborski V. (2008) *Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling 2007-2013, Jaarverslag 2007*, Departement Landbouw en Visserij, afdeling Monitoring en Studie, Brussel.

Van Zeebroeck M., Carels K. & Samborski V. (2009) *Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling 2007-2013, Jaarverslag 2008*, Departement Landbouw en Visserij, afdeling Monitoring en Studie, Brussel.

Van Zeebroeck M. & Maertens E. (2010) *Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling 2007-2013, Jaarverslag 2009*, Departement Landbouw en Visserij, afdeling Monitoring en Studie, Brussel.

AFKORTINGEN

ADLO	afdeling duurzame landbouwontwikkeling
AEA	ammoniakemissiearm
ALBON	afdeling land- en bodembescherming, ondergrond, natuurlijke rijkdommen
ALV	agentschap voor landbouw en visserij
AMM	agromilieumaatregel
AMS	afdeling monitoring en studie
ANB	agentschap natuur en bos
AOSB	afdeling organisatie en strategisch beleid
BAS	bedrijfsadviessysteem
BGA	beschermde geografische oorsprong
BO	beheerovereenkomst
BOB	beschermde oorsprongsbenaming
BrTW	bruto toegevoegde waarde
CCEP	coördinerende cel Europees plattelandsbeleid
EENRD	European evaluation network for rural development
ELFPO	Europees landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling
EU	Europese Unie
FADN	farm accountancy data network
FOD	federale overheidsdienst
GIS	geografisch informatiesysteem
GLB	gemeenschappelijk landbouwbeleid
GPS	global positioning system
GTEK	gemeenschappelijk toezichts- en evaluatiekader
GTS	gegarandeerde traditionele specialiteit
GVE	grootvee-eenheid
Ha	hectare
HNVF	high nature value farming
ICT	information and communications technology
INBO	instituut voor natuur- en bosonderzoek
IPM	geïntegreerde productiemethode
KMO	kleine en middelgrote ondernemingen
LAG	lokale actiegroep
Leader	liaisons entre actions de développement de l'Économie Rurale
LFA	less favoured areas
LMN	landbouwmonitoringsnetwerk
MAP	mestactieplan
MIB	afdeling markt- en inkomensbeheer
NA	not available
NP	not applicable
PDPO	programmeringsdocument voor plattelandsontwikkeling
PG	plaatselijke groep
PMC	provinciaal management comité
SFC	structural funds common system
SI	afdeling structuur en investeringen
UGent	Universiteit Gent
VEN	Vlaams ecologisch netwerk
VLIF	Vlaams landbouwinvesteringsfonds
VLM	Vlaamse landmaatschappij
VMM	Vlaamse milieumaatschappij
WKK	warmtekrachtkoppeling

CONTACTPERSONEN

Coördinerende Cel Europees Plattelandsbeleid (CCEP)

Patricia De Clercq
Els Soenen
Belinda Cloet
Nele Vanslembrouck

Vlaams Betaalorgaan

Kris Heyse

Leden van het Uitvoeringscomité PDPO II

Stemgerechtigde effectieve leden

Jules Van Liefferinghe (voorzitter)
Patricia De Clercq (secretariaat)
Els Soenen
Johan Verstrynghe
Koen Wellemans
Jos De Smedt
Lieven Van Waes
Luc Uytdewilligen
Daniël De Laender
Bert Van Wambeke
Nadine Vantomme
Martine Swerts
Tom Neels

Stemgerechtigde plaatsvervangende leden

Belinda Cloet (secretariaat)
Jean Steenberghen
Hilde Villé
Anja Bockstal
Katleen Butaye
Johan De Schrijver
Rudy Geerts
Anneleen Vandenberghe
Davy De Dobbeleer
Petra Deproost
Carl De Schepper

Bijkomende effectieve leden

Linn Dumez
Stéphane Desmet
Nele Vanslembrouck
Daniël Ketels
Hendrik De Vriese

Bijkomende plaatsvervangende leden

Dirk Van Gijsegheem
Kris Heyse

Anita Dumon

Afdeling Monitoring en Studie

Dirk Van Gijsegheem

Linn Dumez

Michael Van Zeebroeck

Beheersdiensten

Maatregel-nummer	Maatregel	Dienst	Contactpersoon
111A	Opleiding in de landbouw	ADLO	Jean Steenberghe
111C	Sensibiliseringsprojecten duurzame landbouw	ADLO	Els Lapage
112	Vestiging van jonge landbouwers	SI	Peter De Kelder, Daniel De Laender
114	Bedrijfsadviesstelsel voor land- en tuinbouwers	SI	Maxime Bolle
121	Investeringsprojecten in landbouwbedrijven	SI	Peter De Kelder, Daniel De Laender
123	Verhoging van de toegevoegde waarde van land- en bosbouwproducten	SI	Rudy Geerts
132	Deelname door landbouwers aan voedselkwaliteitsregelingen	ADLO/MIB	Anja Bockstal, Lieve De Smit
133	Voorlichting en afzetbevordering van Vlaamse producten erkend als BOB/BGA/GTS	ADLO/MIB	Anja Bockstal, Lieve De Smit
212	Betalingen aan landbouwers in andere gebieden met handicaps dan berggebieden (Vergoeding natuur buiten Natura 2000)	VLM	Günther Vandenberghe
213	Natura 2000-betalingen en betalingen in verband met Richtlijn 2000/60/EC (Kaderrichtlijn Water) (Vergoeding natuur binnen Natura 2000)	VLM	Günther Vandenberghe
214A	Introductie van technieken die het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen verminderen waaronder mechanische onkruidbestrijding	MIB	Anja Bockstal, Lieven Van Waes
214B	Introductie van verwarringstechniek in de pitfruitteelt	MIB	Anja Bockstal, Lieven Van Waes
214C	Behoud van met uitsterven bedreigde lokale veerassen en variëteiten van hoogstamboomgaarden	ADLO, MIB	Katrien Nijs, Anja Bockstal
214D	Introductie van vlinderbloemige gewassen in het silagevoeder voor een meer grondgebonden Vlaamse veehouderij	MIB	Anja Bockstal, Lieven Van Waes
214E	Reductie van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in de sierteelt	MIB	Anja Bockstal, Lieven Van Waes
214F	Hectaresteen voor biologische landbouwproductie	MIB	Anja Bockstal, Lieven Van Waes
214G	Beheerovereenkomst perceelsrandenbeheer	VLM	Isabel D'Hoker, Anneleen Vandenberghe
214H	Beheerovereenkomst soortenbescherming	VLM	Isabel D'Hoker, Anneleen Vandenberghe
214I	Beheerovereenkomst erosiebestrijding	VLM	Isabel D'Hoker, Anneleen Vandenberghe
214J	Beheerovereenkomst water	VLM	Isabel D'Hoker, Anneleen Vandenberghe
214K	Beheerovereenkomst herstel, ontwikkeling en onderhoud van kleine landschapselementen	VLM	Isabel D'Hoker, Anneleen Vandenberghe
214M	Groenbedekking	MIB	Anja Bockstal, Lieven Van Waes
214N	Mechanische onkruidbestrijding gecombineerd met rijbespuiting	MIB	Anja Bockstal, Lieven Van Waes
214O	Geïntegreerde productiemethode voor pitfruit	MIB	Anja Bockstal, Lieven Van Waes
214P	Beheerovereenkomst botanisch beheer	VLM	Isabel D'Hoker, Anneleen Vandenberghe
216	Inrichtingsmaatregelen door landbouwers in kader van kaderrichtlijn water	VLM	Karolien Michiel
221	Bebossing van landbouwgronden	ANB	Tom Neels
222	Boslandbouwsystemen	ADLO,	Anja Bockstal

		MIB	
227	Niet-productieve investeringen in bossen	ANB	Tom Neels
311A	Investerings mbt diversificatie van landbouwactiviteiten	SI	Peter De Kelver, Daniel De Laender
313	Bevordering van toeristische activiteiten	VLM	Nadine Vantomme
321	Basisvoorzieningen voor de economie en plattelandsbevolking	VLM	Nadine Vantomme
321B	Ontwikkeling van de paardenhouderij als economische drager op het platteland	VLM	Nadine Vantomme
322	Dorpskernvernieuwing en -ontwikkeling	VLM	Nadine Vantomme
323A	Instandhouding en opwaardering van het landelijk erfgoed	VLM	Nadine Vantomme
331	Intermediaire dienstverlening (opleiding en vorming van ruraal ondernemerschap)	VLM	Nadine Vantomme
331B	Verhoging van de omgevingskwaliteit via sensibiliserende en informatieve acties	VLM	Nadine Vantomme
413	Lokale ontwikkelingsstrategieën leefkwaliteit / diversificatie	VLM	Davy De Dobbeleer
421	Samenwerkingsprojecten met andere plattelandsgebieden	VLM	Davy De Dobbeleer
431	Werking plaatselijke groepen	VLM	Davy De Dobbeleer

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: LIJST AANGEPASTE STREEFDOELEN

Hieronder volgt de lijst met streefdoelen die in de loop van de programmaperiode werden aangepast. In het Jaarverslag van een bepaald jaar wordt telkens bij de maatregel zelf het probleem met het streefdoel omschreven en wordt een nieuw streefdoel voorgesteld. Het nieuwe streefdoel vervangt in het Jaarverslag van het volgende jaar automatisch het oude. De aanpassingen van de streefdoelen worden ook telkens gemeld aan de Europese Commissie via de procedures voor wijziging van het programmadocument en de nationale strategie.

Monitoring-jaar vaststelling probleem streefdoel	Maatregel-nummer	Oorspronkelijke waarden	Nieuwe waarden	Verantwoording
2007	111A	1) Totaal aantal dagen opleiding: 32.669 2) Aantal unieke deelnemers die succesvol een opleiding gevolgd hebben: 28.000	1) 519.750 2) 34.000	1) Er werd bij opmaak target niet vermenigvuldigd met het aantal deelnemers. 2) Slaagpercentage voor korte vorming 100% (geleerde vaardigheden in praktijk brengen) i.p.v 80%.
2007	111D	1) Aantal unieke deelnemers: 490 2) Totaal aantal dagen opleiding voor alle	1) 14 2) 14 3) 14	Targets moeten aangepast worden daar maatregel in uiteindelijk programmadocument een uitdovend karakter heeft gekregen.

		deelnemers: 420 3) Aantal unieke deelnemers die succesvol een opleiding gevolgd hebben= 3		
2007	114	Aantal gesteunde landbouwers: 11.900	18.634	De beheersdienst heeft vastgesteld dat de target van 11.900 gesteunde landbouwers enkel slaat op de bedrijfsadviessystemen conform EG 1782/2003 en niet op de landbouwers die uitbetaald worden voor de milieumodule en bedrijfsleidingadvies. Om deze reden werd een nieuwe target voor het "aantal gesteunde landbouwers" voorgesteld, die bestaat uit de som van de target voor bedrijfsadviessystemen (11.900), bedrijfsleidingadvies (2.367) en milieumodule (4.367): 18.634.
2008	111A	Aantal deelnemers (niet-uniek): NA	1.200.000	Doelstelling werd bepaald op basis gegevens 2007-2008.
2008	111C	Aantal deelnemers (niet-uniek): NA	106.000	Doelstelling werd bepaald op basis gegevens 2007-2008.
2008	111D	Aantal deelnemers (niet-uniek): NA	17	Doelstelling werd bepaald op basis gegevens 2007-2008.
2008	121	Stijging bruto toegevoegde waarde: 0%	10%	Deze nieuwe inschatting is gebaseerd op FADN data van de periode 2000-2006.
2008	123A	Stijging van de bruto toegevoegde waarde: 20 %	155.000.000 euro	Deze doelstelling is tot stand gekomen op basis van informatie aangaande BrTW van agrovoedingsbedrijven die steun gekregen hebben tijdens PDPO 2000-2006 (zie ex post evaluatie PDPO 2000-2006) te koppelen aan de outputindicatoren voor maatregel 123 voor PDPO 2007-2013.
2008	123A	Totale investeringsvolume: 1.015.000.000	414.000.000 euro	Oorspronkelijke target werd opgemaakt op basis van een onrealistisch ingeschat budget.

2008	132	Waarde van de landbouwproductie onder kwaliteitslabel: stijging per jaar 2,5%	344.000.000 euro	Omzet bio-sector (zonder producenten en import): 289,3 miljoen euro in 2006. Stijging van 2,5% per jaar, dus omzet eind 2013: 344 miljoen euro.
2008	214K	Totale areaal dat agromilieusteun ontvangt: 13.977 ha	243 ha	Vanaf M2008 is het niet meer mogelijk het areaal kleine landschapselementen te koppelen aan de percelen. De nieuwe doelstelling geeft enkel de oppervlakte van de kleine landschapselementen op zich aan.
2008	214P	1) Totale areaal dat agromilieusteun ontvangt: 203 ha 2) Aantal contracten: 74	1) 1.600 ha 2) 664	De doelstellingen van subpakket "beweiding zonder beperking van weidedatum" (BO Natuur) werden toegevoegd
2008	311	Stijging niet-landbouw bruto toegevoegde waarde: 0%	10%	Deze nieuwe inschatting is gebaseerd op FADN data van de periode 2000-2006.
2008	321	1) Bevolking die voordeel haalt uit een verbeterde dienstverlening: NA 2) Bevolking toegang tot internet: NA	1) 60.000 2) 2000	Schatting op basis van preliminaire gegevens M2007 en M2008.
2008	331	Aantal deelnemers die succesvol een trainingssessie beëindigd hebben: NA	500	Schatting op basis van preliminaire gegevens M2007 en M2008.
2008	413	Aantal begunstigden: 200.000	700	Verkeerde interpretatie van begunstigden bij opstelling target
2008	431	Aantal gesteunde acties: 250	1.700	Te enge interpretatie van het aantal acties bij het opstellen van de target

2010	313	1) Aantal gesteunde nieuwe toeristische acties: 182 2) Bijkomend aantal toeristische bezoeken: 16.000	1) 55 2) 181.000	Geen goede inschatting (gebaseerd op cijfers uit monitoringjaar 2007)
2010	321	1) Aantal gesteunde acties: 147 2) Toename van het internetgebruik in ruraal gebied: 2.000 3) Aantal inwoners in ruraal gebied die van de basisvoorziening genieten: 60.000	1) 46 2) 10.400 3) 1.340.000	Geen goede inschatting (gebaseerd op cijfers uit monitoringjaar 2007)
2010	331	1) Aantal deelnemende economische actoren aan gesteunde activiteiten (niet-uniek): 70 2) Aantal dagen opleiding voor alle deelnemers: 210 3) Aantal unieke deelnemers die met vrucht de opleidingsactiviteit volbrachten: 500	1) 78.800 2) 64.000 3) 81.500	Verkeerde interpretatie van de indicatoren bij het opstellen van de targets
2011	121	Investeringsvolume: 1.295.000.000 euro	1.500.000.000 euro	Wijziging van het financieel plan + gemiddeld hoger investeringsvolume per dossier dan aanvankelijk ingeschat

2011	123-A	1) Investeringsvolume: 335.000.000 euro 2) Aantal begunstigden: 250	1) 225.000.000 euro 2) 200	Wijziging financieel plan omdat voorziene budget te hoog was ingeschat
2011	311	Investeringsvolume: 100.000.000 euro	110.000.000 euro	Wijziging van het financieel plan + gemiddeld hoger investeringsvolume per dossier dan aanvankelijk ingeschat

BIJLAGE 2: TIJDSREEKSEN AGROMILIEUMAATREGELEN

Tabel A: Overzicht van de oppervlakte (ha) van de verschillende agromilieumaatregelen (kalenderjaren 2000-2012)

AREAAL (ha)													
Maatregel / Kalenderjaar	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Mechanische onkruidbestrijding	151	1.298	2.033	2.627	4.966	5.973	6.207	6.191	5.969	4.616	3.931	3.877	3.485
Verwarringstechniek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7.485	7.866	8.006
Hoogstamboomgaarden	0	0	0	0	0	232	388	482	567	649	646	677	1.278
Vlinderbloemigen	0	0	0	0	1.057	3.018	4.766	5.751	6.472	5.902	5.364	5.057	4.660
Milieuvriendelijke sierteelt	375	344	668	767	748	748	1.102	920	965	1.133	1.232	1.192	1.264
Hectaresteen bio-landbouw	1.350	1.584	1.839	2.861	2.735	2.689	2.645	2.704	2.674	2.795	3.270	3.569	3.943
BO perceelsrandenbeheer	35	89	210	308	370	530	1.222	1.204	1.280	1.395	1.266	653	1.192
BO soortenbescherming	165	251	443	499	620	816	961	732	728	774	601	953	1.213
BO erosiebestrijding	0	0	0	0	0	920	1.736	2.091	2.469	3.241	3.427	3.455	4.797
BO water	17.526	29.665	32.019	30.709	27.210	27.800	29.300	29.384	28.385	28.135	28.013	22.847	16.875
BO kleine landschapselementen	426	1.183	4.437	5.602	6.486	7.158	7.392	4.634	118	129	124	120	163
Groenbedekking	5.655	27.132	34.330	39.582	68.275	72.103	78.031	75.958	71.339	16.096	5.323	0	0
Hectaresteen geïntegreerd pitfruit	5.157	8.478	9.408	10.058	6.749	4.941	888	396	0	0	0	0	0
BO botanisch beheer	0	0	0	0	17	81	203	201	197	197	156	0	0
BO natuur	1.372	1.597	1.726	1.934	2.130	2.628	1.397	1.403	1.216	987	869	0	0
Steun bio-varkens	0	0	6	6	6	6	6	6	0	0	0	0	0
TOTAAL AREAAL	32.212	71.621	87.119	94.953	121.369	129.643	136.244	132.057	122.379	66.049	61.707	50.266	46.876
RAMING UNIEK AREAAL	29.554	65.711	79.930	87.117	111.354	118.945	125.001	121.513	119.555	64.898	60.085	50.066	46.968

Tabel B: Overzicht van het aantal lopende contracten van de verschillende agromilieumaatregelen (kalenderjaren 2000-2012)

AANTAL LOPENDE CONTRACTEN													
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Mechanische onkruidbestrijding	22	177	298	424	892	989	1.068	1.365	1.422	980	862	807	692
Verwarringstechniek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	586	611	610
Hoogstamboomgaarden	0	0	0	0	0	515	854	1.133	1.385	1.641	1.694	1.494	1.363
Lokale veerassen	321	443	533	550	332	390	267	285	266	276	292	292	260
Vlinderbloemigen	0	0	0	0	379	1.005	1.594	1.894	2.053	1.780	1.378	1.007	924
Milieuvriendelijke sierteelt	90	71	109	131	107	107	134	127	144	139	150	139	140
Hectaresteen bio-landbouw	88	100	101	175	173	173	174	205	201	208	223	239	278
BO perceelsrandenbeheer	51	141	280	446	430	715	1.130	871	1.068	1.153	1.162	863	1.217
BO soortenbescherming	28	46	94	114	123	190	163	128	128	171	228	349	445
BO erosiebestrijding	0	0	0	0	0	127	579	486	608	788	855	710	905
BO water	1.551	3.077	3.385	3.429	3.260	3.760	2.048	1.707	1.609	1.726	1.522	1.204	911
BO kleine landschapselementen	71	186	415	607	664	916	914	713	946	1.171	1.303	1.410	1.733
Groenbedekking	971	3.310	4.238	3.906	7.534	7.910	8.378	8.211	7.929	1.995	731	0	0
Hectaresteen geïntegreerd pitfruit	336	599	656	715	473	344	87	46	0	0	0	0	0
BO botanisch beheer	0	0	0	0	10	33	76	73	71	71	50	0	0
BO natuur	590	731	789	874	929	1.150	588	521	449	400	355	0	0
Steun bio-varkens	0	0	2	2	2	2	2	2	0	0	0	0	0
TOTAAL AANTAL CONTRACTEN	4.119	8.881	10.900	11.373	15.308	18.326	18.056	17.767	18.279	12.499	11.391	9.125	9.478

Tabel C: Overzicht van de uitgaven voor de verschillende agromilieumaatregelen in kalenderjaren 2007-2012

TOTALE UITGAVEN (euro)						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Mechanische onkruidbestrijding	640.001	868.509	891.320	844.631	842.121	854.349
Verwarringstechniek	0	0	0	0	1.843.797	1.846.731
Hoogstamboomgaarden/lokale veerassen	447.204	475.925	475.324	573.694	527.938	577.763
Vlinderbloemigen	2.676.688	2.869.552	2.920.275	2.415.314	1.755.572	1.289.210
Milieuvriendelijke sierteelt	0	502.253	248.796	278.323	250.662	236.369
Hectaresteen bio-landbouw	737.049	700.457	656.181	702.601	907.367	956.861
BO perceelsrandenbeheer	1.135.059	1.788.610	2.428.095	1.865.143	2.092.491	976.696
BO soortenbescherming	188.506	170.941	168.786	192.333	295.680	756.697
BO erosiebestrijding	592.251	755.311	1.013.522	1.064.526	1.054.064	959.951
BO water	9.080.486	11.280.901	13.408.873	11.159.394	9.767.822	7.182.466
BO Kleine landschapselementen	204.183	209.573	401.153	507.498	791.978	1.018.697
Groenbedekking	3.770.582	3.676.221	3.444.518	778.750	232.441	-3.827
Hectaresteen geïntegreerd pitfruit	84.596	27.514	0	0	0	0
BO botanisch beheer incl BO natuur	364.879	545.240	665.790	398.179	196.861	-987
Steun bio-varkens	4.974	0	0	0	0	0
TOTALE UITGAVEN	19.926.458	23.871.007	26.722.634	20.780.385	20.558.795	16.650.976

BIJLAGE 3: INDICATORENTABELLEN

Europese tabellen met gemeenschappelijke output- en resultaatindicatoren voor het toezicht op en de evaluatie van de programma's voor plattelandsontwikkeling.